

DE PROBLEMIST

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE
KRING VOOR DAMPROBLEMATIEK

Jaargang 77, nummer 6

December 2017

FMJD zet CPI buitenspel

Tijdens de General Assembly van de FMJD in Tallinn (Estland) begin oktober van dit jaar heeft de werelddambond de banden doorsneden met het CPI, het comité dat zich bezighield met de problematiek. Het CPI bleek niet in staat langslpende conflicten, met name tussen Rusland en Wit-Rusland, uit de wereld te helpen. Bovendien nam het CPI vijf jaar geleden bij de organisatie van het WK problematiek op de 64 velden een loopje met allerlei regels en presteerde het zelfs om tijdens de wedstrijd de spelregels te wijzigen. Het is het CPI niet meer toegestaan het

FMJD-logo te gebruiken en ook mag het geen FMJD-titels meer toekennen. Pas wanneer de problemistenwereld erin slaagt een organisatie van de grond te tillen die kan rekenen op grote steun van de totale problemistengemeenschap en conflicten tot een goed einde weet te brengen, is de FMJD geneigd deze organisatie weer tot de werelddambond toe te laten met alle daarbij behorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Alle informatie over de General Assembly en dit besluit is te vinden op de website fmjd.org. (HW) ■

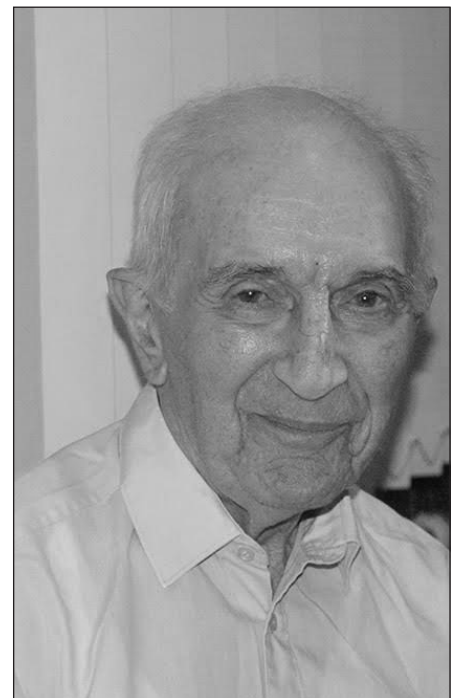
DP vergezelt Geert Post naar gene zijde

Op 30 oktober 2017 is in het Duitse dorpje Bunde Geert Post (1927) overleden. Post, jarenlang trouw lid van de Kring, leed aan alzheimer, maar was tot zijn laatste ademtocht verknocht aan het damspel en de problematiek. Daarom heeft hij een Problemist en damschijven in zijn kist meegekregen.

Geert Post heeft enkele tientallen problemen op zijn naam staan. In de waan van alledag werd hij vaak verward met de befaamde Franse dammer Georges Post (HW) ■

**EEN VOORSPOEDIG
NIEUWJAAR!**

• Geert Post (1927-2017)

Redactie

drs. H.G.M. Wilsens, hoofdredacteur
Overlangelstraat 15, 5045 SR Tilburg
hwilsens@planet.nl

drs. J. Bastiaannet
Orteliusstraat 147-hs, 1057 AX Amsterdam
jbastiaannet01@hetnet.nl

drs. G. L. de Bruijn
Peerlenburg 10, 3813 NN Amersfoort
gerritdebruijn@hotmail.com

J. Bulstra
B. van Galenstraat 28, 8101 ES Raalte
johanbulstra@home.nl

J. Céron
Domaine du centre, 6 Route de Chevrol,
33500 NEAC (Frankrijk)
ceron.jacques@wanadoo.fr

drs. O. Dijkstra
Mannagras 23
8935 RS Leeuwarden
oegedijkstra@hotmail.com

H. van der Heijden
redacteur 'social media'
Cornelis Jolstraat 9, 5342 TT Oss
dekvd.fb@gmail.com

dr. ir. A.J. de Jong
Waterlandsingel 29, 2548 SN Den Haag
ardjandejong@hetnet.nl

dr. ir. A.P.G. Kieboom
Stationsweg 56, 2991 CM Barendrecht
ank.kieboom@inter.nl.net

drs. P. Kuijper
Bilderdijkkade 56C
1053 VN Amsterdam
pieter.kuijper@ziggo.nl

drs. A.D. van Mourik
Warande 70, 3705 ZE Zeist
gortmanscentrum@gmail.com

L. de Rooij
Corneliusplein 83, 6413 EX Heerlen
leenderooij@gmail.com

A. Schokker
Lomondlaan 18, 1060 PL Amsterdam
zaschokker@hotmail.com

T. Smedinga
Marga Klompéweg 4, 8448 SE Heerenveen
tjipke_smedinga@hotmail.com

dr. A. van der Stoep
Burgemeester Vlaklaan 30
4927 AB Hooge Zwaluwe
a.stoep@kpnplanet.nl

A.J. Timmer MSC
Maalderij 1, 7641 ZX Lunteren
arjen.timmer@gmail.com

E. Twiest
Beekdal 12a, 7672 BB Vriezenveen
edwin.twiest@gmail.com

mr. M. Veldstra
Laan van de Heelmeesters 71,
1211 MT Hilversum

S. Yushkevitch
DO VOSTREBOVANIA,
61023, Kharkov-23, UKRAINE
yushkevitch12@gmail.com

Frank Teer benoemd tot erelid KNDB

Op 4 november 2017 is KvD'er Frank Teer tijdens de vergadering van de bondsraad benoemd tot erelid van de KNDB. In het verleden heeft hij al soortgelijke onderscheidingen mogen ontvangen van de FMJD en zijn club Heijmans Excelsior. Er ontbreekt nu nog één trofee op zijn palmares: een onderscheiding van de KvD, maar het binnenhalen daarvan is, zoals we allemaal weten, schier onmogelijk. Teer heeft in de wereld van de damproblematiek een grote faam opgebouwd als kraker van vrijwel alles wat ter oplossing wordt aangeboden. Hij is ook een sterke wedstrijdspeler en mag de titel Internationaal Meester voeren (HW) ■

• Frank Teer

Groot-Ammer

Een zwemlerares in Groot-Ammer geeft les aan een stel domme dammers. Dat kreeg maar niet de slag te pakken en moest bij elk examen zakken. Als troost bood toen die juf spontaan ieder een zakdambordje aan.

Jan Pennings (1920-1996)

Prijs/subscription

- Gedrukte DP/paper version: 40 euro per jaar/a year
- Digitale DP/digital version (PDF): 20 euro per jaar/a year
- Gedrukt & digitaal/paper & digital: 50 euro per jaar/a year

Rekening / account
NL82 INGB 0000 4076 90

ten name van
KRING VOOR DAMPROBLEMATIEK
—PENN KVD—

B. van Galenstraat 28, 8101 ES Raalte
IBAN no.: NL82INGB0000407690
BIC no.: INGBNL2A

Het gedrukte orgaan De Problemist verschijnt onder verantwoordelijkheid van de hoofdredacteur, de website dekvd.net onder verantwoordelijkheid van de webmaster, en beide namens het bestuur van de Kring voor Damproblematiek (KvD), opgericht op 12 januari 1941.

Bestuur KvD

- Z.A. Schokker, voorzitter
- secretaris, vacature
- J. Bulstra, penningmeester
- A.D. van Mourik, bibliothecaris en algemeen adjunct
- K.W. Kruijswijk, algemeen adjunct

dekvd.net

Officiële website van de Kring voor Damproblematiek
Partijcombinaties, problemen, forcings en eindspelen. Biografieën en boeken. Showroom met daarin de mooiste composities van problemisten in bewegende beelden.

Probleemrubriek

Arne van Mourik

Van de dertig damproblemen die u onder ogen krijgt zal een gering aantal later – bij leven en welzijn van De Problemist – nog wel eens de kolommen halen. Dan niet in de hoedanigheid van op te lossen puzzels doch des te meer als aanschouwelijke composities. Los van de traditionele terugblikrubriek kan er héél veel tijd overheen gaan, en zelfs dan hoeft ‘het kunstwerk’ niet eens echt goed te zijn. Kan ook gewoon aan een thema beantwoorden waar iemand over zal schrijven.

Attentie (151-171)

Een sterke compositie die tussen de thematiek door zwemt is een nadere kennismaking gegund als de schepper (ontdekker) ervan aandacht krijgt. Typisch, dat geldt voor het partijspel precies zo: veel partijen van Ferdi Okrogelnik (1933) werden dit jaar van hun stof ontdaan omdat er een boek over de Limburgse mijnwerker-dammer verscheen! Zulke initiatieven, ditmaal van Harry Velraeds (1957), juich ik van harte toe. Hoeveel memorabele dammers en problemisten zijn er immers niet anoniem de geschiedenis in gegaan?! Het uitbundig geïllustreerde boek (ruim driehonderd pagina's A4), over de meest succesvolle PLDB-er tot op heden, is een bescheiden twintig euro zeker waard. Wel wat jammer dat de auteur, die op de achterflap claimt een passie voor schrijven te hebben, niet bepaald een getalenteerd schrijver blijkt te zijn, wat zich uit in menig onbeholpen zin. Had er één hulp in de huishouding een dagje meegekeken, dan zou het boek prettiger leesbaar zijn geweest... Nu mag de auteur zich gelukkig prijzen met het tegenwicht van Ton Sijbrands, al leidt de ‘forumgewijze presentatie’ van de analyses ertoe dat we van Sijbrands maar liefst 91 keer hetzelfde fotootje zien passeren en van Okrogelnik 89. Tot zover is er een prima excuus: cultboek! (Niet

voor niets een citaat op de voorzijde van *Ferdi Okrogelnik – Dammende Parel uit de Mijnstreek*: “Ik maakte niets van veel en iets van weinig”.) Aan de andere kant krijgt, om het voorzichtig te zeggen, de kanarie soms last van zuurstofgebrek: in 1951 wint de 18-jarige Ferdi van ‘een zekere P.J. van Dartelen’, van de Haarlemse Damclub; waarbij Velraeds aantekent dat het hem vrijwel uitgesloten lijkt dat deze persoon dezelfde is als de J.W. van Dartelen van ‘Inleiding tot het Damspel’. Aandoenlijk toch, want ‘een zekere P.J. van Dartelen’ is niemand minder dan meester Piet van Dartelen (1898-1982), 18-voudig NK-finalist (2^e in 1933, 3^e in 1943 en gedeeld 3^e in 1924), deelnemer aan het WK 1925 (8^e in Parijs) en tien jaar geleden in het jubileumboek van HDC nog geroemd als de sterkste Kennemer dammer van voor de oorlog! Velraeds had zich deze scheve schaats kunnen besparen door zich even online te informeren. En zo zijn er voor een gewenste tweede druk meer puntjes op de i van Internet te zetten; nu komt het bijvoorbeeld nog krakkemikkig over wanneer recordkampioen Keller wordt verhaspeld tot Reinier Cees Keller, terwijl de naam Reinier Cornelis (Kees) Keller is.

U begrijpt, het thema van deze rubriek is: recht en krom. Een paar hints. Jaap de Wit trok in het Franse Sornoy wat krom is recht: hij wint natuurlijk niet met 20-15. En dat doet Rob Spijkers natuurlijk ook niet!

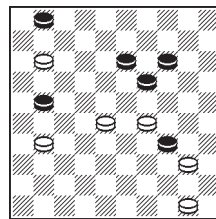

• Ferdi Okrogelnik (NK 1965). Achter hem half zichtbaar R.C. Keller in een voor hem kenmerkende pose: met pen en notitieblokje

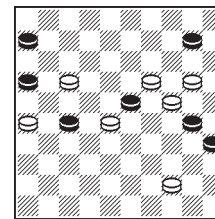
Patry wel. Frans Hermelink, die Patry volgt, publiceerde zijn miniatuur een slordige dertig jaar geleden in een clubblad van het Nijmeegse NOAD en omdat de database deze boeiende 7x7 niet kent kent u 'm vast ook niet. Jaap Bus

gaat recht toe recht aan naar een eindspel van Pim Meurs en de op het eerste gezicht zo kromme stelling van Schoute knipoogt – hoe kan het ook anders – naar Max Douwes; zowel wat vorm als inhoud betreft.

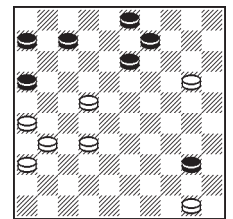
151. C. Jurriëns

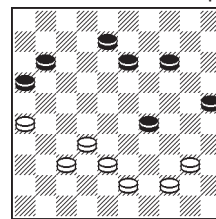
152. R. Spijkers

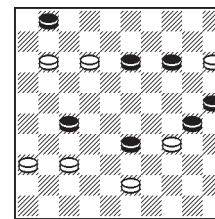
153. J.C. Patry

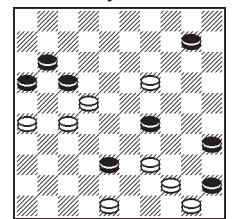
154. A. van der Stoep

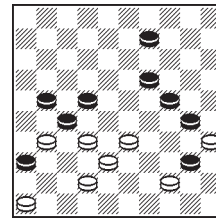
155. F. Hermelink

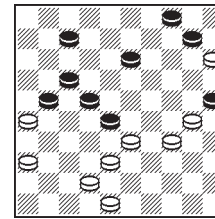
156. O. Dijkstra

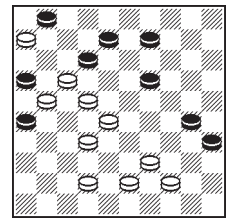
157. A.J. de Jong

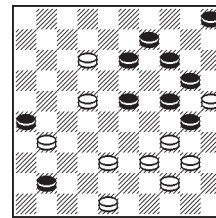
158. A. Timmer

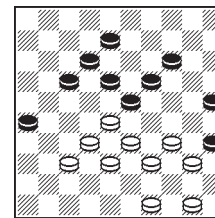
159. P. Kuijper

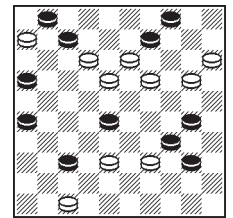
160. A. Kaciuska

161. H. Wilsens

162. A. Fomin

Bereik (172-177)

Nu gaat Jaap Bus in op een (nog) lopende DP-serie. Het lastige thema kan zonder dam worden bewerkt; blijkbaar niet zonder bijnamad. En eigenlijk geldt ook voor alle andere bereikproblemen dat het allemaal goed bedoeld is, maar de vorm (krom?) blijft noodgedwongen achter bij de inhoud (recht?). Niet getreurd: in tegenstelling tot bij het schrijven van een tekst hoeft dat de pret nog niet bij voorbaat te bederven. Inhoud kan veel compenseren. Soms zelfs heel veel!

Concreet (178-180)

De laatste drie standen van 2017 doen weer een beroep op uw 'partijblik'. Zo houdt Jan van Dijk u een dubbele lekkernij voor, maar welke

hapt zoet weg en welke bitter? Alfons Ottink dubbelt dubbel en het slotwoord is aan Tom Kieboom, die natuurlijk niet voor niets heel gul is. Hij speelt gek genoeg leentjebuur bij de Limburgse problemist Bert Fermin, als u begrijpt wat ik bedoel.

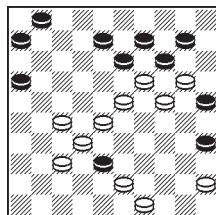
Hoe gaan zwart en wit linksaf, rechtsaf, rechtdoor en achteruit? U kunt het allemaal vertellen aan André Schokker: Lomondlaan 18, 1060 PL Amsterdam, of zaschokker@hotmail.com.

Fijne feestdagen, een voor-spoedig 2018, en bestellen s'il vous plait, dat boek van Velraeds! (Te verkrijgen via de voorzitter van damclub Raes Maastricht, Dré Verheggen (dreverheggen@hetnet.nl) of de secretaris, Andy Damen (lgdamen@home.nl) ■

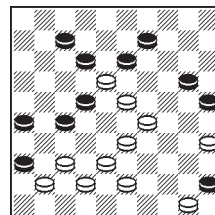

• Harry Velraeds

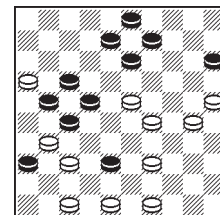
163. J. de Wit

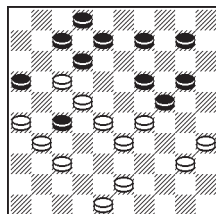
164. J. Viergever †

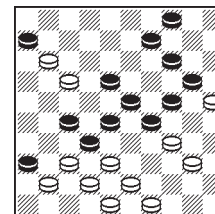
165. T. Smedinga

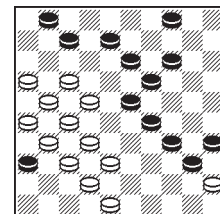
166. C. Jurriëns

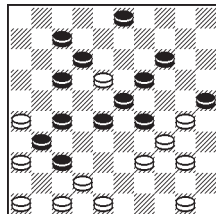
167. A. Rom

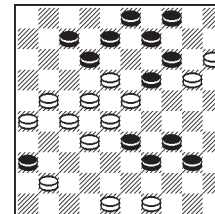
168. J.C.R. Bus

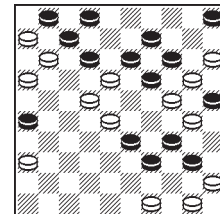
169. A. Tavernier

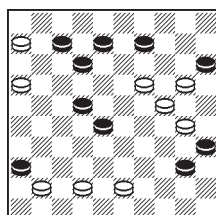
170. W. Schoute

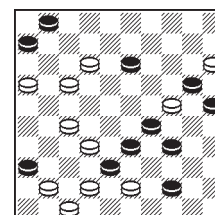
171. L. de Rooij

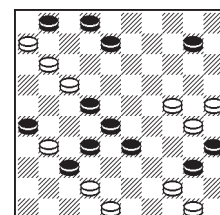
172. J.C.R. Bus

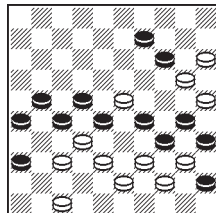
173. J. de Heer

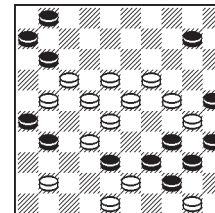
174. A. Vermeulen

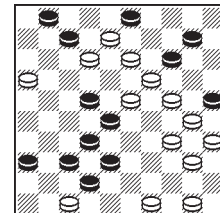
175. A.J. de Jong

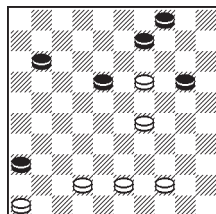
176. J. de Heer

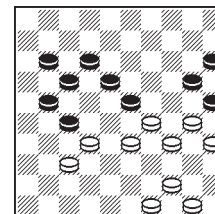
177. A. Rom

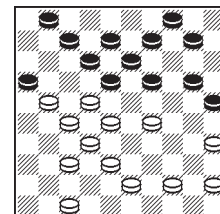
178. J. van Dijk

179. A. Ottink

180. T. Kieboom

• Staatsmijn Emma. Ferdi Okrogelnik werkte daar, tussen Treebeek (Brunssum) en Hoensbroek (Heerlen), diep onder de grond

einDsPel Leclercq plus

Gerrit L. de Bruijn

Tijdens het jongste ADG-toernooi, dat zoals elk jaar plaatsvond in de herfstvakantie, kon in de partij tussen Jan Terpstra en Ad Vreeswijk het eindspel voorkomen met drie witte dammen en een schijf op veld 15 en een zwarte dam en twee schijven op 4 en 45. Kon, want Vreeswijk liet het zo ver niet komen doordat hij zijn dam eenvoudig liet afnemen.

Wit kan dit eindspel niet winnen, maar er zijn wel kansrijke posities te bedenken. Zoals stelling 1, waarin de witte dammen een formatie innemen die we kennen uit een beroemd eindspel van Leclercq, waarin de oppositie 4/15 ontbreekt. Wit wint in dat geval slechts als de zwarte dam zich in kwadrant 2 bevindt, dat wil zeggen op een van de velden 2, 16, 35.

De situatie met de oppositie 4/15, *Leclercq plus* zal ik maar zeggen, is voor zwart veel zorglijker. Om te beginnen moet hij rekening houden met 34-40 en 50-39, waardoor zijn bewegingsvrijheid danig is beperkt. Zo moet hij wel voor veld 46 kiezen als hij op de lange lijn wil staan. Dan wint wit echter eenvoudig door een tempowisseling: 34-29 (46-5) 29-18 (5-46) 18-34.

Om triviale redenen mag de zwarte dam niet in kwadrant 1 staan. En als hij zich in kwadrant 2 bevindt, wint wit volgens het schema van Leclercq. Bij voorbeeld met de dam op veld 2: 34-48 (2-16/35) 48-43 (D-2) 49-35 (2-16) 43-49.

Ten slotte verliest zwart ook als zijn dam in kwadrant 4 staat. Bij voorbeeld op veld 47: 34-23 (47-36) 23-29 (36-9) 15-10. Uit deze spelgang is eenvoudig af te leiden hoe wit wint als de zwarte dam in stelling 1 op 9 of 36 mocht staan.

• **Conclusie 1** De zwarte dam moet in stelling 1 in kwadrant 3 staan, dat wil zeggen op een van de velden 3, 25, 26.

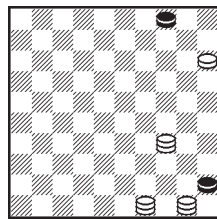
Diagram 2 geeft een andere kansrijke opstelling. Omdat wit op de volgende zet stelling 1 kan bereiken door naar veld 34 te spelen, moet zwart op een veld gaan staan vanwaar hij 3, 25 of 26 kan bezetten. Bovendien moet hij rekening houden met 49-40.

• **Conclusie 2** De zwarte dam moet in stelling 2 op 3, 8 of 26 staan.

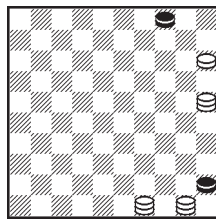
Diagram 3 geeft een laatste voorbeeld. Als de zwarte dam niet op veld 49 staat, kan wit stelling 2 bereiken. De zwarte dam moet dan op een veld staan vanwaar hij 3, 8 of 26 kan bezetten. Dat kan vanaf 2, 3, 26 of 48. Met de dam op veld 2 speelt wit 25-43 (2-16) 43-49 met winst. En met de zwarte dam op veld 48 volgt 50-39, 25×39.

• **Conclusie 3** De zwarte dam is in stelling

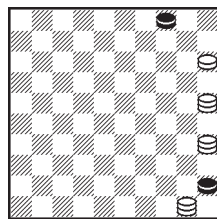
1. Zwarte dam op...

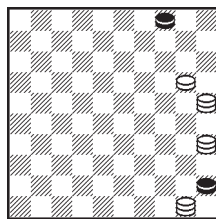
2. Zwarte dam op...

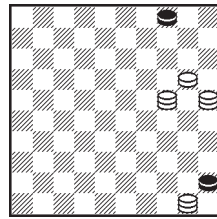
3. Zwarte dam op...

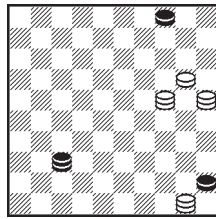
4. Zwarte dam op...

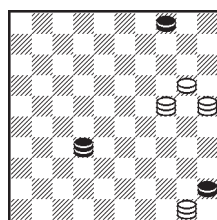
5. Zwarte dam op...

6.

7.

Ad Vreeswijk

3 slechts veilig op 3, 26 en 49.

Deze resultaten zijn al lang bekend uit een studie van E. Lieubray uit 1923/24, in *Strategie der honderd velden* te vinden als standaard eindspel 42. In *Koers sjasjetsjnych okontsjani* gaat Joeri Barski een stapje verder. Op het bord een stapje terug: hij beweert dat wit wel kan winnen als zijn schijf nog op veld 20 staat. Zijn uitwerking bevredigt me echter niet helemaal: hij gaat uit van de positie 4, 45, D46/ 20, D16, D25, D50, weliswaar met zwart aan zet, maar dan denk ik ja hé hallo, als je die dam niet op dat hoekveld wegpropt, dan zit je wel met het probleem

dat zwart die schijf op 20 naar de rand kan dwingen, met alsnog de remise van de analyse hiervoor! De stand is dus pas gewonnen als wit zijn schijf weet af te scherpen en ik ga daarom uit van een basispositie waarin dat het geval is, met witte dammen op 24 en 25 (zie de diagrammen 5, 6 en 7). Maar voordat ik aantoon dat winst vanuit die basispositie inderdaad mogelijk is, bestudeer ik eerst stelling 4. Uit conclusie 3 volgt dat zwart, rekening houdend met de zet 20-15, waardoor stelling 3 op het bord komt, met zijn dam 3, 26 of 49 moet kunnen bereiken. Dat kan vanaf 16, 26, 38, 42 of 48. Met de dam op 16, 26 of 48 kan wit evenwel door 35-19 de lange lijn bezetten en daarna via 20-14 en 25-20-15 zijn schijf naar veld 5 loodsen, als er al niet een snellere winst mogelijk is.

• **Conclusie 4** In stelling 4 moet de zwarte dam op 38 op 42 staan (waarmee hij 35-24 afdwingt).

Diagram 5 geeft, zoals reeds gezegd, de uitgangspositie weer. De zwarte dam moet op de lange lijn staan om 24-19 te voorkomen. Anderzijds moet hij rekening houden met bezetting van veld 35, waardoor stelling 4 op het bord komt. Een plus een is twee:

• **Conclusie 5** In stelling 5 moet de zwarte dam op 32 of 37 staan, om op 24-35 door 32-38/37-42 standherhaling af te dwingen.

In het volgende toon ik aan dat zwart het in die twee gevallen evenmin redt. Allereerst de situatie met de zwarte dam op veld 37. Zie diagram 6.

In dit geval gaat wit niet via veld 35 maar via veld 38 op weg naar 49, aldus zijn schijf afschermend: **24-38**. Zwart moet op de lange lijn blijven en wit vervolgt met **38-49**. Zwart kan nu door 23-29 of door 41-47 de witte schijf naar veld 15 dwingen, maar dat is volgens conclusie 2 geen bezwaar, omdat de velden 3, 8 en 26 onbereikbaar zijn. Die zet naar veld 15 dreigt sowieso, dus de zwarte dam moet naar een veld (op de lange lijn om 49-32 te voorkomen) vanwaar hij zicht krijgt op 3, 8 of 26. Naar veld 14 mag hij uiteraard niet en veld 37 is taboe vanwege 49-40. Er resteert zwart

slechts één optie: (D-19). Door 25-34 brengt wit dan de formatie van Leclercq op het bord. Zwart moet dan de lange lijn verlaten: als hij naar veld 46 speelt, is het tempo 20-15 voldoende. Dus 19-2/35. Wit kan nu de lange lijn bezetten, maar omdat de zwarte dam in kwadrant 2 is beland, kan hij, wel zo efficiënt, het winst-schema van Leclercq benutten. Ten slotte stelling 7, met de zwarte dam op veld 32. Wit kan dan beginnen met de tempozet 24-29, die de zwarte dam naar 5, 10, 19, 41 of 46 dwingt. Daarna gaat hij alsnog op weg naar veld 49: 29-38. Door (41-47) kan zwart de witte dam weer naar veld 24 dwingen, maar vanaf veld 47 kan hij 32 noch 37 bereiken, dus dan wint wit (door (47-41) 24-35, zie conclusie 5). De zwarte dam moet daarom op de lange lijn blijven: D-37 (als hij naar een ander veld gaat, wint wit als bij stelling 6). Wit vervolgt met 38-49. Omdat (37-42) 20-14 (42-37) door 14-9 verliest, moet zwart op de lange lijn blijven, maar dan wint wit weer als bij stelling 6: (37-19) 25-34 en zo voort.

Oplossingen oktober 2017

• 687 G. Bakker: 1.30-24 22-28 2.24-20 28-33 3.20-15 33-39 4.15-10 39-43 5.42-38 43×32 6.10-4 12-18 7.40-34 32-37 8.34-29! 37-41 9.29-23 18×29 10.4×24.

• 688 A. van der Stoep: 1.17-11 [na 1.18-12? 25-30 2.12×3 30-35 staat schijf 17 in de weg] 25-30 2.11-7 30-35 [na 2... 8-13 3.18×9 30-35 4.7-1 39-44 5.49×40 35×44 volgt de terugworp 6.1-40 44×35 7.9-3/4] 3.18-13 8×19 4.7-2! 39-44 5.49×40 35×44 6.2×49.

• 689 M. Sabater: 1.19-14 23-29 2.14-10 29-34 3.10-5 tweesprong:

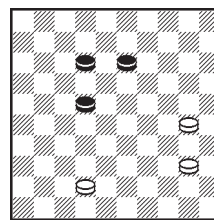
A 3... 34-40 4.5×32 40-45 5.49-44! 45-50 6.32-38 50×42 7.47×38 oppositie
B 3... 28-33 4.5-23 34-39 5.23×1 33-38 6.1-29 en nu:

B₁ 6... 39-43 7.29×42 43-48 8.42-26! damvang

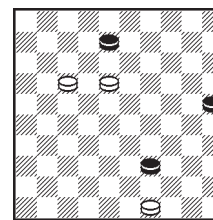
B₂ 6... 38-43 7.49×38 39-44 8.29-34! 44-49 9.34-43! damvang.

• 690 A. Tavernier: 1.26-21 13-18 2.21-17 18-22 3.17-12 22-27 4.12-8 27-31 5.8-3

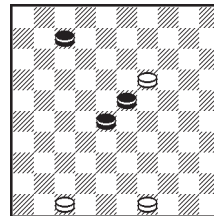
687. G. Bakker

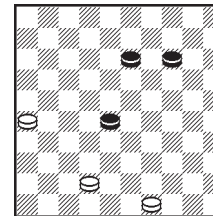
688. A. van der Stoep

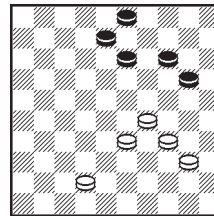
689. M. Sabater

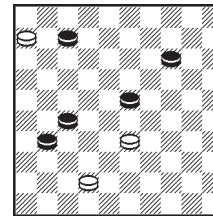
690. A. Tavernier

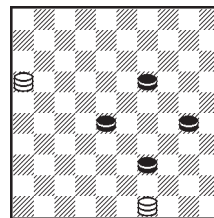
691. J.C.R. Bus

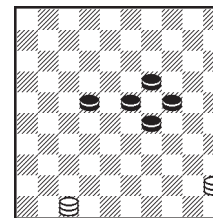
692. J. Bastiaannet

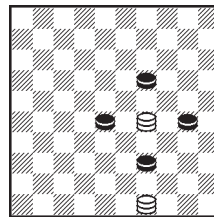
693. W. Riemens

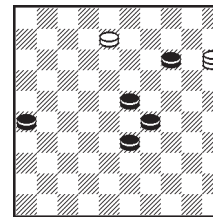
693A. A. Fedoroek

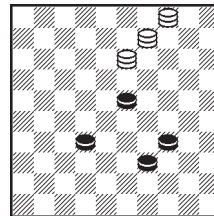
693B.

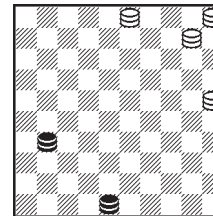
694. R. Mackevicius

695. G. Tiemens

696. G.L. de Bruijn

28-32 6.3×25 32-38 7.42×33 31-37 8.25-48 37-41 9.48-37 41×32 10.33-28 32×23 11.49-43.

• 691 J.C.R. Bus: 1.34-30 tweesprong:

A 1... 13-18 2.33-28 14-19 [na 2... 20-25 3.30-24 8-13 bij voorbeeld 4.40-35 14-19 5.42-38 19×30 6.35×24 als variant B] 3.40-35 19-24 4.30×19 18-23 5.29×18 8-13 6.18×9 3×32 7.35-30 met dubbele oppositie

B 1... 20-25 2.30-24 14-19 3.40-35 19×30 4.35×24 zetting-Kuyken van idee-Bus: 4...

• Eugène Leclercq (1832-1908)

13-18 [na 4... 8-12 volgt 5.29-23 12-17 6.42-37/38 3-8 7.S-32 17-22 (op 7... 17-21 8.33-28 met viervoudige oppositie) 8.23-18 22-27 9.18x9 27x20 10.9-3 8-13 11.3-12 +] **5.33-28 8-13 6.42-38 3-9 J.C.R.** Bus 2010: **7.28-23 18-22 8.23-19! 22-28 9.19x8 9-13 10.8x19 28-33 11.24-20 25x34 12.38x40.**

• **692 J. Bastiaannet: 1.6-1 tweesprong: A 1... 7-11 2.1x34 14-19** [na 2... 14-20 wint wit door het offer 3.42-37 31x42 4.34-48] **3.33-28** [om na 3... 31-36 toe te slaan door 4.28-22 en na 3... 11-16 kan 4.34-23 (of zoals Johan aangeeft 4.34-1/7 19-23 5.Dx29//45 31-36 6.D-23 +) 19-24 (want na 4... 27-32 ontstaat dubbele oppositie) 5.23-7/1 31-36 6.28-22 27x18 7.Dx15 36-41 8.15-10 41-46 9.10-5 +] **11-17** Nu zijn er twee winsten:

A_1 **4.34-43 17-21 5.28-22 27x18 6.43x16 18-23** [op 6... 19-24 volgt 7.16-7 18-22 8.7-11 22-27 9.11-16 +] **7.16-32 23-29 8.32x14//5 29-33 9.D-32 +**

A_2 **4.34-30 19-23 5.28x19 31-36 6.19-13/14 36-41 7.42-37 41x32 8.S-8/9 32-37 9.S-3 17-22 10.30-2!** driesprong:

$A_{2.1}$ **10... 37-41/42 11.3-17**

$A_{2.2}$ **10... 22-28 11.2-13! 27-31**

12.13x36 37-42 13.36-22

$A_{2.3}$ **10... 27-31 11.3-26 31-36**

12.26x42/48 36-41 13.D-37 41x32 14.2-11 22-27 15.11-16 penning

B 1... 27-32 2.1x34 31-36 [want op 2... 32-37 volgt 3.34-48 en na 2... 32-38 wint 3.34-29] **3.34-23! 32-38 4.23x10 38x47 5.10-15 47x20 6.15x47.**

• **693** "Wim Riemens borduurt voort op bekende thema's [zie *Eindspelgeheimen* 19, *Antologija I* (175), *1000 mini* (198)], maar vanwege de opvallende beginstand heb ik dit eindspel het voordeel van de twijfel gegeven", schreef ik bij de introductie van deze stand. Miljenko Lepšić attendeerde mij erop dat de bijdrage van Riemens beperkt blijft tot slechts één zet: **1.16-7**. Hij verwijst naar eindspel 693A van A. Fedorok [PWCE 2005]: **1.47-38 22-28 2.38-49** tweesprong:

A 2... 29-33 3.45x7 33-39 4.7-2 en nu A_1 **4... 28-32 5.49x27! 39-44 6.27-13**

A_2 **4... 28-33 5.49-35! 39-43 6.35-30**
B 2... 24-30 3.45-50 29-33 4.50-45 33-39 5.45x7

Ziehier de stand van "Riemens". Daarin gaat het verder met **5... 19-24** [op 5... 28-32 6.49x27//16 39-44 volgt 7.7-40 44x35 8.D-18/12/7] **6.7-11 28-33 7.49-32** N. Sjolomentsev 1958:

B_1 **7... 30-35 8.11-6 24-30 9.32-23!!**

$B_{1.1}$ **9... 30-34 10.23x45 33-38 11.6x50 38-42 12.45-40 35x44 13.50x47**

$B_{1.2}$ **9... 35-40 10.23x45 33-38 11.6x50 38-42 12.45-34 30x39 13.50x47**

B_2 **7... 30-34 8.11-2 24-29 9.2-11! 34-40 10.32-28 33x22 11.11x35 29-34 12.35-44.** "Als nieuw Riemens-eindspel kunnen we zeker 19, 28, 30, 39/ D29, D49 ver-

wachten", smaalt Lepšić. Wel een leuk standje trouwens. Daarom een diagram: 693B.

• **694 R. Mackevicius: 1.8-3 tweesprong: A 1... 14-19 2.3-8 23-28 3.8x30! 26-31 4.30-24** [en niet 4.15-10? 29-34 =] **29x20 5.15x26 28-33 6.26-21 33-39 7.21-49**
B 1... 23-28 2.3x25 26-31 3.15-10 31-36 [of 3... 29-34 4.10x26 34-40 5.26-17 33-38 6.25-48 +] **4.10x46 33-38 5.25-48 29-33** [op 5... 29-34 6.48x30/25 38-42 7.46-37 42x31 8.D-19/14!] **6.46-37! 38-42 7.37-31 36x27 8.48x39.**

• **695 G. Tiemens: 1.9-14** [1.9-3? met de schijnoplossing 1... 32-37? 2.13-30 34x25 3.4-18 23x12 4.3x34 faalt op 1... 23-29 =] viersprong:

A 1... 32-37 2.14x50 37-42 [na 2... 37-41 wint zowel 3.13-19 als 3.50-28] **3.13-27 42-47 4.4-15 47-41 5.15-29 34x23 6.27-32 +**

B 1... 23-29 2.14x37//46 39-43 [op 2... 34-40 3.D-23 of 3.13-24] **3.13-30** [nu natuurlijk niet 3.D-23?] **34x25 4.D-23**

C 1... 39-43 2.14x37//46 34-39 3.D-32!

D 1... 23-28 2.13-35 en nu:

D_1 **2... 39-43 3.4-27 32x21 4.14x49 34-39 5.49x16 tang**

D_2 **2... 28-33 3.14x37 33-38 4.37-48**

$D_{2.1}$ **4... 38-43 5.4-22 +** [maar niet 5.35-49? 34-40 =]

$D_{2.2}$ **4... 38-42 5.48x37 39-43 6.35-13 of 6.35-49**

$D_{2.3}$ **4... 39-43 5.48x25 38-42 6.4-15 of 6.35-24**

D_3 **2... 32-37 3.14x41/46 39-43 4.35-13 34-40 5.41-32!!**

$D_{3.1}$ **5... 40-45 6.32x49 45-50 7.49-44**

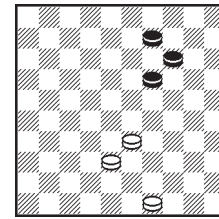
$D_{3.2}$ **5... 43-48 6.32-37**

• **696 G.L. de Bruijn:** [Bij het maken van het diagram voor het oktobernummer heb ik per ongeluk schijf 10 vervangen door een dam] **1.10-4 31-36** [op 1... 31-26 bij voorbeeld 2.4-31 26x37 3.5x41] **2.3-9 48-26** [eerst 2... 36-47 3.4-15 komt op hetzelfde neer, maar dan ontbreekt de scherpe variant; op 2... 48-31 bij voorbeeld 3.5-41 36x47 4.9x36] **3.5-19 36-47 4.4-15! 26-21** [na 4... 26-42 volgt 5.19-32 (5.19-5/46 42-26 6.D-19 geeft slechts standherhaling) 42-26 E. Lieubray (*Le Jeu de Dames Revue Mensuelle* 25-05-1922): 6.9-13 47-36 (op 6... 26-42 7.13-24 42x20 8.25x9 +) 7.15-4 36x9 8.25x3 26-42 9.4-31 42x26 10.32-21 26x17 11.3x21; na 4... 47-36 5.9-4 36-47 is de snelste winst 6.4-36] **5.15-24 47x3 6.19-14 3x20 7.25x26.**

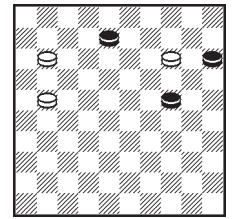
Ter oplossing

Een gemakkelijke binnenkomer van Michel Sabater opent de nieuwe serie. Rechttoe rechtaan. Hetzelfde geldt voor de stukjes van Arie van der Stoep en Alain Tavernier. Voor meer diepgang kunt u terecht bij de 4x4 van Oege Dijkstra. De laatste schijvenstand, van Wim Riemens, laat zich

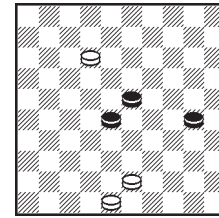
697. M. Sabater

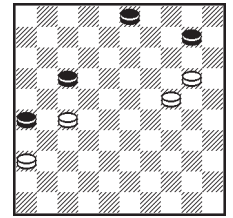
698. A. van der Stoep

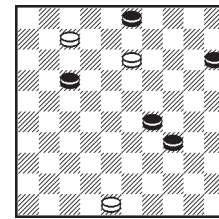
699. A. Tavernier

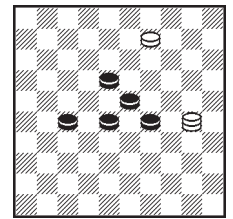
700. O. Dijkstra

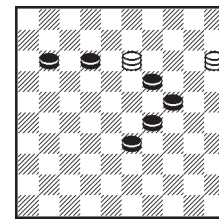
701. W. Riemens

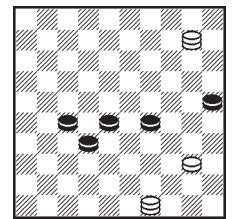
702. R. Mackevicius

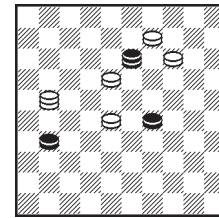
703. J. Bastiaannet

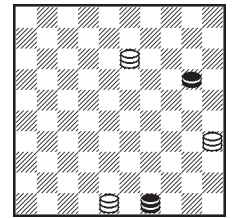
704. G. Tiemens

705. J.C.R. Bus

706. G.L. de Bruijn

soepeltjes oplossen, al zijn er nogal wat varianten. Hoewel niet diep ligt de winst in het eindspel van Mackevicius niet voor het oprapen. Zoals zo vaak in dit genre is het lastig om de juiste zetten van de witte dammen te vinden. Datzelfde geldt uiteraard ook voor de eindspelen van Johan Bastiaannet en Gerard Tiemens. Wie lost dit op? Jaap Bus combineert bekende thema's. Helaas is de inleiding nogal eenvoudig, maar ik zie ook geen betere oplossing. Ten slotte een simpel Blanke-naartje. Zal wel bekend zijn, denk je, maar ik zag het niet eerder ■

Anatoli en Piet (1)

Arie van der Stoep

“Wordt wellicht vervolgd”...

...schreef de hoofdredacteur in DP 8.2017 p. 171. Dit nadat onze man in Oekraïne, Serge Yushkevitch, had gereageerd op een probleem van Jaap Bus: “Is al eerder bewerkt, bijvoorbeeld door Tini van Rooij”. Met alle respect voor Van Rooij – deze als compliment verpakte kleinering heb ik gejat van politici: “Met alle respect, doch mijn geachte collega leidt het volk een economische woestijn in” – maar voor het idee waar het om ging miste deze collega de inventiviteit. Voor die eigenschap moeten we zijn bij Anatoli uit Rusland en Piet uit Nederland. Een kleine speurtocht in twee afleveringen. Deze aflevering wijd ik aan Anatoli, de volgende aan Piet.

Anatoli, partijspeler

Anatoli, dat is Anatoli Ivanovitsj Kovrizjkin (Oekraïne-Rusland 1916-1980). Problemist, maar ook een sterke partijspeler, die in de jaren 50 en 60 een paar keer de finale bereikte van het Kampioenschap van Rusland, waar hij af en toe een andere problemist tegenover zich trof, namelijk Boris Vasiljevitsj Sjkkitkin (Rusland 1936-2015). Zoals in 1965, toen zwart in een verliezende kettingstelling annex hekstelling was terechtgekomen. Zie dia 1. Op 29...14-19

verloor hij door een slagzet:

271, 21, 8, 22, 32, 5+.

Denk op basis van dit fragment nou niet: ‘Die Anatoli bakte er niks van’, want in 1966 won hij van Anatoli Gantwarg en hield hij Andries Andreiko op remise. Dia 2 komt uit een partij tegen Nikolai Sretenski in hetzelfde kampioenschap van 1956. Onze Anatoli won in dia 2 een schijf toen Sretenski argeloos 32...20-25? speelde, in de gedachte dat 33. 39-34 niet ging vanwege de bomzet (24-30), maar zwart wits antwoord overzag. Hij offerde een schijf. Anatoli maakte het af toen hij in dia 3 44. 48-42! had gespeeld. Zwart moest wel ruilen met 44...17-21 45. 26x17 12x21. Wit vervolgde met 46. 28-22! en zwart staat plat: (140) mag niet vanwege 17, 11, 22, 21, 339, 9+ en (26) niet vanwege 17. Zwart haalt er dan wel een dammetje naar veld 48 uit maar gaat verliezen door overmacht.

In 1957 speelde Kovrizjkin een minimatch tegen Iser Koeperman, in Rusland al een bekende speler, en we mogen aannemen dat Koeperman Anatoli niet alleen uitnodigde omdat-ie kanonnenvoer nodig had. Het bleek de verkeerde keus, want Anatoli was een maatje te klein: hij kreeg vijf-

• Anatoli Kovrizjkin (1916-1980)

maal kloep en haalde eenmaal een benauwde remise. In een der partijen creëerden de heren een heus zebra-pad, zie dia 4. Ik hoop niet de komende jaren in de Probleemrubriek allerlei zebra-paden tegen te komen met de smoes dat we te maken hebben met een typisch partijkenmerk.

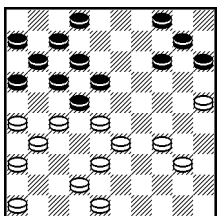
Anatoli, problemist

Met zijn partijen veroverde Kovrizjkin de harten niet, dat mag duidelijk wezen. Dat deed hij wél met zijn composities. De DP-reeks getiteld *Een tegen allen* geeft een overzicht van wat er bereikt is in het genre Laocoön, waarin een meestal eenzame witte dam het opneemt tegen een overmacht aan zwarte tegenstanders. Binnen dit genre is dia 5 bijzonder, omdat zwart naar dam moet schuiven om met lede ogen toe te kijken hoe hij zijn dam verspeelt door een damslagoffer: (49) 44, 34+. De bewerking (dia 6) uit Saski 2.1961 (27, 39, 4 (9) 42, 49) leidt slechts tot

droefenis. Bij mij dan; in het Oostblok hebben ze schik in zo’n aanvangsstand. Serge Yushkevitch waardeerde Kovrizjkin’s armzalige dia 6 op tot een aanvaardbaar product. Dia 7, 64 5.1982: 12, 44, 2, 42, 17, 7, 48+.

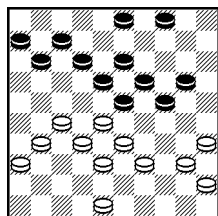
De Oost-Europese schik geldt ook dia 8 en dia 9. Als bron bij dia 8 vermeldt Turbodatabase Novopolotsk VIII. Dit suggereert een inzending voor een Wit-Russische wedstrijd (2007), maar volgens Serge is de bronvermelding onjuist. Als bron van dia 9 geeft Turbodatabase het blad Novopolotsk Patent van 1.2004. Boven diagram 9 stond de naam van de Fransman Franc Laurent, van 1968. Dat klopt niet: de auteur is de Fransman Jean-Claude Patry, van 1955, die dia 9 publiceerde in *L’Effort* van 12.1998. Oplossing dia 8: 32, 150, 5, 26, 48+; dia 9: 40, 1, 2x23x37x26, 49+. Jean-Claude’s dia 10 was een der 28 eindspelen die Wendel Kruiswijk publiceerde in DP

1. Kovrizjkin

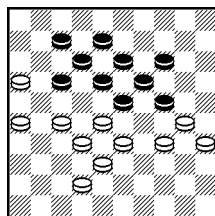
Sjkkitkin

2. Sretenski

Kovrizjkin

3. Sretenski

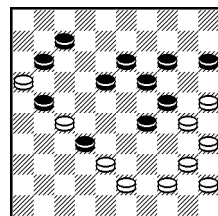

Kovrizjkin

4. Koeperman

Sjkkitkin

Kovrizjkin

Koeperman

Dam-problemen

Leen de Rooij

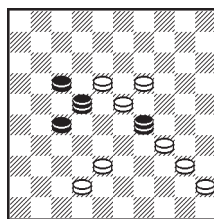
Rustige grondoefeningen

Wie de zes diagrammen van deze keer oppervlakkig bekijkt, zal zien dat er relatief weinig stukken op de borden staan. Het lijkt op een gymnastiekles waarin eerst enkele rek- en strekoefeningen worden gedaan. De vermeldenswaardige momenten worden vermeld; je kunt je wel afvragen of in alle gevallen het gebruik van een zwarte dam noodzakelijk was. Dat lijkt immers een eerste vereiste in deze discipline.

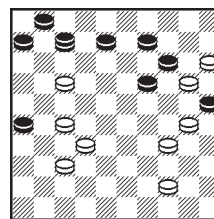
- **1.** 32, 12, 34, 34. Eén slinkse beweging van wit en de zwarte dam hapt gretig toe. Een van de vele koddige 'dampies' van deze auteur.
- **2.** 10, 31, 4, 2, 8, 2. Dankzij de meerslag kan wit onder de huid van zwart kruipen. Dat onderkruipsel-idee is veelvuldig toegepast, maar nu de

- witte dam een tussenstop op veld 8 maakt, lijkt het nauwelijks mogelijk het te verwezenlijken zonder dam in de aanvangsstand.
- **3.** 9, 4, 18, 30, 10. Zie diagram 3a. Het zou een tamelijk armetierig product zijn, ware het niet dat de stand van diagram 3a nog niet in de da-

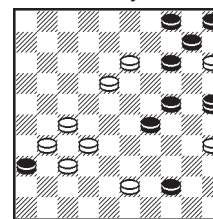
1. A. Geurts

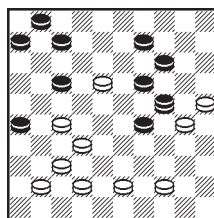
2. J. de Wit

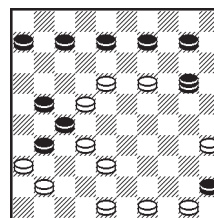
3. L. de Rooij

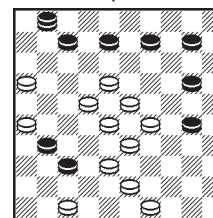
4. J. de Heer

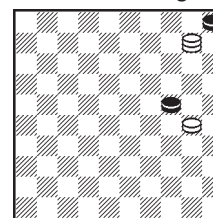
5. A. van Mourik

6. P. Garlopeau

3a. zwart aan slag

tabase voorkomt. Het gaat wat ver om 3a met het predicaat 'nieuw' te sieren, maar het was wel een uitdaging om het idee te bewerken. Dat lukte alleen met een zwarte dam bij de aftrap.

- **4.** 31, 20, 22, 4, 2. Timoneda. Deze stand werd vertoond op de Facebook van de KvD op 6 juli 2017. De auteur gebruikt dat medium vaak voor het tentoonstellen van zijn creaties. Meestal lijken zijn aanvangsstanden het resultaat van staaltjes vrij worstelen. Diagram 4 is voor zijn doen erg rustig. Er wordt begonnen met een fraaie boogbal: een 2x2x4x5-meerslag.
- **5.** 14 (19*) 30 (47*) 504, 16, 11, 483, 1, 440 (34) 40, 40. Onze veelzijdige probleemredacteur laat zijn gezicht ook met enige regelmaat in deze kolommen zien. De stand is wat korrelig, maar dankzij de

twee inleidende dwangslagen kunnen we spreken van een geslaagd product, naar mijn smaak het beste van deze serie.

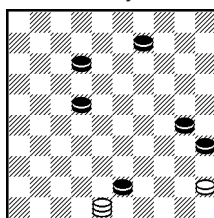
- **6.** 11, 21, 19, 42, 14, 23, 32, 43, 41. De auteur, die een voorkeur heeft voor architectonisch mooie standen, was niet tevreden met de vooruitgeschoven zwarte schijven op 31 en 37. Er wordt bekwaam, maar toch enigszins routineus toegewerkt naar een rondje in de achtbaan ■

Vervolg 'Anatoli en Piet (1)'

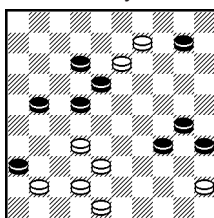
12.1995. "De laatste tijd ben ik overstelpt met eindspelen van Jean-Claude Patry", aldus Kruijswijk. Hij zegde toe "volgende keer" de oplossingen te publiceren, maar toen ik DP 1996 en 1997 en ook het eerste nummer van 1998 had doorgevoerd en niets had gevonden, ben ik gestopt met zoeken. Vervelend voor Patry, zo'n lange wachttijd, maar vervelender zou het natuurlijk zijn indien de oplossingen nooit zijn verschenen. En daarmee hield het onrecht voor hem niet op, aangezien dia 10 in

Turbodatabase op naam staat van D. Kuijper Fzn. De foutieve tenaamstelling overkwam Jean-Claude opnieuw met de 16 eindspelen die Kruijswijk opnam in DP 2.1996: 15 ervan vonden een plaats in Turbodatabase, en opnieuw staan ze niet op zijn naam maar op naam van Kuijper Fzn. Gelukkig maakte probleemredacteur Alain Tavernier nog iets voor Patry goed door dia 10 in L'Effort van 2.1998 ter oplossing aan te bieden. Die gaat als volgt: 26 (18) 42 (294) 39!, 48 met het idee-Kovrizjkin ■

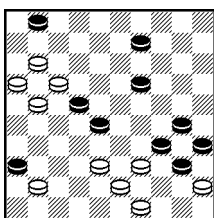
5. A.I. Kovrizjkin

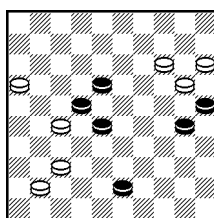
6. A.I. Kovrizjkin

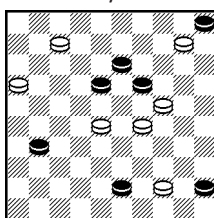
7. S. Yushkevitch

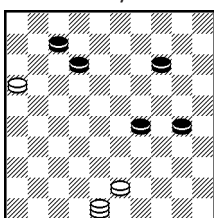
8. N.N.

9. J.C. Patry

10. J.C. Patry

Sijbrands-Twiest: associaties

Edwin Twiest

Het zou overdreven zijn te beweren dat de raakvlakken tussen problematiek en partijspel voor het oprapen liggen, maar ze bestaan en er zijn er beduidend meer dan het gros van de partijspelers geneigd is te denken. In mijn bijdragen voor De Problemist zal ik regelmatig een tipje van de sluier oplichten.

In dit eerste artikel grijp ik terug op een partij uit eigen koker tegen Ton Sijbrands. Laat ik echter beginnen met twee composities die ik al heel lang ken (of nauwkeuriger geformuleerd: gekend zou moeten hebben, zoals verderop zal blijken).

• Dia 1 is van **Herman Spanjer**. De winst is kort, maar puntig.

01.28-22 9-13 02.33-29 24x33 03.39x28 14-20 04.44-39 20-24 05.39-33 24-29 06.33x24 19x39 07.28x8 39-43 08.22x13 43-48 09.32-28!! 48x35 10.8-2 35x8 11.2x13. (Voor meer juweeltjes van Spanjer zie ook DP 2017-2.)

Opmerkelijk is dat ik voor de oplossing ervan maar enkele tellen nodig gehad zou moeten hebben, want enkele jaren voordat Spanjer zijn vondst publiceerde had ik een analyse gemaakt waarin exact dezelfde wending voorkwam! Kom ik op terug.

• Dia 2 is van toppartijproblemist en topspeler **Auke Scholma**. Ook hier een snelle winst.

01.24-20 10-15 [01...13-19 02.20-15 9-13 03.15x4 18-22 04.4x16 22-27 05.16x32 17-22 06.28x17 19x46 07.30-24 is te duur (na 2-7 24-20!)]
02.29-24 18x40 03.47-42 36x47 04.28-22 17x39 05.38-33 47x29 06.24x35 15x24 07.30x6.

Sijbrands-Twiest

Jaren geleden speelde ik tegen Ton Sijbrands in de bondscompetitie. We komen erin na de 33e zet van wit.

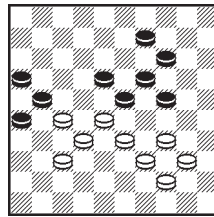
• 3. Stand na 33.38-33.

Ik vervolgde met **3-9?**

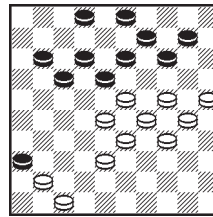
Na 33...15-20! moet de winst nog van ver komen, omdat 34.28-22 niet echt een winstplan is voor wit, bijvoorbeeld 23-28 35.32x12 21x41 36.36x47 8x28 37.33x22 3-8 38.39-33 8-12 39.43-39 12-18 40.34-29 18x27 41.29-23 19x28 42.33x31 26x37 43.42x31 24-29 enz. Ook 34.43-38 geeft geen kansen: 6-11 35.28-22 23-28 36.32x12 8x28 37.33x22 21x41 (en vooral niet 37...21x43?? 38.22-18 13x22 39.35-30 24x35 40.45-40 35x33 41.48x6) 38.36x47 3-8 enz.

34.42-38 8-12 35.28-22 9-14? 36.22-17 14-20 37.17x8 13x2 38.37-31! Ik dacht dat

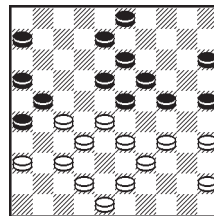
1. H. Spanjer (1999?)

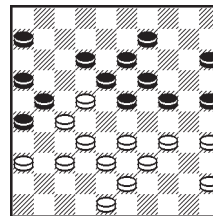
2. A. D. Scholma

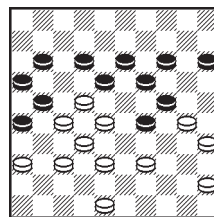
3. Sijbrands-Twiest

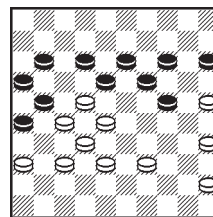
4. Combinatie-idee

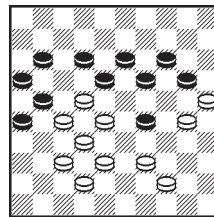
5. ...14-20!

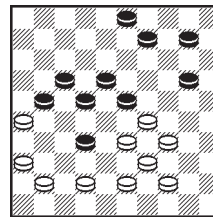
6. zwart verliest!

7. A. Chizov

8. TG/Duskova

Sijbrands hier blunderde, maar niets bleek minder waar:

26x28 39.33x13 19x8 [in Tdam staat dat ik 21x32 geslagen heb, maar bij mijn weten was dat niet zo...]

40.38-33! [Ik had slechts oog voor 40.34-30?? 25x34 41.39x28 21x23 z+1. Hoe naïef...]

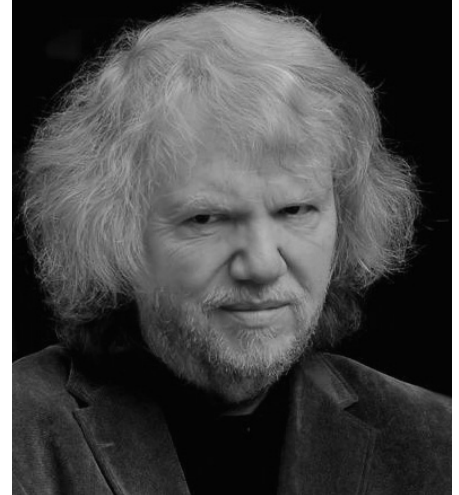
40...21x32 41.34-30 25x34 42.39x37.

Een kort, maar explosief partijtje.

Wat heeft deze partij te maken met de diagrammen 1 en 2? Het zal u verbazen, maar uitzonderlijk veel!

Tijdens het Heerhugowaard Open 2015 wees Kees Thijssen me erop dat Sijbrands een briljant combinatie-idee had gevonden in onze partij. In de pauzes van zijn

• **Ton Sijbrands**

demonstraties liet Sijbrands het me zien (dia 4):

• 4. Stand na 35.28-22.

Het taaiste verweer lijkt hier **6-11**. Zeker niet (12-17x17??).

36.33-28 9-14

Er is geen alternatief:

▪ op 24-29 37.45-40 9-14 38.39-33 W+
▪ op 15-20 37.39-33 9-14 38.43-39 23-29 39.34x23 18x29 40.39-34 29x40 41.45x34 24-29 42.33x15 14-20 43.15x24 19x39 44.38-33 39-44 45.35-30 25x34 46.33-29 34x23 47.28x6 W+

37.34-30 25x34 38.39x30 23-29

▪ 38...15-20 39.43-39 20-25 40.48-43 25x34 41.39x30 24-29 42.30-25 W+

▪ 38...24-29 verliest na 39.38-33 29x49 40.30-24 19x30 41.28x6.

39.43-39 29-34* 40.30-25 34x43

41.48x39! en het is zwart begint en wit wint (zie dia 6)!

Even tussendoor

Later is gebleken dat zwart nog een onwaarschijnlijke remise in handen heeft (aangegeven door Jasper Lemmen, zie diagram 5):

• 5. 39...14-20! 40.39-34 29x40 41.45x34 20-25 42.38-33 18-23 43.48-43 15-20 44.43-38 12-18 45.36-31. Deze stand lijkt helemaal uit, maar de computer haalt toch nog een puntje op met 11-17 46.22x11 16x7 47.27x16 7-12 48.34-29 [48.31-27 12-17 49.28-22 17x39 50.34x43 25x34 51.16-11 20-25 52.11-7 24-30 53.35x24 19x30 =] 48...25x34 49.29x40 12-17 50.40-34 17-21 51.16x27 20-25 en zwart is in veilige haven, ondanks twee stukken achterstand.

• 6. Terug naar zwart begint en verliest. De diagramstand 6 komt twee keer voor in de database en wel in de partijen Sijbrands – Twiest en Chebukina – Vederko, UKR-chW 1995 (met 28 op 33 en 45 op 40 en zonder de schijven op 11 en 36).

1) Sijbrands-Twiest. We volgen de hoofdvariant van Sijbrands:

41...24-29 42.45-40 15-20 [42...12-17 43.35-30 W+]
43.35-30 20-24 44.25-20!! 24x31 45.20x9 13x4 46.22x33 31x22 47.28x8 21-27 48.32x21 16x27 49.8-2 11-16 50.2-19

Bijzonder fraai, nietwaar?

2) Chebukina-Vederko. Zo mogelijk nog fraaier (maar wie ben ik om tegen de grote meester in te gaan?) is de winst die mogelijk is als zwart (in dia 6 zonder 11 en 36) vervolgt met:

41...18-23 42.45-40 12-18 43.40-34 24-29 44.35-30 29x40 45.30-24 19x30 46.25x45!

[Na 46.28x10? 15x4 47.25x45 18-23!]=
46...14-19 [In de partij blunderde de zwartspeelster met 46...23-29?? 47.28-23 w+]

47.39-34 15-20 48.45-40 20-24 49.38-33!

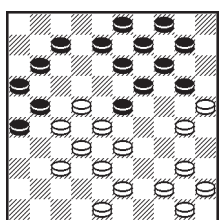
40-35 lijkt ook gewonnen, maar niets is minder waar: 24-29 50.34-30 29-33!

51.28x39 23-29! [51...23-28? 52.32x14 21x25 53.14-10 18x27 54.10-4] 52.39-34 29x40 53.35x44 19-23 54.22-17 21x12 55.44-39 23-28 56.32x23 18x29=

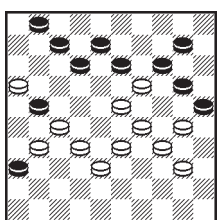
24-29 50.33x24 19x39 51.28x8 39-43 [51...18-23 52.37-31 26x17 53.8-3 21x32 54.3x12]

52.22x13 43-48 53.32-28 48x35 54.8-2 35x8 55.2x13.

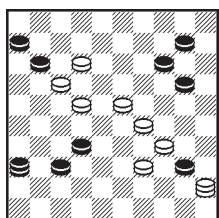
9. A. Presman

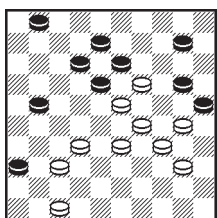
10. J.C.R. Bus

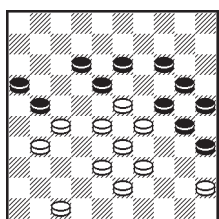
11. W. Riemens

12. W. Lente

13. H.T. Luif

• Edwin Twiest

Deze analyse had ik al in 1996 gemaakt, dus ruim voordat het probleem van Spanjer het daglicht aanschouwde.

Om de een of andere reden moesten Sijbrands en ik gelijk denken aan een compositie van **Alexei Chizov**. Na enig puzzelen kwamen we tot de juiste stand (Auke Scholma kon dit bevestigen).

• 7. A. Chizov. Wit forceert de winst door **01.39-33 20-24 02.37-31 26x48 03.28-23 19x50 04.30x26 50x17 05.27-21 16x27 06.32x34 48x30 07.25x34+**

Bij toeval kwam ik bij het corrigeren van Tjallings boek ("The art of winning") in de week na Heerhugowaard nog de volgende positie tegen:

• 8. T.Goedemoed/P. Duskova. Wit forceert winst door **01.36-31! 21-27 02.26-21! 27x40 03.21x12 18x7 04.29x38 40x29 05.33x13+** Een gespiegeld idee.

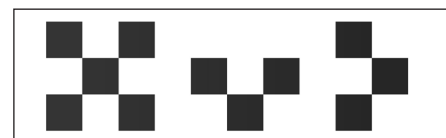
Hielslag

Tot besluit enkele standen waarin een

thema centraal staat dat zowel in het partijspel als in de problematiek regelmatig voorkomt: de hielslag. Ook hier een raakvlak!

Oplossingen (verkort)

- 9. Forum Shashki: 42, (204) [(12) 18 24 W+] 31, 17, 20, 18, 37, (10, 7) W+1
- 10. DP 5-1968: 328, 11, 13, 9, 22, 30, 38, 4.
- 11. Concours Wit-Rusland 2012: 7, 33, 19, 38, 4 (41) 10 (46A) 5 (11) 32 (28) 32 (6) 16 &17) 11+ A. (11, 17) 33 (6) 46-23 (6-11) 12, 50, 3+
- 12. De Nieuwe Koerier, 25-03-1966: 31, 27, 42, 38, 30, 38, 4.
- 13. Het Damspel 4-1929: 34, 40, 27, 42, 30, 38, 15 ■

Een tegen allen (24)

Gerrit van Mastrikt & Arie van der Stoep

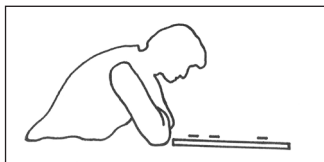
9x1-Laocoöns

Met negen schijven die ten onder gaan aan één witte dam lopen we zeer waarschijnlijk tegen de grens aan van wat op het 100-veldenbord haalbaar is. We tellen zeven stuks, met de aantekening dat we dan meestal nog een of meer zwarte randschijven dan wel een of meer witte schijven moeten tolereren. N.B. In een Laocoön van Louis Tévan, zie aflevering (20), viel de dam tien zwarte schijven aan. Om te winnen had hij echter hulp nodig van enige witte schijven.

Extra witje(s)

In aflevering (23) gaven we een probleem van Geo van Dam uit "Het Damspel" (HD) 26.9.1935 dat uitliep op dia 1, de oudste stand uit onze verzameling met negen zwarte schijven. We zitten nog in de periode van vóór de Scherpe Regels, waarin een scherp slot geen eis was. Zonder die eis laboreert een probleem altijd aan bijoplosbaarheid. Ook hier. Want wat zwart ook speelt, wit kan altijd kiezen hoe hij winnen wil. Daar had hij drie handlangers voor ingehuurd.

In dia 2a heeft wit aan één hulpje genoeg. De voorafgaande probleembewerking dateert uit de vroege jaren '80 van de twintigste eeuw, zodat we een scherpe bewerking mogen verwachten. Wordt die verwachting ingelost? Jazeker. Zwart reageert met (17) 11 (27) 22 (23) 31/36 (28). Wit offert nu zijn dam: 9, en wint na 15x4 in een scherpe – nou ja, met wat goede wil – 2x1. Dia 2a voorzien van een pittige combinatieve inleiding mag geen punt zijn. En dat was het ook niet, zie dia 2. Winst door 33, 31, 24. Met 450, 40 ontoet wit zich van twee overtollige schijven, een truc die we vooral kennen uit het genre van de Coup des Contraires. Nu 15, 3. En Voilà, dia 2a. Een

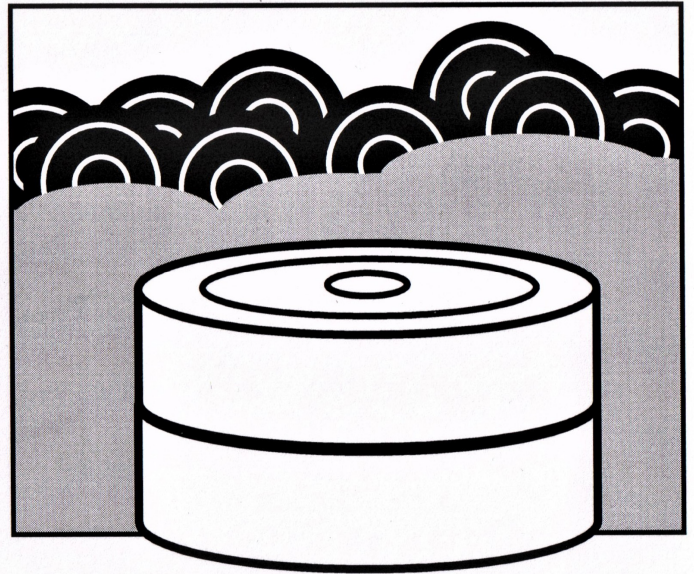

zeer geslaagd ensemble: gescheiden aanvangsstand, twee meerslagen, een 4x2-eindspel dat na een wit damschiufoffer uitmondt in een harakiri-scherpe 2x1. Bron "De Problemist" (DP) 6.1981. Dit probleem werd gepubliceerd in een tijd dat een problemist zijn geesteskind in DP terugvond als commentaarloos plaatje en de oplossing als commentaarloos rijtje cijfers. Wel anti-elitair natuurlijk, stonden een misbaksel en een meesterwerk als gelijkwaardig naast elkaar. Maar met dat streven naar egalitarisme is Arie het zéér oneens, hij vindt dat er in de problematiek standsverschil moet worden gemaakt, zoals Neerlands bekendste heer van stand, Olivier B. Bommel, pleegt te doen. En als hoofdredacteur van DP is ook Hein een heer van stand.

Extra zwartje(s)

Het "Dagblad van het Oosten" publiceerde op 18.2.1961 dia 3 met als auteur R. Tuinenga, oplossing 19, 30, 39, 11, 2 en zie dia 3a.

Van deze auteur is weinig bekend. Hij debuteerde zover ons bekend in 1933 in het "Orgaan Provinciale Groningsche Dambond". Zijn miniatuur in HD 11.1947 was eerder al bedacht door A.F. (Andreas) Hoogvelt in 1939 en door M.T. (Max) Douwes en G.L. (Godefridus) Gortmans in 1939, terwijl zijn 8x8 in HD 1/2.1949 al sinds 1942 op naam stond van G. Numan. In die jaren woonde Tuinenga

in Almelo. In het "Dagblad van het Oosten" verschenen van hem behalve dia 3 nog een paar andere problemen.

Het was wel een pechvogel, deze Tuinenga, want halverwege de 19e eeuw had onze landgenoot B.W. Blijdenstein een probleem gecomponeerd op de Laocoön van dia 3b. En wat verschillen dia 3a en 3b nou? Zie voor Blijdensteins bewerking aflevering (14) van deze serie. Omdat Tuinenga's dia 3 een betere bewerking en een prettiger aanvangsstand biedt, stellen wij voor dia 3 op te nemen onder de naam B.W. Blijdenstein 1857 arrangement R. Tuinenga 1961. In aflevering (14) kon u lezen, dat Derk Vuurboom dia 3 herhaalde in 1970.

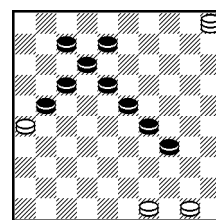
Hiermee is ons verhaal over herhalingen en bijna-herhalingen nog niet afgelopen, want in HD 6.1982 bewerkte ook

Bertus de Harder dia 3a. Zijn bewerking verschilt inhoudelijk te weinig van die van Tuinenga voor een reprise.

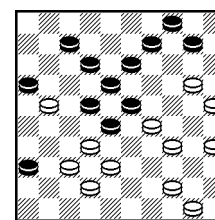
Puur 9x1

Bestaan er ook Laocoöns 9x1 zonder witte schijven en met alle zwarte schijven midden op het bord? Jazeker. Zelfs een zeer bekende, te weten dia 4 van Herman van Meggelen. Het werd geplaatst door Max Douwes, de damredacteur van het "Utrechts Nieuwsblad", op 14.11.1953. Deze 12x12 dankt zijn bekendheid natuurlijk mede aan de compacte aanvangsstand. Oplossing: 339, 38, 39 (19x) 29, 6, 33, 30, 1. Zie dia 4a. Wiebe Monsma zou deze 9x1 een *Dubbele knoop* noemen, omdat de twee zwarte schijven die het eerst worden bedreigd, 7 en 23, allebei een stapje naar linksvoor kunnen maken. Op (29) moet de dam netjes halt houden op

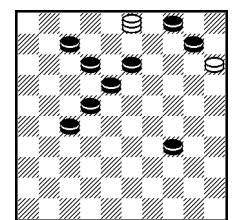
1. z.a.z.

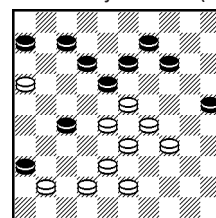
2. H. Wilsens

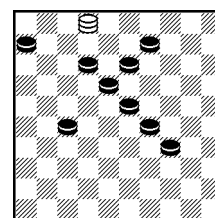
2a. z.a.z.

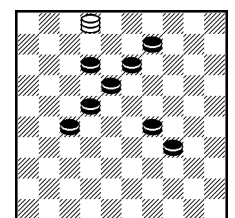
3. B.W. Blijdenstein (A)

3a. z.a.z.

3b. z.a.z.

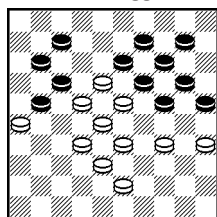
veld 24 met oppositie.

In DP 6.1981 vroeg heer van stand Wilsens aandacht van het hooggeëerd publiek voor dia 4. *Een befaamd probleem, dat in alle bloemlezingen een ereplaats inneemt*, aldus de heer. Om vervolgens de auteur vilein te vragen hoe zwart zich verweert tegen 349. Van Meggelen zal hem wel hebben meegedeeld dat zwart dan antwoordt met (250), om op 27, 27 met (12, 21, 25, 18, 49, 32) naar remise te combineren. En op meteen 27, 27 is (12, 15, 29, 48) remise.

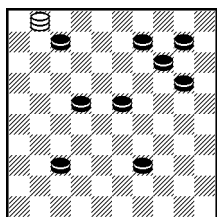
De Rus A. Nikolaev kwam voor de compositiewedstrijd van de BVLD in 1996 eveneens tot dia 4a. Door een iets andere inleiding oogde zijn stand minder compact.

In HD 11 en 12.1962 bracht Philip de Schaap verslag uit van een reis naar Portugal die hij had ondernomen om Portugese dammers te leren kennen. In dat land wordt nauwelijks gedamd, aldus De Schaap. Met de weinige dammers die er waren wilde hij contact opbou-

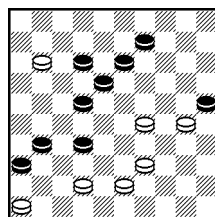
4. H. van Meggelen

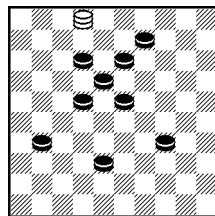
4a. z.a.z.

5. F. Martins

5a. z.a.z.

wen, opdat Portugal zich zou voegen bij de landen waarvan deelnemers werden uitgevaardigd naar internationale toernooien. Er werd in Portugal ook aan problematiek gedaan, had De Schaap geconstateerd. We citeren hem.

Ook de problematiek bloeit in Portugal en een der problemisten heeft zich eveneens aan vraagstukken op ons bord gewijd. Het zijn aparte composities, totaal anders dan wat wij zo gewend zijn. De problemen excelleren niet door diep combinatieve vondsten, maar zijn dikwijls gebaseerd op het matmotief: wit offert een aantal schijven of dammen en wint ten slotte de laatste slag door een matzetting. Dit genre problematiek komt bij ons heel weinig voor; het bestond en bestaat wel, maar bij de Portugezen is het bijna een cultus! Laat ik besluiten met U een drietal van die

vraagstukken voor te zetten.

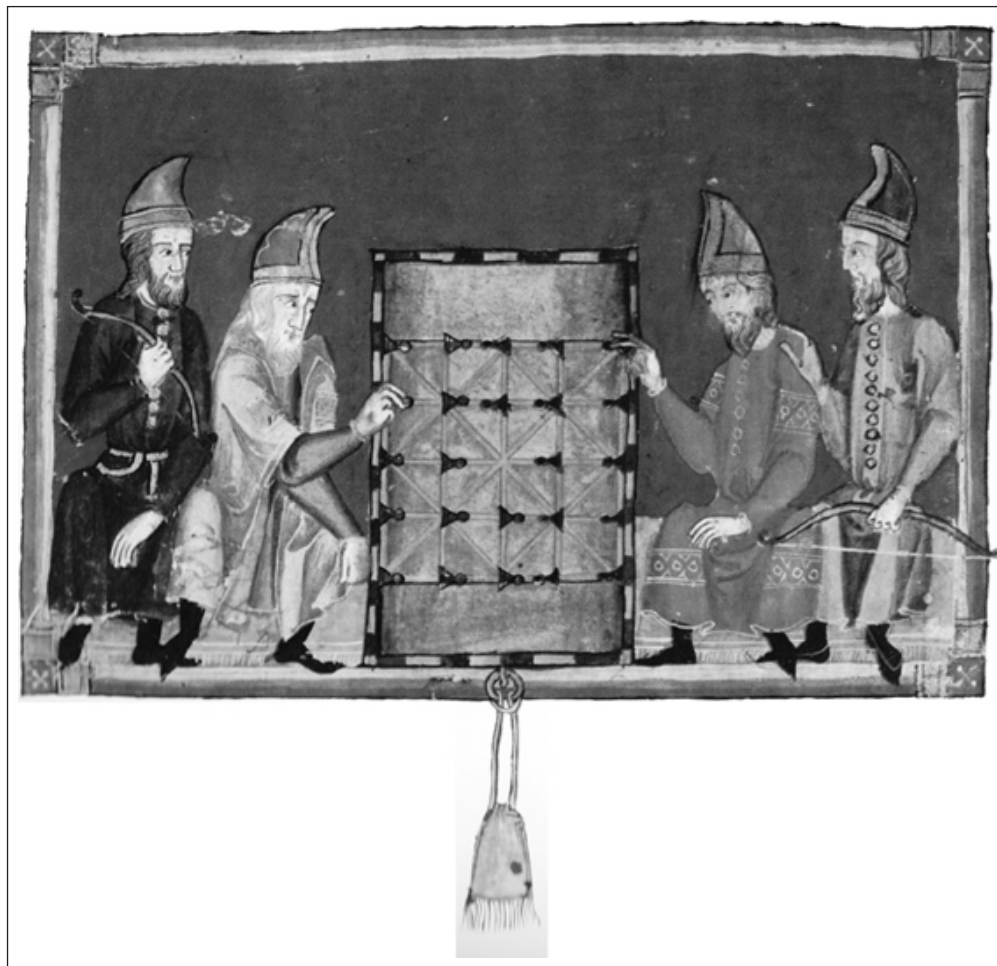
De auteur daarvan was Fernando Martins uit Lissabon. Onder deze drie was dia 5, oplossing 7, 438, 41, 2 en zie dia 5a. Mat, constateert De Schaap. Destijds is het bij deze ene ontmoeting gebleven. Het afgelopen decennium stond Portugal weer even op de damkaart dankzij Theo Dijkstra, die zich in dit land gevestigd had. Dijkstra organiseerde in Nederland vele toernooien en ging daar in zijn nieuwe vaderland gewoon

mee door. Toen hij overleed, overleed het Portugese dammen met hem.

Dammen in Portugal

Over het Portugese damverleden heeft Arie nog iets te vertellen. Sinds de jaren '70 wordt onder de naam Board Game Studies door een gezelschap, waarvan de meeste leden een academische titel bezitten, serieuze studie gemaakt van bordspel in heden en verleden. Elk jaar organiseert deze club een symposium waarop bordspelliëhebbers vanuit de hele wereld acte de présence geven. Zo'n symposium duurt vier dagen. Wie er nooit ontbreekt is een meerkoppige delegatie van de Universiteit van Lissabon, zo'n man (en vrouw) of vijf. Arie bezoekt de symposia sinds jaar en dag en spreekt daar over zijn onderzoekingen naar het verleden van het damspel en het schaakspel. De vader van Arne van Mourik, Wim van Mourik, we kennen hem allemaal als schrijver van damcultuur in HD, is sinds 2011 eveneens van de partij. Ook hij houdt telkenmale een voordracht, ook over het damspel. En zijdelings over schaakspel, want wie zich verdiept in de historie van het damspel stuit op het schaakspel, of hij wil of niet.

In Portugal nu moet het damspel in vroegere eeuwen, we spreken over de middeleeuwen en later, bijzonder populair zijn geweest, zo blijkt uit de lezingen van de Portugese deelnemers. Ze hebben tientallen damborden gevonden die in steen zijn ingekrast. Niet het huidige geruite bord maar de voorloper van daarvan, het zogenaamde alquerquebord. Dat was een bord met lijnen waarop met 2x12 schijven werd gedamd. Zie de tekening, die is gemaakt in 13e-eeuws Spanje. Borden van ander materiaal, bijvoorbeeld hout of textiel, zijn allemaal verloren gegaan. In de 14e eeuw werd het damspel in enig Europees land, we weten niet welk, van dit bord overgezet op het schaakbord met z'n 64 velden, waarna het dammen op het alquerquebord langzaam uitstierf ■

Het immer inspirerende eindspeloefvre van Henri Gans (2)

Johan Bastiaannet

Henri Gans heeft ons diverse eindspelen nagelaten waarin op een of andere wijze sprake is van strijd tegen een ver opgerukte zwarte schijf op veld 45. In het juninummer heb ik al ruime aandacht besteed aan drie ervan. Welnu, in deze tweede aflevering komen nog twee andere aan bod. En laat ik deze, om helemaal in de sfeer te blijven, volgen door weer twee andere waarin zwart op enig moment veld 45 aandoet. Om te beginnen een overzichtelijk 2x3-eindspel dat best lekker weghapt:

• **Diagram 7a** (Het Damspel september/oktober 1956).

De opzet van deze eindspelstudie is dan wel vrij eenvoudig, toch mag ie er zeker wezen:

1.43-39(!) 36-41

Indien 1...40-45, dan 2.24-19! 36-41 (of 2...45-50 3.10-5 +) 3.19x46 45-50 4.46-41! met winst in een – wellicht ook toen al – welbekend 46/5-motief.

2.24-47! 40-45

Anders 2...41-46 3.10-5 40-45 4.47-33 45-50 5.33-6 +.

3.47x36 45-50 4.36-41!

Met andermaal winst in dit 46/5-motief.

Helaas faalt dit leuke stukje op een bijoplossing die al meteen bij de presentatie van de auteursoplossing in *Het Damspel* van maart/april 1957 gemeld wordt en als volgt gaat:

1.24-19 (!) en nu:

A 1...40-44 2.43-39! 44x33 3.19-28 33x22 4.10-5 +.

B 1...40-45 2.43-39! 36-41 (of 2...45-50 3.10-5 +) 3.19x46 45-50 4.46-41! +.

De winst in het 46/5-motief komt zo dus op alternatieve wijze op het bord.

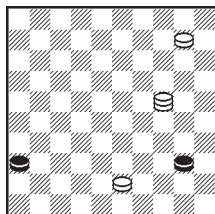
Deze bijoplossing die ten dele samenvalt met de opzet van Gans, laat zich al keurig vatten in de zetting van een werkstuk van Chaletskij.

• **Diagram 7b**, in 1966 op naam van Konstantin Chaletskij (1912-2010) verschenen in *Krimskaya Pravda* en zo'n twee jaar later ook nog in *Sjasjki augustus 1968*.

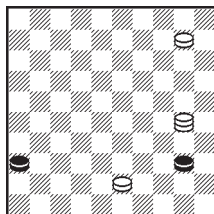
Van de publicatie in de primaire bron is me evenwel alleen het jaartal bekend.

Deel 3 van Leonid Vitosjkjins zevendelige

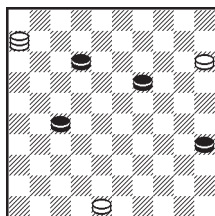
7a. H. Gans 1942

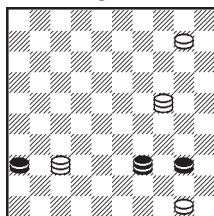
7b. K. Chaletskij 1966

7c. J. Bastiaannet

7d. Arrangement

eindspelencyclopedie *Antologia* (Gomel 1999) waarin deze 2x3 voorts nog is opgenomen, geeft namelijk niet meer dan dat. Chaletskij zal vast geen weet hebben gehad van de wat verborgen eerdere publicatie uit 1957 die zijn auteurschap van dit eindspel in wezen tenietdoet. Maar wie er naast Gans dan wel aanspraak op maakt of maken, is me niet bekend en doet er hier ook niet zo toe. Want zeker zo interessant is het te weten dat deze befaamde eindspelcomponist uit Tasjkent (Oezbekistan) toen aan het begin van zijn glanzende carrière op de 100 velden nog niet het maximum heeft gehaald uit de drie winstprincipes waarop de 2x3 is gebouwd. Het is namelijk mogelijk om die alle drie haarscherp op het bord te krijgen en wel door voor zwart een extra verdediging te creëren waarmee hij een tempo kan verliezen. Dit kan op zich al verwezenlijkt worden met het 4x3-schijveneindspel **12,19,31,35 / 6,10,48**. Maar schijf 6 mag evengoed dam zijn en dan kun je zelfs nog een zet terug naar een stand met een net wat rijkere inhoud:

• **Diagram 7c** (2 september 2017)

1.15-10! 27-31(!)

Een aardig extraatje vormt hier de variant 1...35-40 2.10-5! (maar hier niet 2.10-4? 40-45 3.4x36 12-17 4.6x14 45-50 =) en nu:

A 2...40-44! 3.5x8! 44-49 4.8-35 49-32 5.48-43 32x49 6.6-44 +.

B 2...19-24 3.5-23 27-31 (of 3...40-45 4.23x1/7 27-32 5.6-50! 32-37 6.1/7-23 +) 4.23x1/7 31-37 5.1x45 37-41 en nu - ook

zonder schijf 48 al - winst door 6.6-28 +. **2.6-1! 31-36**

Na 2...31-37 3.1x14! 35-40 4.14x41! 40-44 5.48-43 ontkomt zwart zelfs bij damhalen op veld 49 niet aan verlies in het 46/5-motief: 6.43-38! +. Een andere serieuze mogelijkheid is hier expres een tempo verliezen met 2...12-18 3.1x14 35-40. Al mag dat zwart uiteindelijk evenmin baten: 4.48-43! 40-45 (anders 4...40-44 5.43-39! 44x33 6.14-28 33x22 7.10-5 en dan nog harakiri-scherp 7...22-28 8.5x26 +) 5.43-39! 45-50 6.10-5 50x10 en nu tot besluit de reine eindslag 7.5x26 +. Merk trouwens wel op dat in deze tweede vertakking de 46/5-winst waarvan wit voorts nog gebruik moet maken, niet meer zuiver op het bord komt: 5...31-37 en nu kan zowel 6.14x41 45-50 7.39-33 + als 6.14x46 45-50 7.46-41 +.

3.1x14 35-40 4.48-43! 40-45

Of 4...40-44 5.43-39 44x33 6.14-28 33x22 7.10-5 +.

5.43-39 36-41

Of 5...45-50 6.10-5 +.

6.14x46 45-50 7.46-41! +.

Kan trouwens met het basisgegeven van Gans - **36,40 / 10,39,D24 z.a.z.** – nog iets leuks gedaan worden? De verdienste ervan is in elk geval dat er hier liefst twee verschillende wegen zijn naar de 46/5-winst:

A 1...40-45 2.24-19! 36-41 3.19x46 45-50 4.46-41! +.

B 1...36-41 2.24-47! 40-45 3.47x36 45-50 4.36-41! +.

En daarom was het zeker geboden om dit te onderzoeken. Maar helaas lijkt er niet veel meer in te zitten dan een wat flauw arrangement:

• **Diagram 7d**

1.37-48 39-17

Na 1...39-25 2.10-5 volgt al snel afname van de zwarte dam (2...25-3 3.48-25 3-21 4.24-8 21x3 5.5-14 3x20 6.25x14 +) dan wel de afwikkeling naar een glad gewonnen 2x4-eindspel (2...25-9 3.24-35 +). Moeizaam gezwoeg in een of ander overmachtseindspel heb ik hier dus bij voorbaat uitgebannen!

2.48-39! 17x39 3.50x39 enz. +.

Ook bij het andere eindspel is veld 45 nog onbezet en duurt het zelfs tot de 4^e

zet een schijf 35 daar neerstrijkt. Op dat moment is zwart allang op dam, maar daarmee allerminst uit de brand. Hoe krijgt Henri Gans dat nou voor elkaar? De eindspelstrijd die zich vanuit de stand van **diagram 8a** ontvouwt, is dan ook bijzonder:

• **Diagram 8a** (De Gelderse Dammer december 1946).

1.28-33! 42-47

Indien 1...42-48, dan niet 2.21-43? maar 2.33-42! 48x37 3.21-27 31x22 4.6x41/46 (een veldkeus waarmee best te leven valt) 35-40 5.41/46-28 40-45 6.28-50 met nipte winst.

2.33-15! 47-36 3.21-32! 35-40 4.32-19! 40-45

Hoewel 4...31-37 nu beter is dan bij de vorige zet, biedt het zwart toch geen soelaas: 5.19x41 36x47 6.6-33 47x29 (of 6...47x20 7.15x45 +) 7.15x33 40-45 8.33-50 +.

5.19-13! 45-50

Anders volgt beslissend 5...36-47 6.13x36 45-50 7.36-22! 50x11 8.6x33 +.

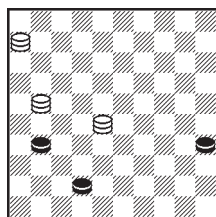
6.13-22! 50x11 7.6x22 36-47

Of 7...31-37 8.15-4 +. **8.22x36 +.**

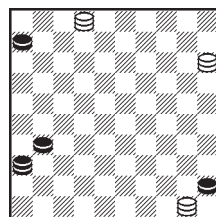
Met dodelijke insluiting van de zwarte dam op veld 47.

Of en hoe Steven Wietse Duursma (1920-2003) als toenmalige eindspelredacteur

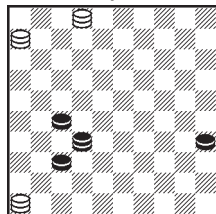
8a. H. Gans 1942

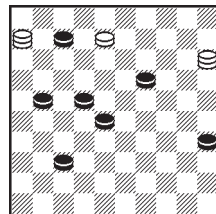
8b. 'Bernstein'

8c. L. Vitosjkin

8d. J. Bastiaannet

van *De Gelderse Dammer* in 1946 of 1947 de loftrompet heeft gestoken over deze fraaie vondst, kan ik door omstandigheden niet even snel nagaan. Bijna tien jaar later komt er wel een herpublicatie in *Het Damspel* van september/oktober 1956, die in het maart/aprilnummer van 1957 wordt gevolgd door een oplossing in de korte notatie - slechts drie regeltjes en met 133 tekens (inclusief spaties) nog klein genoeg voor een twitterbericht – en meteen erna wat kort maar wel krachtig "*Fraai bewerkt.*". Maar ook als dit eindspel destijds net wat meer aandacht had gekregen, had het toch nog snel in

vergetelheid kunnen raken. Gelukkig is het sowieso nog eens te zien geweest en wel veertig jaar later in *De Problemist* van april 1996. Op het moment dat Gans dit schoons als 19-jarige componeerde, mocht het wellicht voor het grootste deel gelden als origineel. Wel is in de tweede editie van J.F. Mosers *Het Eindspel* (1951) een voorloper ervan te vinden onder nr. 1443. Maar de Rus (J.) Bernstein die de stand van **diagram 8b** al rond 1890 zou hebben gecomponeerd, is inmiddels allang onmaskerd als een van de vele pseudoniemen van G.L. Gortmans (1894-1956)! Bij nr. 1443 heb ik dan ook al heel lang geleden aangetekend: "*pseudoniem van G.L. Gortmans, oktober 1949!*". De datering slaat wellicht op de eerste publicatie van 'Bernsteins' creatie. Al heb ik destijds verzuimd te noteren in welke bron.

• **Diagram 8c** (Sjasjki augustus 1988).

Henri Gans had voor deze unieke creatie niet meer nodig dan drie witte en drie zwarte stukken. Verdiepingen erop lijken dan ook zeer wel mogelijk. Maar in de praktijk blijkt dat nog vies tegen te vallen en tot voor kort was er alleen die - inmiddels al weer bijna dertig jaar oude - kleine, maar fijne verdieping van Leonid Vitosjkin (1939-2012): **1.2-16! 37-42** Indien 1...35-40, dan 2.6-22! 27x18

• "*De Commissaris van Politie te Culemborg verzocht opsporing, aanhouding en voorgeleiding van de broers Salomon Gans en Henri Gans, beiden zonder beroep en beiden wonende aan de Westersingel 82 te Culemborg. Zij werden ervan verdacht van woonplaats te zijn veranderd zonder de daartoe vereiste vergunning te hebben verkregen. Met deze omschrijving werden joden aangeduid die waren ondergedoken.* (Bron: www.joodsmonument.nl)

3.16x35 37-42 4.46-37 42x31 5.35-19 en daarna nog het harakiri-scherpe 5...18-23 6.19x26 +. En op 1...32-49 2.46x21 49-40 geeft 3.6-44 40x49 4.21-27/43 natuurlijk de snelste winst.

2.46x28! 27-31

Na 2...42-47/48 maakt Vitosjkin dankbaar gebruik van een vangstelling die bij Gans nog geen rol speelt: 3.16x38/43 +.

H. Gans 1942: **3.28-33! 42-47** Of 3...42-48 4.33-42 48x37 5.16-27 31x22 6.6x41/46 35-40 7.41/46-28 40-45 8.28-50 +. **4.33-15!**

Nog een verdienste van Vitosjkin is dat hij hier een best aardige en ook ter zake doende schijnoplossing heeft gedefinieerd: 4.16-38? 47-36 5.33-15 en nu:

A 5...31-37? 6.15-4! 36-41 7.4-31! 37x26 8.38-21 26x17 9.6x46 35-40 10.46-28 40-45 11.28-50 met fraaie winst.

B 5...35-40! 6.38-32 40-45 7.32-28 31-37! 8.28x41 36x47 9.6-33 47x20 10.15x33 45-50 met niet meer dan remise. **4...47-36 5.21-32!** enz. +.

Voor Vitosjkin was de variant 1.2-16 32-49 enz. trouwens van geen waarde.

Had hij daarom niet beter dam 32 kunnen vervangen door een schijf? Nee, de enige zetting die dan viel te proberen – **27,32,35,37 / D1,D16,D46** – had gefaald op de bijoplossing 1.1-18(!) 35-40 2.18x42! 40-45 3.46x28! 45-50 4.42-33 50-45 5.33-50 45-29 6.16-7 29x1 7.50-45 +. Voor het overige kan ik op dit moment niet goed nagaan of Vitosjkin het eindspel van Gans zo rond 1985 al kende, dan wel dit met verdieping en al helemaal zelf heeft bedacht.

• Diagram 8c (31 augustus 2017).

Zelf heb ik ook nog goed mijn best gedaan om een publicabele verdieping van dit eindspel van Gans te vinden, maar pas na lang zoeken leidde dit tot enig resultaat:

1.8-2 22-27!

De dodelijke slagdreiging 2.2x30 laat zwart hier maar één alternatief, 1...19-23, dat stoelt op een 3x4-meerslagwending. Al mag het niet baten na 2.2x40! 35x44 3.6x50 37-41 4.50-28 +. Me dunkt, een keurige compositorische winst.

2.2x39!

Dat 39 het juiste veld is, zal niemand verrassen. Toch ziet het smalle remisepad dat zwart na 2.2x50? dient te bewandelen, er nog best even eng uit: 2...37-41 3.6-1 41-46! 4.50-28 46x23 5.1x34 21-26! (niet 5...27-31? 6.34-30 +) 6.34-12 (of 6.15-10 35-40! 7.10x21 40x29 =) 6...27-32 7.15-10 35-40! 8.10x45 32-38 9.12-17 en nu niet 9...26-31? (10.17-33 38x29 11.45x36 +) maar gewoon 9...38-42 =.

2...27-31!

Pareert zwart de dreiging 3.39-30 met 2...27-32, dan is wit aangewezen op de combinatieve winst 3.6-28! 32x23 4.39-30 +. Want na 3.15-47? kan zwart nog net ontsnappen met behulp van een 2x3-meerslagfinesse: 3...19-24 4.47x15 37-41! 5.39-30 35x24 6.15x16 41-46/47 =.

3.39-28! (alleen zo!) 19-24! 4.15x16 37-42

En na niet meer dan 8 ply is zowaar al het eindspel van Gans bereikt. Wel verschilt de stand in een enkel opzicht van die van **diagram 8a** - geen dam op veld 21, maar op veld 16, dus net als bij Vitosjkins verdieping. Voor het verdere verloop maakt dat trouwens ook niets uit. Wat me aan mijn eigen verdieping niet zo bevalt, is het relatief lage rendement van de vier bijgeplaatste zwarte schijven – veel extra compositorisch spel levert het niet op. Maar wat me er juist wel aan bevalt, zijn de diverse meerslagwendingen die in de ontleding opduiken, waaronder de beide 1x2-meerslagen van de hoofdvariant, en verder nog de verrassende helderheid van de constructie. Mocht ik de komende tijd toevallig nog wat beters vinden op het fraaie gegeven van **diagram 8a**, dan kom ik er hier vast nog wel op terug! Vervolgens de twee, door mij al aangekondigde, eindspelen waarin zwart - of wat preciezer gesteld: een zwarte dam - op enig moment veld 45 aandoet. Ze vormen duidelijk een duo en de presentatie van de oplossingen in *Het Damspel* van maart/april 1957 laat dat ook wel een beetje zien.

• Diagram 9a (Het Damspel september/ oktober 1956).

1.10-5 23-28

Na 1...23-29(?) 2.5-32 39-44 3.32-49 wint wit op z'n sloffen.

2.5x32 39-44 3.32-16!

De eerste pointe van deze krachtzet is 3...44-49 4.11-2! en nu:

A 4...30-34 5.16-21 49x16 6.17-11 +.

B 4...49-35 5.2-8 (of eerst 5.17-11/12)

5...30-34 6.17-11/12 35x2 7.11/12-7 +.

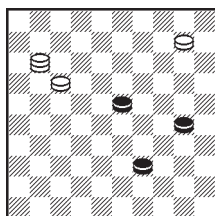
3...30-34 4.16-21!

Damhalen op veld 49 wordt nu belet door 5.11-2 49x16 6.17-11 +. En na 4...34-40 beslist 5.21-49 44-50 6.49x35 50-45 7.11-6 45-23 8.35-40 23x45 9.6-1 +.

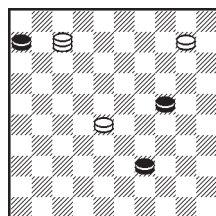
4...34-39 5.21-49! 44-50

Anders 5...39-43 6.49x21! 44-49 7.11-2

9a. H. Gans 1942

9b. H. Gans 1942

49x16 8.17-11 +.

6.11-6! 50-45

Indien 6...50-44, dan 7.49x35/40 39-43 8.35/40-49 43-48 9.49-43 +.

7.6-1 45-50 8.49-44(!) 39-43 9.1-6 50x11 10.6x48 +.

Een mooi geheel! Het commentaar bij dit eindspel in het maart/aprilnummer van 1957 bleef wel beperkt tot: "*Wederom een fraaie, oorspronkelijke afwikkeling op de trictrac.*" Johann Friedrich Moser (1910-1987), de toenmalige eindspelredacteur van *Het Damspel*, had bij het bejubelen van het andere eindspel zijn kruit dan ook al wat verschoten. Of hij dat ook het beste van de twee vond, durf ik niet direct te beamen. Zelf vind ik trouwens van wel:

• Diagram 9b (Het Damspel september/ oktober 1956).

1.10-4 6-11

Zwart kan deze schijf maar het beste meteen offeren:

A 1...39-43 en nu het puntige zetje 2.7-29! 24x22 3.4x49 +.

B 1...24-30 2.4-27! 30-35 (of 2...39-44 3.7-40! 44x35 4.27-18 enz. +) 3.7-34! 39x30 4.27-18 6-11 5.28-22 met winst.

2.7x16 39-44 3.4-22!

Het juiste veld voor deze dam! Het klaarzetten van de diverse vangstellingen die aanstonds nodig zijn, vereist hier al de grootste precisie.

3...24-30 4.22-36! 30-34!

Na 4...44-50 is het mooi scherp uit door 5.16-27! 50x31 6.36x35 +.

5.36-22! 34-39

Anders 5...34-40 6.16-49 44-50 7.49x35 50-45 8.22-6 45-29 9.35-40 29x45 10.6-1 +.

6.16-49 44-50

Of 6...39-43 7.49x16 +.

7.22-6! 50-45

Indien 7...50-44, dan 8.49x35/40 39-43 9.35/40-49 43-48 10.49-43 +.

8.6-1 45-50 9.49-44(!) 39-43 10.1-6 50x11 11.6x48 +.

Hierna eerst het woord aan Moser: "*Op originele wijze worden door toegevoegd materiaal klassieke thema's gevarieerd. Het is steeds weer verrassend te zien hoe, door bijplaatsing van slechts luttele schijven, dergelijke oude gegevens nieuw leven wordt ingeblazen. Zelfs op de trictrac!*"

Zestig jaar later blijkt het trouwens nog steeds mogelijk om zo oude gegevens nieuw leven in te blazen. En niet alleen op de trictrac. Zou Moser dat ooit hebben kunnen bevroeden? Ik sta soms werkelijk versteld van wat er anno 2017 nog steeds mogelijk is op het gebied van de eindspelcompositie. En mij zul je ook nooit

horen mekkeren over die zogenaamde remisedood van het damspel. Maar nu ter zake: destijds bleef onvermeld dat wit zich in de hoofdvariant van beide eindspelen een omweg (bij het tweede eindspel de zetten 9.1-6 50-45 10.6-1 45-50) kan permitteren. Het uitroepen tussen haakjes achter 8.49-44 en 9.49-44 *hint* hier al op. Welnu, deze imperfectie kleeft onvermijdelijk aan alle bewerkingen op het winstprincipe van **diagram 9c**. Gelukkig trekken de eindspelcomponisten, onder wie ik zelf, zich er niet al te veel van aan. De oudste die ik ken, stamt trouwens al van 1925:

• **Diagram 9d** (Het Damspel september 1925).

1.38-49 34-39

Op 1...34-40 volgt fraai 2.6-1! 44-50
3.49x35 50x11 4.35-44! 11x50 5.1-6 +.

2.49x35 45-50

Ook na 2...39-43 wint wit mooi scherp:
3.35-49 43-48 4.49-43 48x11 5.6x50 +.

3.35-49 50-45

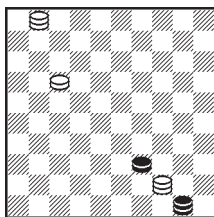
Anders 3...50-44 4.49x35/40 39-43

5.35/40-49 43-48 6.49-43 +.

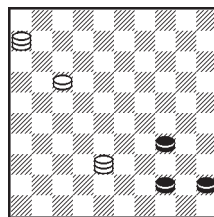
4.49-44(!) 39-43 5.1-6 50x11 6.6x48 +.

Me dunkt, een keurige eindspelstudie waarmee Piet Schaaf (1895-1974) best eer inlegt! Schijf 17 stond oorspronkelijk op veld 22. Maar dat bleek het bezwaar te hebben dat na 1.38-49 34-40 in plaats van 2.6-1 ook 2.22-17 nog wint: 2...45-50 3.6-1 50-45 (of 3...40-45 4.49x35 enz. +) en nu de markante actie 4.1-34! 40x29 5.49x1 +. De optimale zetting van **diagram 9d** kwam gelukkig al meteen in de eerste editie van Mosers *Het Eindspel* (1941). Henri Gans zal, zo vermoed ik, met name geboeid zijn geweest door het winstprincipe van **diagram 9c**. Hij kende het mogelijk al van het eindspel van Schaaf, maar had het natuurlijk evengoed zelf kunnen vinden. Helaas is het voor altijd gebleven bij deze twee bewerkingen van zijn hand, elk met haar eigen boeket aan spel en mooie fitnesses. Het was aan anderen om zijn speurtocht naar nog weer andere mogelijkheden met (niet alleen) dit winstprincipe voort te zetten. Een van zijn leeftijdgenoten, Henk van Alphen (1918-1997), heeft zich in het bijzonder hierop gericht en zich zelfs nog meer beziggehouden met het verkennen en bewerken ervan aan de andere kant van het bord – en ik doel dan op mooie basisgegevens als **37,D46/28,D41,D45**. Al het schoons wat dat heeft opgeleverd, is sowieso reeds te vinden in de hoofdstukken ‘De versperde dam op veld 46’ en ‘Op en rond de tric-trac’ van *“Eindspelgeheimen van H.J. van Alphen”* (L’Esprit, 1991). Hier volsta ik met

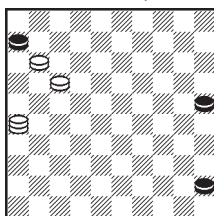
9c. winstprincipe

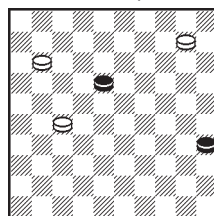
9d. P. Schaaf 1925

9e. H.J. van Alphen

9f. H.J. van Alphen

twee van de vier ‘Alphentjes’ die rond het winstprincipe van **diagram 9c** zijn opgebouwd.

• **Diagram 9e** (Noordhollands Dagblad 6 augustus 1983).

Dit werkstuk van rond 1950 moest lang op de eerste publicatie ervan wachten.

1.11-7 25-30 2.26-21! 30-34

Na 2...30-35 3.7-2 35-40 wint zowel 4.2-11 als 4.21-49.

3.21-49!

Het vervolg leert dat wit de keus tussen 7-1 en 7-2 nog even open dient te laten.

En de dam staat hier natuurlijk ook prima. **3...6-11**

Anders 3...34-39 4.7-1! 45-50 (op 4...6-11 5.17x6 45-50 wint 6.1-40 het snelst) 5.1-34(!) (in plaats van treuzelen met 5.1-40 50-45 6.40-1 45-50 en dan pas 7.1-34 +) 5...39x30 6.49-16 of 6.49-35 met winst.

4.7x16! 45-50 5.16-11 50-45

Bij het afvangen van de zwarte dam na 5...34-39 6.11-6 50-44 7.49x35/40 39-43 8.35/40-49 43-48 9.49-43 48x11 is hier dankzij schijf 6 de eindslag mooi scherp: 10.6x17 +.

6.11-6 34-39

Of 6...34-40 7.49x35 45-23 8.35-40 23x45

9.6-1 +.

7.6-1 45-50 8.49-44(!) 39-43 9.1-6 50x11 10.6x48 +.

• **Diagram 9f** (Noordhollands Dagblad 18 augustus 1987).

Dit kostelijke tweede werkstuk uit 1952 bleef zelfs nog langer ongepubliceerd.

1.27-21! 18-22!

Meteen doorlopen met de voorste schijf verliest aanmerkelijk sneller: 1...35-40 2.10-4 40-45 3.4x22! 45-50 4.21-17 50-45 5.22-50 45-23 6.11-7 23x1 7.50-45 +.

2.10-4 22-28 3.4-10!

De aanzet tot een wonderbaarlijke en wat ondoorgroondelijke dammanoeuvre.

3...28-33 4.10-15! 33-39 5.15-38!

De dam posteert zich hiermee op het ideale veld van de strategisch belangrijke diagonaal 16/49. Dat schijf 18 inmiddels is opgestoomd naar veld 39, deert wit nauwelijks. Want op 5...39-44 volgt ijzersterk 6.38-29! en nu:

A 6...35-40 7.29x45 44-49 8.45-7 49x16 9.7-2 +.

B 6...44-50 en dan bijvoorbeeld 7.11-6 50-45 8.29-1 35-40 9.21-17 +.

5...35-40 6.11-6! 40-44!

Op 6...39-44 wint 7.38-49 44-50 8.49x35 50-45 en dan 9.21-17 45-23 10.35-40 23x45 11.6-1 het snelst.

7.38-49 44-50

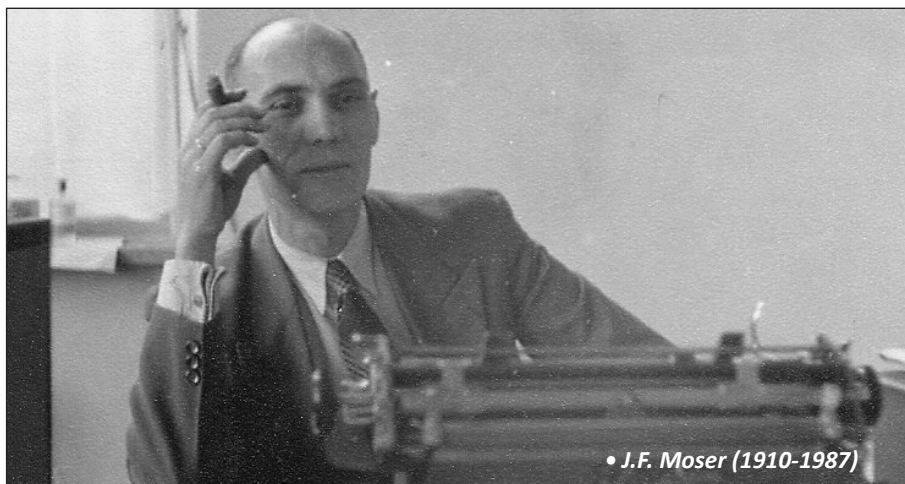
Of 7...39-43 8.49x27 met winst in een klassiek vangmotief.

8.21-17 50-45

Bij het afvangen van de zwarte dam na 8...50-44 9.49x35/40 39-43 10.35-49 43-48 11.49-43 48x11 is ook hier dankzij schijf 6 de eindslag mooi scherp: 12.6x17 +.

9.6-1 45-50 10.49-44(!) 39-43 11.1-6 50x11 12.6x48 +.

Dit prachtige 2x3-eindspel smaakt natuurlijk naar nog meer fraaie bewerkingen op het gegeven van **diagram 9c**. Die zullen er ook komen, maar pas in de volgende aflevering! (Wordt vervolgd) ■

• J.F. Moser (1910-1987)

Harakiri (7 en slot)

Pieter Kuijper

Slotwoord vooraf

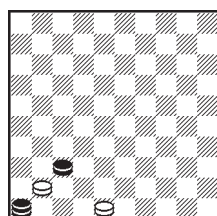
Welke hobby bedrijven we met elkaar? Ons damwoordenboek formuleert het zo: PROBLEMATIEK = alle zaken die behoren tot het domein van de *compositie*. Door mij wat anders gezegd: damproblematiek is het geheel van activiteiten dat zich bezig houdt met het ontwerpen en de ontleding van damcomposities. Onder damcomposities versta ik: ambachtelijk vervaardigde (= kunstmatige) constructies, niet ontleend aan de praktijk van het wedstrijdwezen, waarvan het spelverloop voldoet aan de technische regels van het damspel. Ontwerpen en ontleden, dat zijn elkaars tegenpolen aan de tafel van de damproblematiek. De ontwerper (zie hem als kok) is de producent, hij vervaardigt (laten we zeggen bekookstoof) en brengt voor het voetlicht (zeg: dist op); degene die ontleedt (de cliënt) is de consument, hij demonteert en analyseert (eet, proeft en beproeft) wat hem wordt voorgeschoteld. De clientèle heeft het voorrecht de smaak te mogen beoordelen, te waarderen; een kundige kok zal zijn gast aan tafel daarin begeleiden, zelf een voorproefje nemen en uitleg (laten) geven van zijn gebruik van de ingrediënten. Een grage eter zal een fijnproever zijn, heeft beoordelingsvaardigheden in huis, maar smaak blijft toch ook iets persoonlijks.

Hier stop ik met het vergelijken, van nu af aan noemen we de kok 'problemist', het gerecht 'probleem' en de gast 'oplosser'. Omdat de beoefenaars van de problematiek de kwaliteit van hun activiteiten wensen te waarborgen hanteren ze een pakket eigen voorschriften en aanbevelingen, de 'Scherpe Regels'. Die regels werden weliswaar ooit uit goede bedoelingen geboren, maar ze zijn tamelijk lukraak gebleken, gedateerd en soms discutabel. Aan één conditie moet echter een de subjectiviteit overstijgende relevantie worden toegekend. Voor de meeste problemisten geldt dat ze hun composities aan de oplossers voorleggen met als belangrijkste motivatie ze te laten meeliften op de eigen creatieve vreugde, en deelgenootschap komt het best uit de verf als men dezelfde weg bewandelt, dezelfde zoektocht maakt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat damcomposities (althans van oudsher)

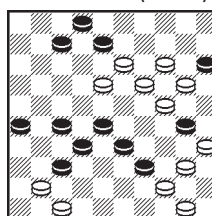

aangeboden worden als puzzel, als speurtocht: *ontraadsel op welke unieke wijze wit tot winst kan komen*. Die vraag vereist een helder, ondubbelzinnig antwoord, het is niet de bedoeling dat de puzzel geen enkele of meerdere oplossingen heeft. Dat wit onderweg naar winst op een tegenspartelende prooi stuit kan besloten liggen in de aard van de compositie, het bemoeilijkt de opgave voor de oplosser, maar het weerwerk moet wel hoe dan ook vruchteloos blijven. Falen maakt een damprobleem tot non-valeur, daarover kunnen we het eens zijn. Maar als een probleem meer dan één winstvoering bevat, een bijoplossing, hoe euvel is dat? Maakt het de compositie waardeloos, is dat funest? Ja, vonden we ooit met zijn allen, in de plomp er mee. Maar het gereedschap van de damspeler is in de loop der jaren verbeterd, computers en bijbehorende damsoftware stellen in staat om alsnog te ontdekken wat eerder (voor het handmatige mensenoog) verborgen bleef; kroonjuwelen bleken achteraf gescherfd, ooit erkende mankementen bleken vermeend. En de hulpmiddelen zijn nog lang niet uitontwikkeld. Vandaar dat er stemmen opgaan die de opdracht aan de puzzelaar (nu die het denkwerk aan zijn gereedschap kan overlaten) inhoudelijk willen veranderen, verbreden tot een zoektocht naar de enige manier waarop

a. Timoneda

1. H. Wilsens (arr. K.)

wit scherp de gewonnen slotpositie bereikt.

1. een schoolvoorbeeld van hoe niet

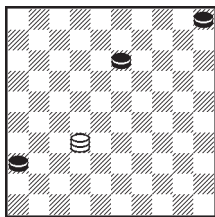
Voor we in het diepe duiken eerst even diagram a, het bekende standje van Timoneda op links waaraan Harry de Waard ooit in Dam Eldorado zijn jonge jaren versjacherde. Uit wat ik u in eerdere afleveringen en ook nog eens hierna laat lezen valt te destilleren dat de stand uit en het spel over is, en dat toch nog (37-42) 48x37, opsluiting, om diverse redenen geen harakiri is.

• 1. 12, 12, 8, 8, 2, 30, 38 (37) 41, 48. Probleem 1 komt uit Dam Eldorado, maart 1978, alleen had Hein geen zwarte op 2 en 8 maar eentje op 4, en de witte van 18 op stond bij hem op 17, met bijoplosbaarheid door 14-9 en zoek verder zelf maar uit tot gevolg. Vandaar deze reddingsboei. De rest was fraai, witte dam verkregen op zwaarbewaakt bezet veld wordt opgeofferd en zwart kan kiezen hoe ie wil zwemmen, maar bij Timoneda in de fuik komt ie altijd.

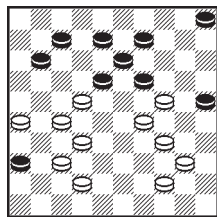
a. Samenvatting van de eerdere afleveringen

Het laatste hoofdstuk van deze reeks wil ik gebruiken om hetgeen in de voorgaande delen werd besproken samen te vatten. Een technisch geheel verantwoorde omschrijving van het fenomeen 'harakiri' in de damproblematiek ontbrak tot nu toe, daarom droeg ik een aantal voorstellen aan; meer mag men het vooralsnog niet noemen, maar wie weet krijgen ze een brede erkenning en een vaste inkwartiering in ons begrippenapparaat *HARAKIRI = motief dat alleen scherp is in de variant waarin zwart al zijn materiaal geeft*, luidt de omschrijving in het damwoordenboek, daarmee moesten we het tot nu doen. En ja, dat zwart aan de beurt is en materiaal weggeeft, dat is correct. Of het feit dat het om een speelbeurt van zwart gaat de term 'motief' rechtvaardigt is maar de vraag (er is ook zoiets als slagharakiri), wel impliceert het aan zet zijn dat er sprake is van 'spel', dat zwart zijn voortzetting kan kiezen. En die bestaat uit het 'geven' van materiaal. Weggeven, het is een vrijwillige handeling, maar geven van al het materiaal is niet per se aan de orde, het gaat om wat we *offeren*

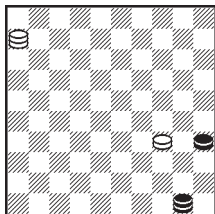
b. PK?

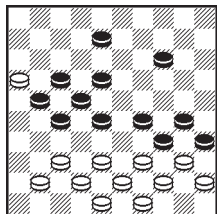
2. PK

c. J.H.B. Leiersveert

3. PK

plegen te noemen, meer prijsgeven dan onvermijdelijk. De toevoeging 'al' is dunkt me in ons lexicon geslopen omdat bedoeld is dat na het weggeven het spel afgelopen is, de harakirizet is zwart zijn laatste actieve bijdrage aan de voorstelling en voert automatisch naar de slotstand. De rol van wit in het harakirispel is slaafs, een marionet van de spelregels, dansen naar zwarts pijpen; wit heeft geen eigen inbreng, zijn respons is louter orderuitvoerend.

2. voorbeeld: geen harakiri immers zwarts laatste actieve zet is geen offerzet, geen lijdelijk wit spel

Kijk eens mee naar dia b, de (volgens TD niet eerder bewerkte) stand na de slagfase van het bijbehorende probleem op dia 2. Zwart is aan zet met zijn schijven op 5, 13 en 36 tegen een witte dam op 32 (die voor hetzelfde geldt op veld 28 of 37 mag). Wat we hier zien is een weggeefmotief dat, hoe behulpzaam zwarts optreden ook moge zijn, geen aanspraak maken kan op het predicaat 'harakiri'. Zwart is welwillend om wit een scherpe winst te bezorgen en kan kiezen hoe. De a-variant is: (13-19) dat is wel offeren maar geen harakirizet want niet de laatste keuze van zwart voor de slotstand bereikt wordt. Wit slaat 32x14, dat is een keuze maar wel de meest slimme. Op weg naar de slotstand geeft zwart vervolgens opnieuw een schijf prijs (36-41 of 5-10, kies maar), een onontkoombaar weggevertje, geen offer en dus geen harakiri. Na de werktuiglijke reactie van wit 14x46 of 14x5 is de slotstand bereikt, in dit geval een versperring diagonaal dan wel zijdelings; punt uit. Ook variant b gaat van start met een offer maar geen harakirizet: (36-41) en na 32x46 geeft

zwart opnieuw, nu vrijwillig, een echt offer (13-19) en dan slaat wit, om de zaak niet te verprutsen, wijselijk naar 14 en door die althans technische ongedwongenheid van wit is ook dit geen harakiri. We ontwaren in dit voorbeeldmotief maar liefst drie sta-in-de-weg's voor de kwalificatie harakiristand: niet zwarts laatste actieve zet, niet een offerzet, geen onontkoombaar spel voor wit

• 2. 30 (45) 40, 28 (41) 37, 6, 1, 32. Het aan de diastand voorafgaande zwarte achterlopen is nodig om de betreurde schijf achterstand weg te poetsen, helaas (althans voor mij) viel er geen inleidend dwangspel aan te breien. De motiefschijven 5 en 36 staan op non-actief, het zij zo.

b. Slotstand, spelen is kiezen

Laten we het nu even hebben over het begrip eindstand = slotstand of slotstelling. In de reeks artikelen die ik in de DP jaren 2015 en 2016 besteedde aan 'Indeling van probleemverzamelingen' vormde de slotstand het centrale element. In onze damdictionaire vinden we het volgende: *EINDSTAND = stelling als slot van een compositie die geen spel2 meer bevat.*

SPEL = 1. Activiteit ter ontspanning binnen een bepaalde ruimte en een bepaalde tijd die los staat van de alledaagse werkelijkheid. 2. De wijze waarop een spel1 verloopt. Deze omschrijvingen zijn (althans specifiek voor het damspel) weinigzeggend, al was het alleen maar omdat de koppeling 'spelen = kiezen' ontbreekt. Maar 'slot van een compositie' is voor de damproblematiek juist. Er zijn twee types mogelijke slotstanden: a. zwart aan zet kan niet meer acteren vanwege gemis aan spelmateriaal, zulke eindstanden noemen we naturel, of b. zwart beschikt weliswaar over restmateriaal maar heeft geen spel = keuze meer. Slotstanden van soort b kunnen worden onderverdeeld in twee groepen: b1 zwart staat vast, kan zich niet meer roeren (onbeweeglijke opsluitingen) en b2 zwart kan nog wel bewegen maar zijn handeling (die zou bestaan uit het prijsgeven van zijn laatste materiaal) wordt hem door de spelregels opgelegd. Die laatste situatie zien we bij opposities, versperringen, hoofdlijnopposities en mobiele opsluitingen.

3. voorbeeld van harakiri naar beweeglijke opsluiting, zwart is uitgespeeld'

Via harakiri gerealiseerde mobiele opsluitingen zijn zeldzaam. Motiefstand c (van J.H.B. Luierweert, 1939, 1001

• Pieter Kuijper

miniaturen) is er zo eentje: harakiri (40) 45 en ziedaar de slotstand waarin zwart geen spel meer heeft. Net zoals bij dammenoppositie op de hoofdlijn kan zwart de scherpte nog wel versjteren (maar zo'n minne streek willen we hem niet in de schoenen schuiven) door zijn laatste stuk met de lange arm aan te bieden, dus men zou in theorie het damschiufe (50-44) kunnen beschouwen als een daad van harakiri (zoals trouwens ook (37-41) in z37/wD47). Maar lood om oud ijzer (we zullen er verderop nog meer van tegenkomen) mag van mij op de schroothoop en aan het gezicht worden onttrokken.

• 3. 31*, 27, 37, 42, 3, 6 (48) 43*, 34, 34. Het plaatje is oogstrelend, om dat te bereiken nam ik * de twee oneconomische momenten graag voor lief.

c. Oposities, versperringen en schijnspel

We hebben er voor gekozen om posities waarin zwart aan zet uit hoofde van de spelregels niets anders rest dan het prijsgeven van zijn laatste stuk te beschouwen als slotstand. En (maar de lezer mag er anders over denken) ik reken daar niet alleen de spelregeltechnische dooddoeners toe, maar ook de gevallen waarin zwart wel verplicht is te geven maar nog kan kiezen hoe, over links of rechts (schijnspel noem ik dat). Zoals bij voltooide opposities en versperringen met de zwarte restschijf niet aan of bij de zijrand van het bord; ook dan acht ik het spel voorbij.

4. voorbeeld van schijnspel

Standje d, eindschot van probleem 4, toont een principe dat in deel 2 (DP oktober 2016) de 'prik van Kleen' werd genoemd. De hoofdvariant (32) 26 (38) 48 loopt af met een sisser, de slotstand is een verticale versperring en bevat enkel nog schijnspel; het alternatief a, op papier slechts bijvariant, maakt meer indruk, zwarts kamikazeslag (42) bezorgt wit een damnaturel op 46. Bij Kleens prikken zien we, en dat is uitzonderlijk, altijd een slag als kamikazezet, geen motief dus.

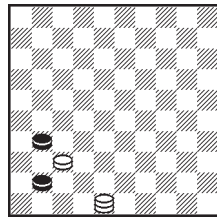
• 4. 19, 9, 4, 48 (41) 37 (32a) 26 (38) 48. a. (kamikaze 42) 46.

Ziehier mijn best haalbare aankleding van het Verhezen motief (z.a.z. met schijven 31 en 36 tegen wit schijf 42 en dam 48); het is geen spektakelstuk maar het trio dat door de Dabase wordt opgehoest is echt geen reprise waard.

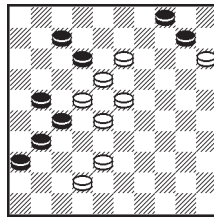
d. Oposities direct naast de bordrand

Ook bij opposities van schijf tegen schijf zijn we gewend om het spel niet uit te schuiven; bij voltooide opposities spreekt

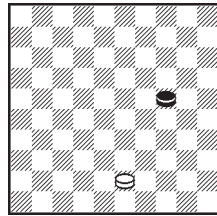
d. Kleen/Verhezen

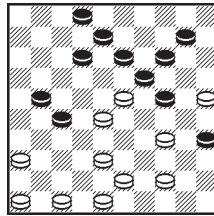
4. PK

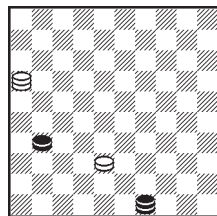
e. Hummel/evergreen

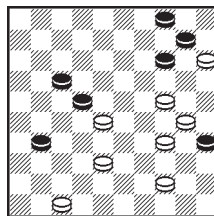
5. PK

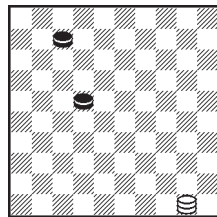
f. PK?

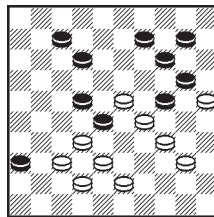
6. PK

g. PK?

7. PK

dat voor zich, maar ook bij onvoltooide gevallen achten we een verder verloop te triviaal. Echter, een bijzonder geval doet zich voor bij onvoltooide opposities met een zwarte schijf belendend aan de zijrand en een witte opponent pal recht of zijdelings daarvoor, sla aflevering 6 in DP juni 2017 er nog eens op na. In dat soort posities heeft zwart de keus: naar de rand uitwijken en wit schuift de oppositie uit, of onmiddellijk geven en dat is dan (in aanmerking nemende de hierna te behandelen materie) een kamikazezet, een bijzondere vorm van harakiri.

5. voorbeeld van kamikaze/oppositie

In diagram e achten we de slotstand (onvoltooide oppositie) bereikt, tenzij... Mocht iemand, gewoonteontrouw, toch willen uitschuiven dan volgt (30) 39 en nu is het uur van de alternatieven aangebroken: hetzij (35) 34 en de eindstand is voltooide horizontale oppositie, hetzij (kamikaze 34) 30 met schijfnaturel.

• 5. 31, 471, 41, 20, 7, 5 (23*) 30, 43. Het bij e passende probleem loopt langs gebaande paden, wit zijn derde zet daargelaten; het lag al een jaar of

wat tevergeefs te sudderen op mijn nachtkastje, nu grijpt het zijn kans. De kamikaze of oppositie slotstand blijkt een wel heel stokoude oer, in TD krijgt ie als datering mee 26 oktober 1078 (L. Hummel, Leekster Courant); en hij telt meer dan honderd bewerkingen, zo ongeveer een in de tien jaar dus?

e. Kamikaze, een vorm van harakiri

Alleen scherp in de variant waarin zwart al zijn bezittingen weggeeft, zegt het woordenboek over harakiri, een exclusiviteit van scherpte (het woord alleen) waarvan ik aanvankelijk het nut wel inzag doch die, met permissie?, bij nadere overweging toch weer overboord gekieperd werd. Zwart zijn eerste en belangrijkste oogmerk bij harakiri is dienen van het eigen belang: hij wenst zijn uitzichtloze situatie zo spoedig mogelijk tot een einde te brengen. En die zelfredzaamheid geschiedt conform de norm van de problematiek: op scherpe, eenduidige wijze. Als wit zo een handje toegestoken krijgt om uit de brand te geraken (indien het hem mankeert aan een scherp winstalternatief op eigen kracht) dan is dat een prima neveneffect; een nobele daad, zou ik zeggen, daarmee help je de compositie als zodanig in het zadel van de perfectie. Maar er is niks op tegen als zwart ook zonder menslievende bijmaak gehoor geeft aan zijn streven naar een vlot einde. Zwarte zelfvernietiging op een moment dat ook zonder die apotheose er voor wit een scherpe weg naar winst voorhanden is, voor die harakiri subgroep introduceerde ik in deel 4 een andere plastische Japanse term: kamikaze. Conclusie: de normering 'exclusiviteit van winstvoering' mag achterwege blijven; en als ik daarmee in conflict kom met de duiding van harakiri in ons damwoordenboek, jammer dan. Voorbeelden van kamikaze zag u in deze aflevering al twee keer langskomen, de slagvariant bij dia d en de uitschuifvariant van dia e; omdat het reguliere scherpe uitspelen in de regel meer denkwerk vraagt van de oplosser benoem ik die gewone route tot hoofdvariant en kan ik me er in vinden dat we kamikaze tot bijvariant bombarderen.

6. voorbeeld van kamikaze, zo niet dan doorspelen en regulier afspel

Diagram f is het resultaat van de a variant in de staart van probleem 6 (de uitkomst van variant b, één diagonaal naar rechts, is al even toepasselijk op onze gespreksstof). U ziet het: de bijvariant is slagkamikaze door (21) terwijl de normale, taaiere scherpe gang van zaken natuurlijk (32) 38

(37) 47 is.

• 6. 20*, 9, 38, 4. a. (29) 11, 16. b. (30) 6, 33.

Wat betreft het probleempje zelf, het heeft zijn tentoon stelling te danken aan de keuzeplakker. Er is enige ongewisheid maar waarschijnlijk schiet * (32) net tekort (bij Flits knaagt dubio en ik wil niet voor elk wissewasje een Kingsrower lastig vallen).

7. voorbeeld van kamikazekeuze, zo niet dan doorspelen en vervolgens regulier scherp

Van motiefstandje g vond ik geen eerdere bewerkingen, wel iets vergelijkbaars van Jan Scheijen uit 1963: z.a.z.7,23/wD45.

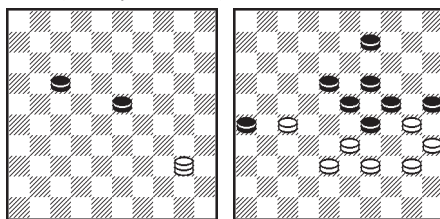
Behalve het reguliere scherpe naspel (27) 28 (11) 6 (32) 33 (37) 47 zijn er twee directe scherpe weggeefmogelijkheden, eentje in het achterland a (28) en eentje van voren b (11), allebei leiden ze naar een witte dam als slotstand, maar wel elk op een verschillende bordlocatie.

De keuze voor de snelle teloorgang wordt bij a en b op hetzelfde moment in de ontleding genomen, zodat er geen onderlinge voorrang ontstaat. Wel is gezien de scherpe hoofdvariant het weggeven onderliggend in de pikorde, maar de twee bijvarianten zijn verder van gelijke orde, beide zijn ze te betitelen als 'kamikaze'. Op dia 7 de bewerking er bij.

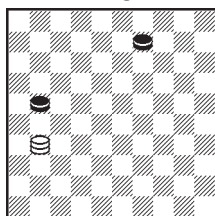
• 7. 30, 31, 19, 5, 33, 50.

De witte dam mag niet op 44, 39 of 33 en dat beperkte de mogelijkheden om het motiefje opgetuigd te krijgen. Het lukte en zelfs zonder prooi die al in het verre niemandsland op apegapen ligt, dus spon ik van tevredenheid, zoals mijn zoon zijn kat .

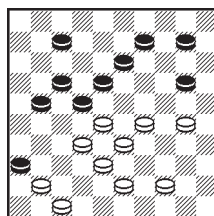
h. PK (Hlasny lookalike) 8. PK

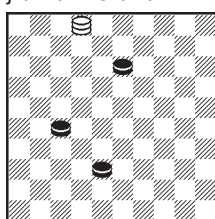
i. J.W. Konings

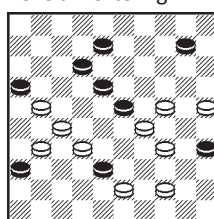
9. D. Vuurboom

j. J.A.J. Wortman

10. S.J. Korteling

f. Snelst, sneller, snel: samenloop van kamikaze en harakiri

Als zwart een kamikazezet kan plegen dan is er op dat moment ook bij keuze voor ander spel een scherpe winst voor wit beschikbaar. Niet per se behoefte die andere scherpe winst een reguliere te zijn (zoals in de dia's d, e en f) maar hij zou ook via harakiri of zelfs nog een kamikaze tot stand kunnen komen.

8. voorbeeld van diverse keuzemomenten: kamikaze, zo niet dan doorspelen en vervolgens regulier scherp

of harakiri naar keuze

Standje h, inhoudelijk net een tikje rijker dan g, is een min of meer gespiegelde modificatie van een vondst van Adam Hlasny (z.a.z. 14,22/wD36, DP februari 2002). Onmiddellijk kamikaze (21) is een aangename optie, maar zwart mag desgewenst nog even doormodderen: (28) 49 (33) 43 en op dit moment is er (indien traditioneel voortgezet) opnieuw een weggevertje aan de orde (21) 16 (39) 49 en uit met schijnspel. Maar in plaats van (21) kan er wederom nog even gerekt worden (22) 16 (39) 11 en dan alsnog harakiri, kies maar (43 of 44) 48 of 50, op zijn Omsks.

• 8. 21, 30, 4, 30.

Men gelieve me de kartonnen verpakking niet euvel te duiden, ik vond geen chiquere doos.

9. voorbeeld van diverse

keuzemomenten: kamikaze, zo niet dan doorspelen, dan nogmaals kamikaze, zo niet dan uitspelen of alsnog harakiri

Het interessante oude twee schijven tegen dam motief van J.W. Konings (De Geheime Zender, 1940) dat op dia i te kijk staat is spiegelbaar naar de rechter bordhelft (z.a.z. 8,20/wD30). Er zijn diverse relevante keuzemomenten, om te beginnen de kamikazezetten (27) of (26) al naar gelang men gehecht is aan naturel of versperring. Toch maar liever nog even volhouden? Dan (14) 26 en de rest is het bekende Ch. Alix-je uit 1860, vandaag te bezien met andere ogen wegens ook op dit moment de keuze voor kamikaze (20) of uitstel (27) 3 en nu regulier uit door offeren (32) 20 (37 (47) of verder ploeteren (19) 9 (32) 4 en de rest is opjagen of opgejaagd worden, naar Omsk (deel 3, december 2016) en dus harakiri.

• 9. 293, 4, 38, 10, 19, 31.

Uit deeltje 2 van Vuurbooms 'Eigen problemen'. Deze Miss Universe 1969 met haar perfecte sculptuur werd zeer onterecht onder de korenmaat gehouden. Fonkelend, die damschiif actie 4-10-19. En (22x42) bewijst klip en klaar dat het ridicule begrip 'economie' bij het grof vuil mag.

10. save the best for the lest

Op dia j zien we een even treffend als onopgemerkt standje (ik telde slechts drie bewerkingen) van J.A.J. Wortman uit 1967.

Wortman (1914-2003), oprichter van damclub Hazerswoude las ik ergens, was een problemist die met hout kon toveren. Vermoedelijk zich van geen thematiek bewust, laat de auteur vrijwel alle relevante topics van het ultieme weggeven

• Jan Wortman (1914-2003)

Arjen Timmer encore, maar nu gestructureerd

Hoe ontstaat een damcompositie vanuit een motief?

Tom Kieboom

Een bekend motief kan op twee manieren worden gebruikt: (i) om een probleem een scherp slot te geven en/of van een meer evenwichtige beginstand te voorzien, (ii) om er een probleem op te maken, met het Timoneda-motief als absolute recordhouder met meer dan 9000 problemen. Een nieuw motief kan ook op twee manieren zijn ontstaan: (i) bij 'toeval' om een probleem scherp uit te krijgen, (ii) met een beperkt aantal schijven op het bord puzzelen naar een stand met een scherpe winst voor wit, waarop daarna vaak een damprobleem wordt gemaakt om het nieuwe motief beter te kunnen 'verkopen'. Arjen Timmer verhaalt hier over zijn structurele werk in de laatste categorie, iets heel anders dan zijn eerdere bijdrage (De Problemist van augustus 2013 en op dekvd.net onder 'Componeren'), die meer zijn jonge methode van 'trial-and-error' van het componeren liet zien. 'Damcompositie' in de titel is dit keer van Arjen: het dekt de lading beter en bekt positiever dan 'damprobleem', toch?

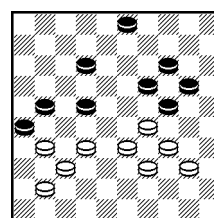
Het woord is aan Arjen Timmer. "De serie die Tom Kieboom heeft ingezet neemt inmiddels indrukwekkende vormen aan. Vele problemisten hebben al een tipje van de componeersluier opgelicht. Ook ikzelf heb er al wat woorden aan gewijd, al hing het ontstaansproces van die betreffende compositie nogal met toevalligheden aan

elkaar. Dit keer daarom een wat meer gestructureerd componeerproces, waar u misschien nog een touw aan vast kunt knopen.

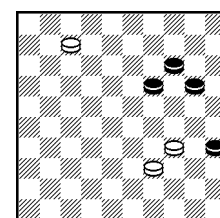
Het begon in 2011

Diagram 1 werd in De Problemist van februari 2012 gepubliceerd, ik heb het er-

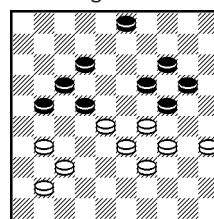
1. A. Timmer

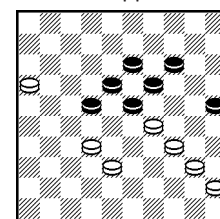
1a. motief z.a.z.

2. forcing werkt niet

3. Bos-Schippers

Vervolg 'Harakiri (7 en slot)'

Zwart kan zich terstond blijmoedig overgeven, maar zo niet ook dan ontkomt hij niet aan verlies van op zijn minst twee van zijn schijven. Eerst terstond: drie scherpe weggeefmogelijkheden: a (31) 26 is kamikaze, b (32) 42 schijnspel is wel een offer (schijf 13 kan zo ie wil opzij) maar toch een reguliere variant want wit mag de winst versmaden door dom naar 47 te slaan en c als voorbereiding op: (43) 48 en nu (harakiri 31) 26. Indien niet terstond maar liever op de vlucht: (18) en wit er achteraan 7; en daar hebben we het volgende keuzemoment van nu of nog niet. Weer kamikaze a (31) 26 of regulier b (32) 42 schijnspel of de harakiri variant (43) 48 (H 31) 26. Zo niet, dan komt bij een laatste vluchtpoging de bodem van de lijdensbeker in zicht (22) en de wolf jaagt door naar 11. En opnieuw kamikaze a (31) 26 of regulier b (32) 42 schijnspel, maar nu is ook de c variant (43) 48 (31) 26 geen harakiri meer want het prijsgeven van twee schijven is inmiddels onvermijdelijk en dus geen offer meer.

Slotprobleem 10 is een adembenemende kunstgreep van Korteling (uit DP oktober 2001). Drie witte dammen, waarvan twee gescoord op veld 2; de twee eerste worden met een schuifzet geofferd voor

het hogere doel, motiefstand j, die door Siep (TD hadden we nog niet in 2001) wellicht als een eigen vondst zal zijn ervaren.

Slotwoord achteraf

Nu zo'n beetje alle aspecten van ons onderwerp de revue zijn gepasseerd resteert de hamvraag hoe het komt dat harakiri er niet populair bijligt. Nog net niet onderworpen aan de tucht van de 'scherpe regels', dus het mag, maar bij menigeen toch liever maar niet. Volgens mij wordt het gemopper in de hand gewerkt door een verwarring van begrippen. Met weggeven is niks mis, zinloosheid zien we liever niet. Beoordeling, proeven zoals ik in het slotwoord vooraf stelde, ligt op het werkterrein van de consument. Het stellen van doeleinden en het toekennen van betekenis aan zijn werk en werkwijze, de functie, dat is keuze en verantwoordelijkheid van de producent, maar hij kan daarop wel worden aangesproken.

Vanuit beide invalshoeken kunnen we naar harakiri en functionaliteit kijken. Dat doe ik graag met u in een volgende bijdrage ■

gens in de tweede helft van 2011 gemaakt. De oplossing laat zich eenvoudig vinden: **1.32-27 21x32 2.37x8 26x46 3.40-35 3x12 4.35-30 24x35 5.33-28 46x23 6.29x7** en **diagram 1a** is ontstaan. Hier draait het natuurlijk om **6.... 19-23 7.7-11 23-28 8.1-29! 28-32 9.29x15 35-40 10.34x45 32-37 11.39-34! 37-41 12.15-47 41-46 13.47-41 46x40 14.45x34+** oppositie! Er wordt simpel een tempo gecreëerd om 40-35, 35-30 te kunnen spelen om die hinderlijke zwarte schijf op veld 24 te verwijderen. In het motief verdedigt zwart zich met hand en tand, maar het subtiële 39-34! als verrassende 'stille zet' blijkt dodelijk. Ik had dit motiefidee nog niet eerder gezien. De inleidende combinatie in diagram 1 is natuurlijk wel erg eenvoudig en voor de hand liggend. Een problemist moet toch als uitgangspunt houden om een zo optimaal mogelijke zetting te presenteren. Vaak is dat in het geding, door gebrek aan tijd of door een overdosis slordigheid. Ik heb in dit geval nog wel gekeken naar een forcerende inleiding, **diagram 2** kwam bijvoorbeeld nog op mijn zakdam-

bordje tevoorschijn. **37-32!** lijkt een kloppende forcing in te zetten, immers dreigt met een doorbraak en na (21-26) 41-37! ontstaat er een positionele ramp, maar zwart kan zich redden door koelbloedig met **(12-18)** te antwoorden. Jammer, maar helaas. Iets beters vond ik ook niet, dus toch maar diagram 1 gepubliceerd. Het blijft een mooi plaatje, en het motief was wat mij betreft een verrassing!

Vervolg in 2017

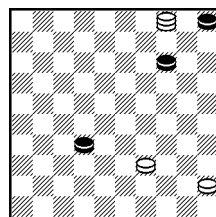
Op **diagram 3** ziet u even een uitstapje naar de wedstrijdpraktijk, met dank aan tipgever Edwin Twiest. Hij reageerde op een oproep van mij op het World Draughts Forum, wie het motiefidee van de compositie op diagram 1 herkende vanuit een eerdere (eindspel)compositie. Op 27 september 2008 speelden Richard Bos (wit) en Jan Schippers (zwart) een partij in het kader van de Nationale Competitie. Op diagram 3 prijkt de partijstand na **45.33-29**. Het vervolg was **45...22-28 46.38-33! 28x30 47.16-11 23x34 48.40x29 18-22 49.11-7 30-34? 50.29x40 22-28 51.32x23 19x28 52.7-2 13-19? 53.2x24 25-30? 54.24x35 28-32 55.40-34?** Het winstprin-

cipe van diagram 1a kon hier op het bord komen via 55.35-24! Nu kon zwart ontsnappen via **55...32-38** en remise overeengekomen. De drie vraagtekens vragen om uitleg.

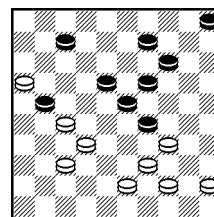
Aldert van Eck, mijn teamgenoot bij DES Lunteren, hanteert een basisprincipe bij zijn eindspelbehandeling die ik altijd maar in gedachten houd: 'geef nooit onnodig materiaal weg!' Bij de vraagtekens is dit principe in het geding. Partijdammers schieten in het eindspel vaak in de stress (onder druk van de klok, of onder druk van gebrekkige kennis?) en beginnen dan maar in het wilde weg onnodig schijven te offeren.

U vraagt zich af, 'vanwaar belanden we opeens 5 jaar verder in de tijd?'. Wel, het motiefidee lag alweer ergens te 'verstoffen' in de boekenkast en ik had het eindelijk weer eens tevoorschijn gehaald. Het intrigeerde me opnieuw en ik kon me niet voorstellen dat ik de eerste vinder zou zijn. Ik ging er weer mee aan de slag! Op dia-

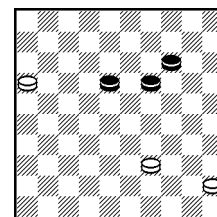
4. motiefvariant z.a.z.

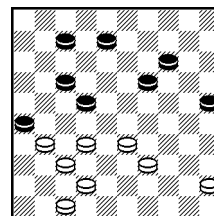
5. dubbelcombinatie

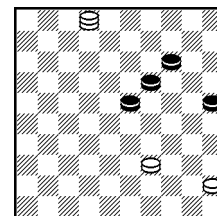
6. A. Timmer

7. A. Timmer

7a. motiefvariant z.a.z.

gram 4 ziet u dan ook een variatie op het motief, met zwart aan zet. Wit dreigt met tussenlopen op veld 10. Een zet met schijf 14 wordt gevolgd door 4-31. Dus is de hoofdvariant **(5-10) 4x15 (32-37) 39-34!** en verder is het inmiddels bekende kost. Deze zetting van het motief laat zich prima bewerken, bijvoorbeeld door de witte dam op 4 daar te laten belanden na een kleine rondslag. Na wat heen en weer schuiven verscheen dan ook al snel **diagram 5**. De bedoelde winst gaat via **1.32-28! 29x38 2.16-11 21x41 3.11x2 23x32 4.2x4 etc. +**. Er zit echter ook een bijna zuivere bijoplossing in, die me in dit geval zelfs op een nieuw spoor zette! Deze gaat als volgt: 1.16-11 29x38 2.27x16 38x27 3.11x2 9-13 4.2-7! 27-32 5.37x28 23x32 6.7x37/42/46 19-24! 7.37x10 5x14 8.16-11 13-18 9.11-7 18-22 10.7-2 22-28 11.2x30/35 28-32 12.30-24! en we zijn weer op 'ons' motief uitgekomen! Opnieuw een verrassing in het componerproces!

Een stap verder

Zoals gezegd leidde de bijoplossing van de compositie van diagram 5 me naar een ander spoor. Op **diagram 6**, verwezenlijkt in 2017, in een scherpe 3x3 waar wit als volgt wint: **1.16-11 18-22 2.11-7 22-27 3.7-2 27-31 4.2x24 31-36/37 5.39-34! 36-41 6.24-47 41-46 7.47-41 46x40 8. 45x34+**. Zwart heeft een tempo voor-sprong ten opzichte van zijn stelling in diagram 5, daarom moet de witte dam nu direct (scherp) achter de zwarte schijf op veld 24 landen. Ook in deze variatie kwam ik het motiefidee nergens tegen. Zou het dan toch nieuw zijn?

Het idee van de 'scherpe landing' op veld 24 van een witte dam die vanaf veld 2 komt, bracht me dus een stap verder. Met dat gegeven sloeg ik weer aan het componeren. Uiteindelijk kreeg ik **diagram 7** op mijn bordje, op 13 september 2017. Zwart heeft zich net bevrijd vanuit een knellende

• Zonovergoten damcomponist 'Aje To' (Tjechisch voor 'Da's voor mekaar')

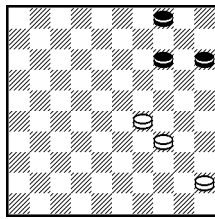
omsingeling via (23-29) 34x23 (28x19) en dacht daarmee van de grootste zorgen bevrijd te zijn. Hij komt bedrogen uit, want wit forceert elegant de winst via **1.32-27! 8-12 2.27x18 12x23 3.37-32! 26x48 4.47-42 48x28 5.33x2** en **diagram 7a** is ontstaan. Opnieuw een variatie van het motief (wat zijn er toch veel mogelijkheden!). Het gaat verder: **5.... 23-28 6.2x24! 25-30 7.24x35 28-32 8. 35-24!** Deze teruggooiactie doet aan de partijvariant denken, zie diagram 3, met de inmiddels bekende winst. De witte motiefschijf op veld 39 fungeert mooi als ruggensteun voor de slag 33x2. De inleidende forcing is als slagroom op de taart!

Nader onderzoek

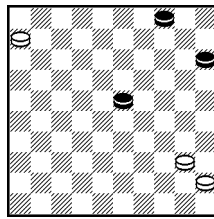
Een problemist moet soms zogezegd ook de studeerkamer in, met de neus in de damproblematiek-literatuur. Veel motiefvarianties zijn inmiddels de revue gepasseerd, maar de vraag dringt zich steeds meer aan me op: is het motiefidee nieuw, of toch niet? U zegt: doet het er iets toe? Wat mij betreft toch wel. We staan in een lange traditie en het is goed om ons daar bewust van te zijn en diegene ook de eer te geven die hem toekomt. Natuurlijk heeft het ook met interesse te maken, met nieuwsgierigheid, met het willen kennen van de oudste rechten en bronnen zogezegd. Ook kan het leerzaam zijn om te zien wat collega's (in heden en verleden) vervolgens al dan niet 'doen' met hun (eindspeel)vondsten.

Mijn speurtocht in de database en in verschillende boeken leverde niets op. Het is een kunst op zich om daarin te vinden waar je naar op zoek bent. Gelukkig zijn er dan nog kringleden van wiens expertise je gratis en voor niets gebruik kunt maken. Ik informeerde onder andere ook bij Johan Bastiaannet. Hij hielp me al snel uit de droom en kwam met onder andere diagram 8 en 9 op de proppen. **Diagram 8**, een 3x3 van H.J. van Alphen uit 1952, is onder nummer 176 opgenomen in het ons welbekende boek *Damspeel* Kleingood. Ik had er glad overheen gekeken. De winst laat zich eenvoudig vinden: **1. 29-23 15-20 2.23-18 14-19 3.18-12 19-23 4.12-7 23-28 5.7-1 28-32 6.1-29 32-37 7.29x15 37-41A 8.15-47 41-46 9.47-41 46x40 10.45x34+; A 4-10 8.15x4 37-42 9.4-22! 42-48 10.22-39**

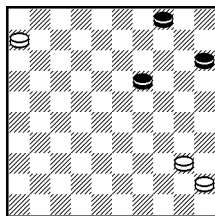
8. H.J. van Alphen

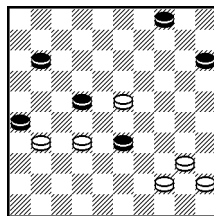
9. H.J. van Alphen

10. z.a.z.

11. 39, 6 (23) 1+

etc. +. De perfecte zetting van opnieuw Van Alphen, eveneens uit 1952, staat op **diagram 9**. De winst gaat nu als volgt: **1.6-1 23-28 2.1-29 28-32 3.29-42 15-20 4.42x15 32-37 5.40-34! 37-41A 6.15-47 41-46 7.47-41 46x40 8.45x34+; A 4-10 6.15x4 37-42 7.4-22! 42-48 8.22-39 etc. +.** Doordat schijf 14 verplaatst is naar veld 4 zijn er nu twee loepzuivere varianten en ontstaan er ook weer andere bewerkingsmogelijkheden. En natuurlijk is een verschil dat in mijn motiefvarianties de witte schijf op veld 39 stond en niet op veld 40. Diagram 9 is met een witte dam op 1 een aantal keren bewerkt, onder andere door Johan van de Boogaard, maar ik denk dat het beter kan? (Uitdaging voor de lezer.)

Conclusie

Het draaide in de verhaal om één en hetzelfde motiefidee. Het verraste me, het intrigeerde me, het hield me even in de greep. Het werd een zoektocht naar vroegere bronnen, naar eerder werk. Veel varianties blijken mogelijk te zijn. Elke variatie brengt ook weer nieuwe bewerkingsmogelijkheden met zich mee. Uiteindelijk resulteerde het in ieder geval in het pareltje van diagram 7. Maar feitelijk is het een *continuous story*, zoals zo vaak in de damproblematiek. Dus wie weet wat de toekomst brengt!"

Nawoord Tom Kieboom

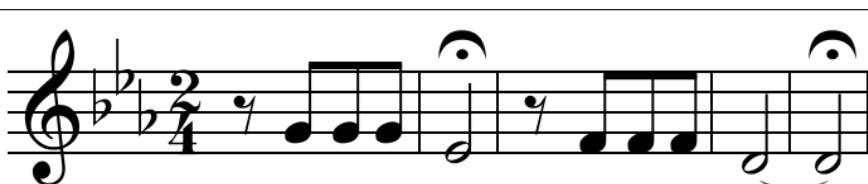
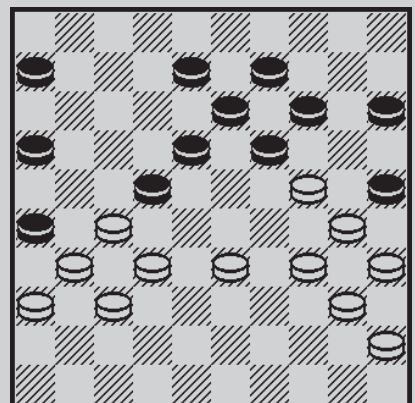
Een motief is één, een mooie bewerking ervan evenwel twee! In TurboDatabase staat geen bewerking van diagram 9, een

elftal met de dam al op veld 1 (waarvan ik er enkele best wel mooi vind), en slechts een tweetal 7x7'tjes met de zwarte schijf op 19 met z.a.z. 19-23* (diagram 10). Mogelijk leidt de gegeven uitdaging tot andere, betere?, composities die u kunt delen op de KvD-facebook pagina of met mij (om in een soort slome DP-werkplaats een volgende keer te plaatsen in deze rubriek). Als trigger mijn simpel 6x6-je (diagram 11) voor een grotere bewerking van 'Van Alphen & Zo'!
Ten slotte: weer zo'n zonnig damkeukenverhaal van Arjen geeft hopelijk een zetje aan andere componisten, 't mag ook een tweede of meerdere keer!, én oplossers om gebeurtenissen en ervaringen in het maken én oplossen van damproblemen op te schrijven en te delen met anderen.
Per e-mail: ank.kieboom@inter.nl.net
Per post: Stationsweg 56, 2991 CM Barendrecht ■

Nogmaals Bram Goedhart

De wederopstanding van Bram Goedhart - zie de voorpagina van het oktobernummer - heeft overal tot een zucht van verlichting geleid en bij enkelen tot zoete herinneringen. Die van Martin van Dijk is heel bijzonder. Martin: "Het bericht herinnerde mij aan een partij uit het kampioenschap van Dordrecht in 1973. Zie diagram. Zwart aan zet moet kiezen. 6-11 is verhinderd vanwege 24-20, 27-21, 34x3, 40x20, 3x6. Het beste is 8-12, 32-28, 15-20. We zaten in tijdnood en Bram meende dat 14-20 mij in moeilijkheden zou brengen. Ik won toen na 33-28, 22x33, 32-28, 37-32, 26x28, 36-31, 20x29, 34x32, 25x34, 27x9. Het had ook zo gekund: 33-28, 22x33, 27-21, 16x38, 37-32, 26x28, 36-31, 20x29, 34x43, 25x34, 40x38." (HW)

Martin van Dijk - Bram Goedhart

Over motieven gesproken ...dit is de muzikale Guerra (sinds kort 'Timoneda' genoemd) uit WWII: drie zwarte noten (schijven) en een forse witte noot (dam)!

Timoneda's van Janus Wuijtenburg (IV)

Leen de Rooij

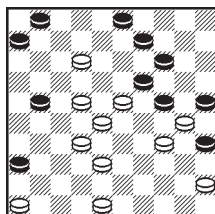
Veelvraten en verstekelingen

Wie de standen van Wuijtenburg als partijspeler bekijkt, zal niet vrolijk worden van het aanzicht. De auteur zocht naar een maximaal effect door middel van meerslagen, het plaatje vond hij minder belangrijk. Daar is veel voor te zeggen. Ik beweerde onlangs op Facebook: 'Wie alleen partijachtige standen accepteert, steriliseert naar mijn idee de problematiek'. Toch zijn er grenzen. Een auteur moet er wel naar streven om de aanvangsstand een zo prettig mogelijke snuitje mee te geven. Er moet worden gestreefd naar harmonie. Wuijtenburg lijkt zich uitsluitend te richten op een maximaal effect van de meerslagen. Over die meerslagen valt nog wel iets te zeggen. Persoonlijk vind ik het vaak onprettig als er vier of meer stukken tegelijk worden weggegeven, ook al gebeurt dat op een volstrekt 'economische' manier. Ik ben huiverig voor 'veelvraten', maar Wuijtenburg maakt daar regelmatig gebruik van. En wat de aanvangsstanden betreft: ik vind het een tekortkoming als er stukken op de een na onderste lijn verstopt staan tussen vijandelijke schijven. In de diagrammen 5, 7, 8 en 10 komen we 'verstekelingen' tegen op de velden 41, 42, 42 en 43. Zoiets moet zoveel mogelijk vermeden worden. Ondanks deze bedenkingen valt er nog genoeg te genieten in het volgende tential.

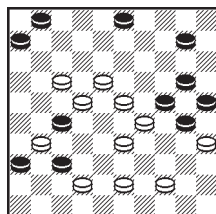
- **1.** 8, 41, 17, 40, 10, 42, 4, 2. Zo er al sprake is van een verrassend element, dan is dat de zet 17. De rest is redelijk voorstelbaar.
- **2.** 182, 8, 39, 4, 16, 2. Hier ziet u waar ik in de inleiding op doelde. Na de eerste zet vreet de zwarte veelvraat zich vol. De zet is economisch: een 1 om 2 om 3 om 4-slag, maar is hij mooi? Ik heb mijn twijfels, die nog versterkt worden door het feit dat de vierslag al helemaal klaar staat.
- **3.** 8, 34, 10, 17, 4, 2. Voor dit probleem geldt hetzelfde. Wel is de aanvangsstand, zonder zebra-pad iets aangenamer.
- **4.** 39, 161, 338, 27, 5, 2. Op de tweede zet zien we ook hier een 'veelvraatslag'. De Holle Bolle Gijs slaat vier stukken van het bord en als meerslag, met slechts één mogelijkheid tot drieslag ertegenover, is het mager. Toch doet dit probleem aangenamer aan dan zijn voorgangers.
- **5.** 37, 29, 20, 3, 40, 17, 2. En daar komen we de eerste verstekeling tegen. Schijf 41 is verdwaald in het niemandsland. De meerslag bij de tweede zet is bekend, maar toch fraai. Daarna zien we een

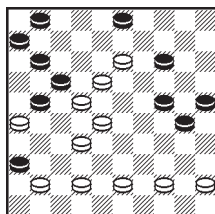
1. 25-09-2007

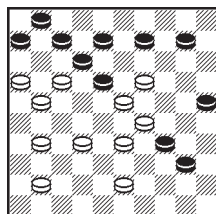
2. 05-05-2005

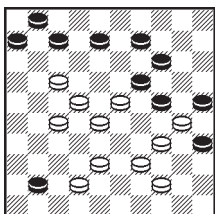
3. 22-12-2006

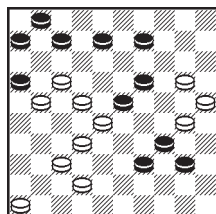
4. 22-05-2004

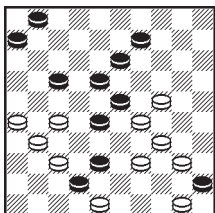
5. 22-05-2004

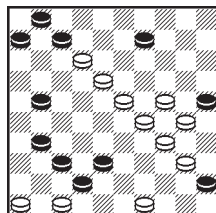
6. 25-09-2007

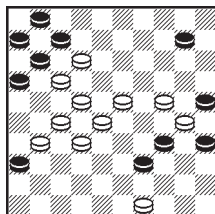
7. 18-04-2006

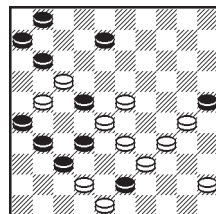
8. 22-12-2006

9. 25-09-2007

10. 05-05-2005

slagenwisseling en die hebben we bij de vorige standen gemist. Jammer van schijf 41, maar een betere bewerking van dit idee lijkt niet mogelijk. Toch is de stand, vanuit partijjoegpunt, minder onlogisch dan het op het eerste gezicht lijkt. De laatste zet 47-42 verhindert niet alleen (36-41), maar ook (24-29) leidt tot niets. Op die zet volgt 27-21, 38-33, 17-11, 28-23, 33x4. Wit heeft echter overzien dat zwart in plaats van (36-41) of (24-29), sterk kan counteren door eerst (6-11) te spelen en dan pas voor (24-29) te kiezen.

• **6.** 11, 4, 37, 20, 35, 2. De zet 20 is fraai. Deze stand is tamelijk normaal al is zwart er wel in geslaagd een commandopost op 34, 39 en 40 ver in vijandelijk gebied in te richten.

• **7.** 32, 43, 30, 44, 261, 3, 271, 2. Een gekke stand, maar we zien wel fraaie tafereelen na 30!

• **8.** 20, 461, 25, 20, 43, 38, 23, 3, 2. Gekker moet de stand toch niet worden. Hier wordt heel veel moeite gedaan om een gemakkelijk slagsysteem exotisch in te pakken. We zien wel een apart moment als twee zwarte dammen naast elkaar op de diagonaal 2-35 geparkeerd worden.

• **9.** 21, 23, 44, 4, 43, 2. We beginnen met een veelvraatmeerslag. Hij staat nog niet klaar, dus de eerste zet is fraaier dan die in de nummers 2 en 3. Zet 23 is tamelijk verrassend. Ik denk dat dit een probleem was naar Wuijtenburgs hart. Hij komt met alleen maar economische meerslagen.

• **10.** 339, 19, 40, 12, 3, 2. Hoogstens geslaagd als kermisattractie van het genre 'vrouw met de baard'. De meerslagen zijn obliagaat, het technische kunnen van de auteur is onomstreden, maar ik word er 's nachts niet wakker van.

Die laatste opmerking geldt min of meer voor de hele serie. Wuijtenburg was technisch zeer vaardig, hij wist de meerslagen optimaal te benutten, maar er zijn weinig momenten te zien waarvan het hart sneller gaat kloppen ■

Tweemaal scherp (3)

Afscheid van Timoneda

Arie van der Stoep

Met deze bijdrage reageer ik op de vraag van Arne van Mourik en de oproep van Hein Wilsens in DP 6.2017 blz. 119.

Over diagram 1

De stelling op dia 1 zal u niet onbekend voorkomen. De medewerkers van dit blad zetten er een auteursnaam boven, maar daar doe ik niet meer aan mee. Gezien de namencarroussel hadden we toch wijzer moeten zijn.

De eerste Spaanse naam die ik eraan moest geven was Juan Garcia Canalejas. Die nam dia 1 zonder auteursnaam op in zijn "Libro del juego de las damas" dat hij publiceerde in 1650. Toen haalde iemand in Spanje het boek "Libro para jugar a las damas" van Alonso Guerra, geschreven rond 1595, boven water. Ook daar stond dia 1 in. Geen auteursnaam. Moest ik het eindspel toeschrijven aan Guerra. Echter, de stand kwam ook voor in het boek "Trata del iuego del marro de punta", geschreven door Juan Timoneda. Opnieuw vermeldde de schrijver geen auteur. Weliswaar werd het boek gepubliceerd in 1635, maar volgens Spaanse onderzoekers wees alles op een 16e-eeuwse druk. Hun verhaal overtuigde. Waarop ik als schaaft dat deel uitmaakt van de problematieke kudde gedwee de naam Guerra inruilde voor Timoneda.

Elke naam beschouw ik evenwel als een anachronisme. In vroegere tijden was het namelijk heel gewoon om combinaties van anderen over te nemen en die te publiceren zonder de auteur te vermelden, dus we weten helemaal niet of die Timoneda het eindspel heeft bedacht. Eerder niet dan wel, durf ik te stellen. Een ontstaanstijd zet ik er evenmin

bij. Wanneer een 16e-eeuwse Spaanse dammer moeite doet een boek over zijn spel te schrijven, wordt er in die tijd kennelijk serieus gedamd. Eigenlijk zegt dia 1 alles: zo'n stand kan alleen iemand vinden die welbewust naar eindspelen zoekt. Naar de leeftijd van de 3x1 kunnen we alleen gissen, want in Timoneda's tijd werd er al minstens twee eeuwen op het geruite bord gedamd.

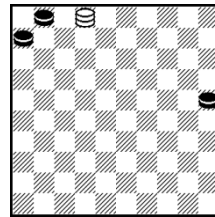
Karel de Grote

Minstens twee eeuwen? Hoe weet je dat? Wel, een Engelman noemde het damspel in de ridderroman die hij omstreeks 1380 schreef. Een stel hooggeplaatste Franse ridders, vertrouwelingen van niemand minder dan Karel de Grote, zijn naar het Zuiden afgezakt, waar ze een beleefdheidsbezoek afleggen aan een Mohammedaanse vorst. Deze informeert belangstellend hoe ridders in het Westen hun tijd doorbrengen. "Met toernooien", antwoorden de Fransen, "we vechten met speer of zwaard. En we jagen op herten en hazen, en met onze valken op vogels." En als een ridder daar geen zin in heeft?, vraagt de Moslimkoning. De ridders: "Dezulken blijven in het kasteel en doden de tijd met spelletjes als dammen, triktrak en schaken."

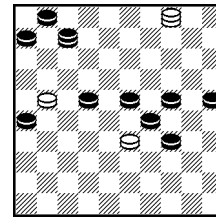
Spaans langs twee kanten

De titel van deze aflevering, "Afscheid van Timoneda", heeft een dubbele lading, want ik richt de focus juist op het ex-Canalejas, ex-Guerra en ex-Timoneda eindspel door een stel bijzondere bewerkingen aan te dragen. Bijzonder omdat een witte dam langs twee kanten op veld 2 aankoerst, afhankelijk welke slag zwart kiest. Zie als voorbeeld dia 2,

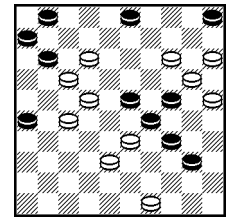
1. Spaans

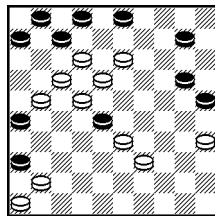
2. 27x2 of 28x2

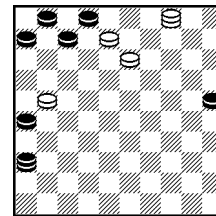
3. J. v. d. Boogaard

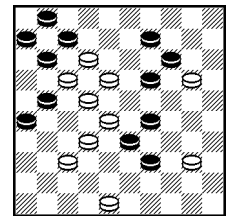
4. A. van der Stoep

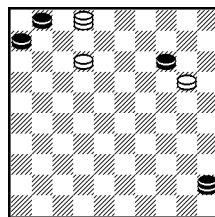
5. 4x2 of 4x2

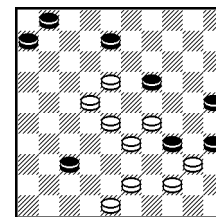
6. L. de Rooij

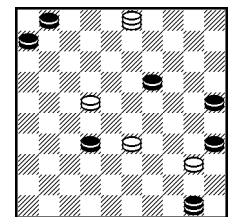
7. 16x2 of 16-2

8. L. de Rooij

9. 8x2 of 49x2

zwart aan zet. Kiest zwart voor (26x17), dan bereikt de witte dam veld 2 vanaf veld 27. Kiest zwart voor (29x18), dan bereikt de witte dam veld 2 vanaf veld 28. Dia 2 ontsproeit uit dia 3, DP 8.1986: 140, 9, 20, 44, 21, 10 (22) 4.

Zeven bewerkingen

Hoeveel bewerkingen van dit type zijn er op de Spaanse 3x1 gemaakt? Ik ken er welgeteld zeven. Vanzelfsprekend heb ik dingen gemist, dagen van 24 uur zijn te kort om alles bij te houden. Ik zet ze op volgorde van verschijnen.

Dia 4 zag het licht in Het Nieuwe Damspel 1/3.1987, oplossing 34, 4, 41, 128, 18, 8 en zie dia 5. Op (17) volgt 139, 18, 2+, op (9) volgt 13, 4, 2+. In de tweede variant zet wit schijf 2 klem, een niet al te vaak voorkomende finesse. Althans niet in de slagproblematiek; in het eindspel is de finesse

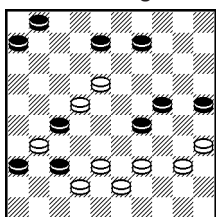
gewoner.

Dia 6, Nederlands Dagblad 4.12.1999, is het niet helemaal, want tel het aantal schijven. Twaalf tegen tien, de aanvangsstand loopt mank. Leen wilde de slagkeuze toch laten zien. Hij speelt 43 (49) 39, 31, 4, 2. In dia 7 bepaalt zwart of de witte dam veld 2 ten tweeden male betreedt door een slag of door een schuif. Met dia 8, DP 4.2001, re-vancheerde Leen zich: 42, 12, 3. Dia 9: zwart bepaalt wits slotslag. De volgende bewerking werd ingestuurd naar de wedstrijd van de Franse dambond in 2004. Wit komt vanuit dia 10 met de meerslagen 30 en 13 op dam, zie dia 11. Op (42) volgt een niet al te vaak voorkomende dam-tussenloop met 10, 23, 2+. Op (18) volgt een ook al vrij zeldzame klem 4x27, met 18, 2+. Hopelijk schatte de jury deze compositie met haar opeenstapeling van

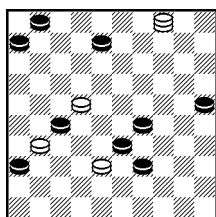
zeldzaamheden naar waarde. De auteur van dia 12, uit DP 2.2005, werkt in zijn drang naar vernieuwing met orde-loze standen. Voor ik te horen kreeg dat hij werkt als leraar wiskunde op een middelbare school en tijdens kerkdiensten orgel speelt, stelde ik me hem voor als bohemien met ar-

in een door linkse jongeren gekraakt pand vrijheidsliederen tokkelend op zijn gitaar, omringd door groupies die bewonderend naar hem opkijken. Voor wie alleen naar klassieke muziek luistert: wat is een groupie? Dat is, zegt m'n woordenboek 'Een meisje dat uit adoratie voor een popmu-

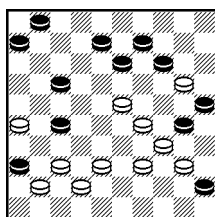
10. S. Korteling

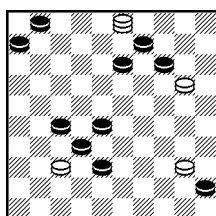
11. 18x2 of 23x2

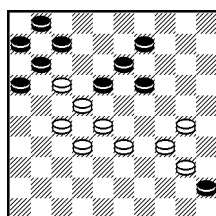
12. J. de Wit

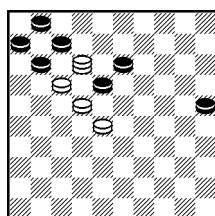
13. 3x2 of 47x2

14. J. de Wit

15. Na 3-12!

tistische pijpekrullen, borstelige wenkbrauwen en een slierterige baard boven een nonchalant T-shirt dat een weelde aan borstbegroeiing prijs geeft,

sicus intieme toenadering tot hem zoekt en overal met zijn groep meetrekt'. Zat ik er met m'n inschatting van Jaap de Wit een tikkeltje naast. Winst

LIBRO
LLAMADO INGENIO,
DEL JUEGO DE MARRO DE PUNTA,
HECHO POR JUAN TIMONEDA.

Tomo I

◀ La parte del juego del blanco.

♞	A	♞	a	♞	b	♞	c	♞
♞	D	♞	d	e	f	♞		
♞	g	♞	h	♞	i	♞	K	♞
♞	l	♞	m	♞	n	♞	O	♞
♞	p	♞	q	♞	R	♞	r	♞
♞	f	♞	s	♞	t	♞	v	♞
♞	u	♞	x	♞	y	♞	Z	♞
♞	&	♞	ç	♞	p	♞	,	♞

▶ La parte del juego del negro.

door 24, 30 (25x) 21, 3. Dia 13: (25A) 42, 47, 2+. (A34) 26, 3, 2+. De Wit sluit ook de rij. Dia 14, DP 8.2007: 21 (16xA) 3, 3-12.

Zie het oogstrelende beeld op dia 15: 8, 2+. In de gewonere A-variant slaat zwart (18x29), waarna wit wint door 3, 8, 38, 2+ ■

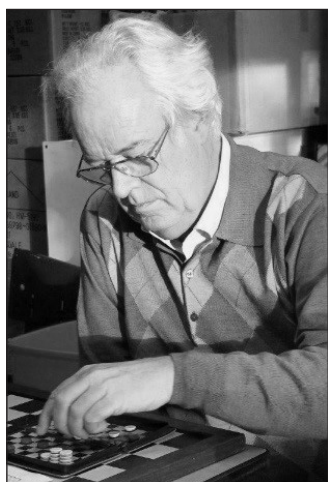
Bus tovert winnend reünieprobleem om in waar kunststukje

Over de compositiewedstrijd tijdens de reünie in september is letterlijk en figuurlijk het laatste woord nog niet gesproken. In het oktobernummer is door de organisatoren

al omstandig aangegeven dat de gang van zaken allesbehalve een schoonheidsprijs verdient. Dat vindt ook Jaap Bus. Wat hem betreft had er geen winnaar uitgeroepen

mogen worden. Volgend jaar zullen de zaken anders moeten worden aangepakt. Dat is overigens ook de mening van de organisatoren zelf. In september 2018 zal tijdens de

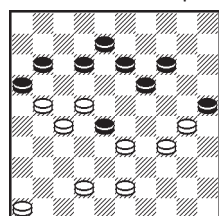
reünie niemand minder dan de gevreesde superrekenaar Kingsrow worden ingezet om ter plekke de ingezonden problemen te beoordelen: de dood of de gladiolen. Ook zal de compositiewedstrijd tijdens de daaraan voorafgaande algemene ledenvergadering aan de orde worden gesteld: is het zo langzamerhand na driekwart eeuw geen tijd om de bakens te verzetten en wat anders te bedenken?

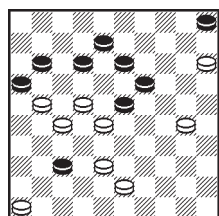
• Jaap Bus

- 1. 349, 294, 18, 2, 26 (41) 467, 48.
- 2. 10 (14A) 24 (32B) 39Z, 18, 2, 26 (41) 46x37, 48. A. (32) 4 (128) 9, 2. B. (30) 10 (35C) 4 (41) 1 (47) 217 (20) 6 (25) 41, 37 (26) 17 (12) 45. C. (34) 39, 38, 5. Z. 18, 2 (27) 16. Zie nu diagram 3.
- 3. De stelling lijkt dik gewonnen voor wit. Zo volgt op (17) of (19) of (20) 39, 26 w+ en op (36) 39, 42 w+. Maar zwart beschikt ook nog over het slinkse (12-18!!) 39, 22 (42) =. Een geniepige schijnoplossing.

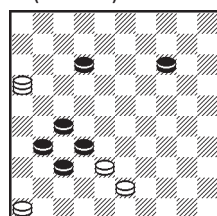
1. A. van der Stoep

2. J.C.R. Bus

3. (12-18!!)

Ondertussen heeft een en ander ook iets moois opgeleverd. Jaap Bus nam het prijswinnend probleem onder de loep en ontdekte een fraaie verbetering inclusief een knap verborgen schijnoplossing. In nevenstaande diagrammen treft de lezer het prijswinnende probleem van Arie van der Stoep aan met daarnaast het arrangement van Jaap Bus en op het derde diagram de schijnoplossing (HW) ■

Oplossingen probleemrubriek augustus 2017

André Schokker

Gast spreker Ard-Jan de Jong (1965) heeft voor de lezer geen introductie. Ard-Jan was immers ooit zelf redacteur (1988-1991) van de probleemrubriek. In het kader van het alternatief vroeg Arne hem naar eventuele suggesties voor de rubriek.

Arne: "Ard-Jan, nu je weer eens gastcommentator bent, hoe kijk je aan tegen de rubriek 'Oplossingen' anno 2017?"

Ard-Jan: "Het blijft onhandig dat je bij de oplossingen de problemen niet ziet. Jan Vink herhaalde in *Het Nieuwe Damspel* de (kleinere) serie op minidiagrammen, voor hen die niet de mogelijkheid hadden, of geen zin, om de bijbehorende probleemrubriek er naast te leggen. Dan kun je, ook als je als mogelijk in problematiek geïnteresseerde maar een enkel DP-nummer in handen krijgt, toch zien bij welke problemen de oplossingen horen. Ik vind het zelf trouwens ook niet handig om er een oude DP bij te moeten zoeken en houden om de oplossingenrubriek in DP of *Hoofdlijn* te kunnen volgen. Wellicht komen veel lezers daardoor zelfs niet eens toe aan het bestuderen van de rubriek en dat zou toch jammer zijn."

Arne: "Is een aandachtspunt, vooral in het kader van promotie. (Kwestie van afwegen: plaatsingsruimte versus gebruiksgemak; zeker nu DP optioneel digitaal gaat kan naast elkaar leggen lastiger worden.) Heb je verder nog tips voor de probleemrubriek?"

Ard-Jan: "Jan Vink en Arie van der Stoep herhaalden in de probleemrubriek van HND vaak oude topwerken, soms wel een hele serie, bijvoorbeeld op een bepaald thema. Niet alleen erg leuk, maar ik heb daar ook enorm veel van geleerd. Het lijkt me ook interessant voor gast sprekers van buiten de damproblematieke wereld, die krijgen dan een goede indruk van wat er zoal mogelijk is en wat er gepresteerd is in de problematiek."

Arne: "Juich ik natuurlijk toe. Al vraag ik me af of er niet elders in DP al voldoende ruimte is voor bewezen topproblematiek. Ook wil ik mezelf een beetje beschermen. Het zesmaal per jaar vullen van de rubriek met nieuw werk kost al behoorlijk veel energie! Aan de andere kant moeten we elke kans benutten om nieuw enthousiasme voor componeren en ver- c.q. bewonderen te stimuleren. Dan helpen inspirerende subseries zeker."

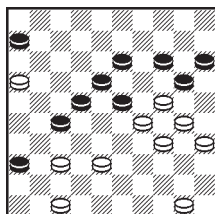
Ard-Jan: "Ik schat dat er een paar honderd topwerken (100 velden) bestaan die men eigenlijk allemaal zou moeten kennen, de Mona Lisa's, Nachtwachten en Zichten op Delft van de damproblematiek.

Gemaakt in, zeg, honderd jaar betekent dat slechts een paar topwerken per jaar. Het tonen daarvan in de probleemrubriek, bijvoorbeeld een blokje van 6-10 klassiekers, is ook een goede twee maandelijks herinnering voor de huidige problemisten en oplossers. Als je wilt kan ik trouwens wel een voorbeeld geven."

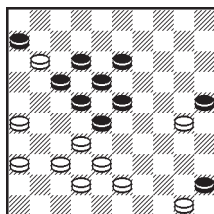
Arne: "Nu je zelf de voorzet geeft, mag je die wat mij betreft ook meteen inkoppen."

Ard-Jan: "OK. Dan wat verderop een tiental problemen uit mijn collectie met

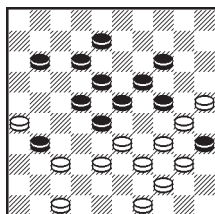
1. H.G. van den Berg

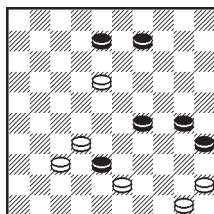
2. G.L. Gortmans

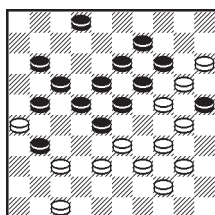
3. J. Viergever

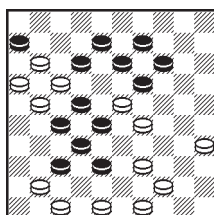
4. J.A. Pennings

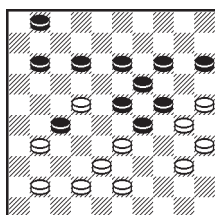
5. A.P. de Zwart

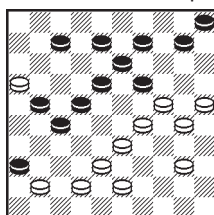
6. J.C.R. Bus

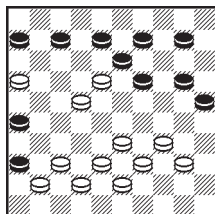
7. V. Matus

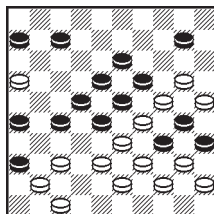
8. E. van Dusseldorp

9. S. Perepelkin

10. S. Yushkevitch

• Ard-Jan de Jong

persoonlijke favorieten. Volgens mij stonden deze 10 niet in al te recente DP rubrieken en zijn m.i. ook niet zo bekend als b.v. de Guerra van Voormans, de 13x13 van Stuurman met 6 opeenvolgende meerslagen of de omgekeerde ladder van Bakumec. Een aantal van deze problemen kende ik tot voor kort zelf ook niet en verrasten me op de KvD site. Om de oplossende lezers te verpozen heb ik bij dit tiental nog een paar listige breinkrakers gevoegd die misschien nog niet iedereen kent. Ik ben benieuwd naar reacties, met name hoe bekend deze 10 problemen zijn en of men deze selectie evenzeer waardeert als ik, wat maar zeer de vraag is. Oplossingen en debriefing volgen verderop in deze rubriek, dus geen zoek in krantenbakken naar oude DP-nummers."

Arne: "Over promotie gesproken: waarom zien we in de probleemrubriek nog altijd geen vrouwen en bijvoorbeeld ook geen Zuid-Amerikanen en Afrikanen?! En wat te denken van de Aziaten, een betrekkelijk nieuwe groep potentiële problemisten! Misschien is een opstap naar het leggen van internationale verbanden een rubriek met problemen op 64 en 144 velden. Wat zijn de topwerken op die borden die 'iedereen' zou moeten kennen?"

Arne: "Toevallig heb ik het een paar maanden terug met (clubgenoot) Wouter

van Beek gehad over het merkwaardige contrast: Afrikaanse spelers zijn tactisch sterk en heel goed in combinaties, wat mogelijk talent voor componeren verraaft. En toch doen ze het niet! Volgens Van Beek ligt dat aan de wijze waarop zij leren dammen: massaal op straat, luidruchtig elkaar de gespeelde zetten betwistend. Er heerst geen publicatiecultuur en dus hebben zij geen enkele affiniteit met zoiets als het op eigen naam publiceren van een damstelling. Het is ook merkwaardig dat er geen damboeken bestaan die door Afrikanen zijn samengesteld! Hoe zouden we dan toch het aanwezige talent kunnen aanboren? In Zuid-Amerika wordt wel gecomponeerd, op 64 velden, deels zelfs met dezelfde spelregels als de onze. Het moet mogelijk zijn hen de stap naar honderd velden te laten maken. Maar hoe? En wie zet ze ertoe aan? Ik heb mijn handen al vol aan Nederland! Componerende vrouwen, dat is toekomstdroom-muziek. Ze zijn nog met veel te weinig. Wel heb ik een gastcommentatrice (of zelfs een duo) in het vizier. Dus wie weet wat zij ons in 2018 te vertellen heeft/hebben?"

● 91. **J.C. Patry:** 12 (18) 44 (50) 43, 39, 37, 9 (33A) 4 (23) 10 (29) 15 (34) 38 (40) 33 (45) 50. A (32) 4 (23) 15 (37) 10 (41/42) 46/48. AfdJ: Op #91a-

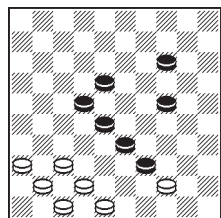
b twee voorgangers. Patry's dwang (39x50) zien we ook in #91a: 38, 27 (50) 43, 39, 37, 9. DP 3.1968. Verder een leuk ad libitum in #91b: 45-40, 34, 38, 39, 37, 9. DP 6.1969.

● 92. **R.J.A.M. Spijkers:** 28 (39) 23, 30, 25, 21, 37+ Het probleem faalt! Na 28 laat zwart 'gewoon' slaan met (20-24, 23) en zet dan de aanval in op 34. Het mogelijke vervolg is: 17 (24-29) 30 (34) 32, 34 (9-13) 38 (29, 30) 21, 21 (35) 33 (40) 29 (19, 44) en deze 2 om 4 is remise. (FT, JP, PvdB) De dwangzet moet derhalve vervallen, maar: AfdJ: De stand na (39) is al gevonden door Jan Scheijen, Verzamelde Damproblemen deel 12 (4.1992) p.19 nr.101 -d.d. eind 1958 of januari 1959. (ADvM: De stand had ik niet op voorgangers gecheckt, ervan uitgaande dat Rob het zelf al had gedaan...) AfdJ: Het systeem is van Piet Jongeneelen, zie #92a: 29, 23, 25, 21, 37. *De Humorist* 24.4.1941.

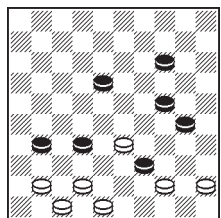
● 93. **A.P.G. Kieboom:** 41, 38, 34, 23+ AfdJ: Leuk moment is het op meerslag zetten met 47-41 (38x18). Het oudste voorbeeld hiervan is van Derk Vuurboom op #93a: 21, 41, 33, 34, 3+ (onscherp slot). *De Twentse Gids*, 6.10.1948.

● 94. **A. Kaciuska:** 42, 41, 40, 23, 3, 5 (33) 32 (39) 49+ AfdJ: Het tempo 46-41 (48x45) wordt vaker toegepast, ook met terughalen van Z45 en dan met name toegepast als damcombinatie met 33x4, zie

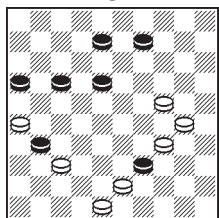
91a. A. v.d. Elzen

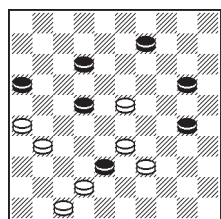
91b. P. v.d. Kwartel

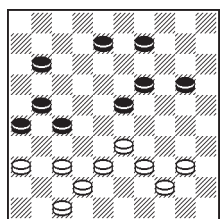
92a. P. Jongeneelen

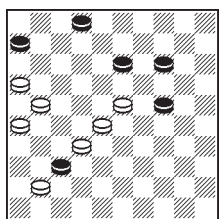
93a. D. Vuurboom

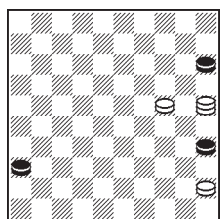
94a. D. Vuurboom

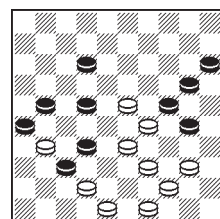
95a. D. Vuurboom

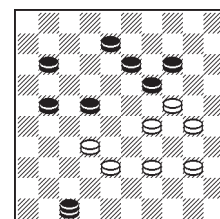
96M. z.a.z.

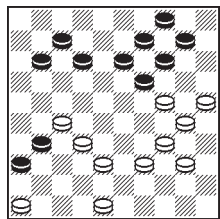
97a. A.J. Beemer

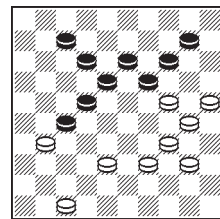
98M. 29-23

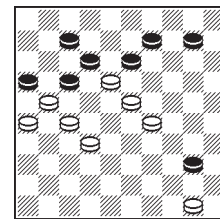
98a. R.M. Fourgous

98b. M.H. Verlouw

99a. M.A.F. van Rooij

bijvoorbeeld #94a: 36-31, 31, 41, 39, 34, 2 (29) 15 (18) 38. HD 1947.

● 95. **L. de Rooij:** 33, 8 (27) 7 (11) 34, 2 (16) 21, 37+ AfdJ: Leuk moment als wit naar 2 wil en daartoe de zwarte verdediger op dat veld van twee kanten bestookt. Linksom of rechtsom, met 7-2 of 8-2 bereikt wit dan zijn doel. Dit idee werd al bewerkt door, wederom Derk Vuurboom met #95a: 17, 19, 8, 7 (11) 2 (29, 34) 16-21! (40) 17 (45) 26-21. Eigen problemen deel 5, 5.2.1973.

● 96. **O. Dijkstra:** 14 (11, 8, 16, 36) 24 (40, 41) 14 (20) 46, 28 (45) 50. 45 = D50 AfdJ: Leuke motiefvondst #96M. Het lijkt een keuze tussen lange lijn opsluiting of (47x20) 15x24 te worden, maar het wordt iets heel anders. Na (40, 41) 14 (20) moet wit wel (20x40) toelaten met als een verrassend gevolg 45 = D50.

● 97. **W. Schoute:** 32 (28x48) 9 (37) 3 (25) 48 (29) 40-34 (40, 20-24) 44-39, 34 (30, 23) 34 (28) 29 (32) 42 (20, 37) 47+ AfdJ: Het motief na (24-29) 40-34 (29x40) 35x44 is van Nol Beemer met #97a: 39-34, 49-43, 43-38, 8, 34 (25) 3, 48. DP 6.1981. De uitbreiding van Schoute geeft een haast nog indrukwekkender zwarte overmacht die toch gaat verliezen, vanwege de ongelukkig opgestelde dam.

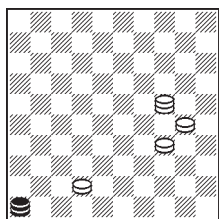
● 98. **A. Vermeulen:** 29, 23, 28, 18, 2 (8) 28. AfdJ: Dit systeem, vanaf #98M, is niet eerder bewerkt, zelfs niet

zonder 32-28 (22x33). Mogelijk omdat de slagkeuze van de zwarte dam op 35 over 30 niet zo handig is. Vermeulen vindt echter een scherpe slotslag na (35x8). Het idee 34-29-23 met dezelfde tempo's wordt vaker toegepast met 25-20 (14x34) 23x5 (35x19) 5x. René Fourgous doet dat inclusief de extra geveer 32-28 (22x33) in #98a: 29, 41, 23, 28, 250, 5, 6. DP 10.1985. De zwarte drieslag 47x35 laat zelfs een spectaculaire Cliffhanger op 23 toe, zoals reeds in de oudste bewerking van Max Verlouw op #98b: 29, 41, 23, 250, 5, 2. *De Humorist* 1940.

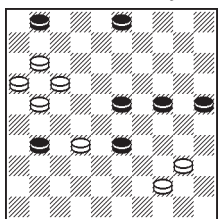
● 99. **J.C. Jurriëns:** 19 (24) [na (44) 8, 1 (42) 40 komt zwart niet eens meer fatsoenlijk op dam: (47) 38, 28+] 28, 40, 23, 44, 18, 1, 22 (3/49) 17/27, 17+ AfdJ: Het systeem is bekend, de oudste bewerking van Tini van Rooij met #99a: 28, 44, 18, 1, 22. DP 6.1963. Johan van den Boogaard startte in DP februari 1968 met 44-40 (18x38) 32-28 (35x44) 49x40 en verder identiek aan de variatie van Jurriëns.

● 100. **A. Tavernier:** 38-33, 14 (19, 29) 39-34, 24, 39 (30, 16) 17, 33 (27) 28 (21) 30 (26) 24 (26-31) 22, 27 (23) 22+ Om twee punten te scoren met de oplossing was het nodig om de tegenactie van zwart juist aan te geven (30, 16) en niet te starten met (16). AfdJ: Actie en tegenactie in een macro-eindspel eindigend in 23 = 22.24. We zien weinig problemen eindigend in 1x2

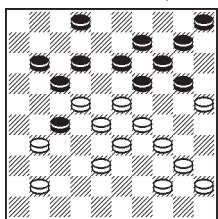
101M. z.a.z.

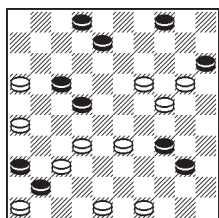
102a. S.M. van Eijk

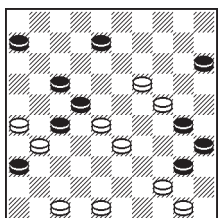
104a. H.J. van Alphen

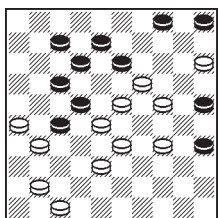
105a. V. Bulat

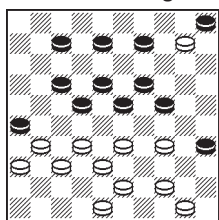
105b. A.J. Beemer

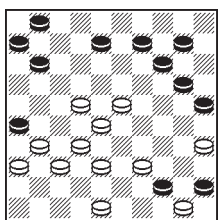
105P.

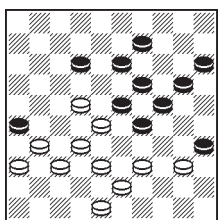
106a. J. v.d. Boogaard

106b. J.C. Vink

106c. W. Lente

opposities, zoals hier en in #93. Vermoedelijk omdat bij volledig afspel twee witte schijven overblijven.

● 101. **A. Tavernier**: 28, 39, 9, 4 (37, 46) 24 (23) 24-29 (19) 23, 25, 34. Positionele bijoplossing via: 41-37 (36A) 31, 28, 39, 9, 4, enz. w+ A (7-12, 23-28) 37 (14) 24 (12-18) 34-29 (21, 11, 27) 39-33 (12) 39 (13-18) 34 (12-17) 38-32, 42 (17-22) 30 (28) 25 (17) 24-20 (9) 38 (33) 38-32, 29 (18-22) 24 (21) 19, 10 w+ (FT, JU, PvdB) AJdJ: Deze eindigt in een intrigerend strategisch slot. Het lijkt alsof #101M in herhaling van zetten verzandt, maar na (46-23) 24-29 (23-19) is het plotseling uit door het meerslagoffer 29-23!! Overigens kan wit dit ook uitstellen door Z29-24 enzovoort. Bijoplossingen van dit type zouden verdwijnen als volgens de spelregels herhaling van de stand met dezelfde speler aan zet direct remise zou zijn.

● 102. **A. van der Stoep**: 27-22, 31, 21, 3, 20 (24, 29) 35 (34) 30 (39A) 33, 29, 33+ A (40) 35, 33+ De heer Martens gaf aan: "Deze opgave is ook gepubliceerd in *Hoofdlijn* 212 (juli 2017)." AJdJ: Het slot is reeds wat minder gepolijst bewerkt door Sijbrand van Eijk

met #102a: 7, 8, 27, 17, 38. 'Eigen werk 7x7' (2005).

● 103. **A.P.M. Wuijtenburg** (†): 18, 27, 28, 17, 42-37, 29, 24, 14 (40) 34, 39 (20, 12) 20 (18) 14 (23) 9 (28) 3 (29-33) 17, 50.

● 104. **A. Vermeulen**: 33-29, 29, 32, 19, 30, 3, 6. AJdJ: Het idee 23-19 (14x23 28x8 (17x37) 25x3 enzovoort is vele malen bewerkt, het eerst door Henk van Alphen met #104a: 24, 29, 32, 19, 8, 3, 6 (10) 34 (14) 28 (20) [(19) 24! 40) enz.] 23 (24) 40 (30) 18 (45) 1, 25. HD 12.1945. Iedereen gaat dan echter voor de fraaie Cliffhanger op 8 tegen 2 en 12, om zwart vervolgens slagkeus te ontnemen met 25x3! Vermeulen is blijkbaar de eerste die aan 28x30 dacht. Dit stelt hem in staat om met 33-29 veld 24 te ruimen en daarmee zwart op 35 te plaatsen.

● 105. **A.D. van Mourik**: 29-23, 30, 18, 38, 21, 3, 1 (9) 45Z (14) 10 (40) 3, 20/25. Z 7/12? (14) 10 (40, 44/45) =. AJdJ: Fraai idee 23-18 (12x43) 42-38 (43x32) en dan pas plakken! Helaas blijven dan nog enige steunschijven over en Arne kon deze helaas niet kwijt in een perfect scherp slot. Het ligt voor de hand om de schijven 4 en 5 te verplaatsen naar de

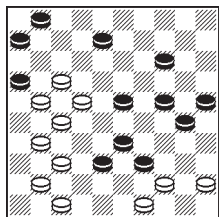
Levende atletieklegende Usain Bolt (Jamaica) damt met schaakstukken op 64 velden.

velden 2 en 15, z35 weg en w50 erbij, maar dan kan wit ook winnen door 3x30/35. Aardig om te zien hoe andere auteurs 26-21 (47x20) 21x3 (13x24) aanpakken. Vadim Bulat doet precies wat ik hierboven voorstelde, met #105a: 44, 11, 20-14, 9, 41, 21, 3, 1 (7, 24) 43 enz. *De Gelderlander* 19.8.1989. Wit moet nu wel 3x1 slaan om de zwarte dam op 7 te rapen, vandaar die moeite om op 7 een zwarte dam te krijgen! Beemer heeft z35 maar een kortere slotslag in #105b: 23, 18, 11, 44, 41, 21, 3, 45. *Beemer Problemen* (2006). ADvM: De damproblematiek blijft een ondoordringelijke kunstvorm, waarbij men (ook ik) geneigd is aannames te doen. Dat doet Ard-Jan hier ook want ik moet bekennen dat het niet perfecte slot (maar met het goed gemikte 1-45!) toch wel het uitgangspunt was –naar aanleiding van de serie van Pieter Kuijper over hara kiri– en dat ik toen snel op het bewuste slagsysteem uitkwam. Inderdaad heb ik daarna nog wel gezocht naar een eventueel scherper slot. Maar juist zo'n overbodig twee-om-één-damvangst-slot met verliezende oppositie,

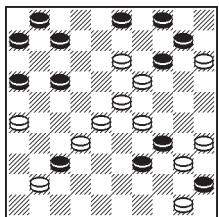
zoals dat van Bulat en Beemer, bevalt mij niet. Terwijl het slaan van de witte dam naar veld 3 hier een grappig verschil is tussen verlies en winst. Op #105P het alternatief waarop de rubriektekst hintte. Voor de oplosser wellicht lastiger want wie verwacht hier de tweegever 42!? (enz.) Maar esthetisch geniet de verkozen zetting mijn voorkeur.

● 106. **A.J. de Jong**: 38, 29, 2 (4) 15, 38, 41 (33) 42 (21) 26 (27) 3 (19) 9 (32) 4 (23) 15 (37) 10 (41/42) 46/48. Na (33) sloeg een aantal oplossters niet naar 42! maar naar 38? Helaas voor hen loopt het dan remise. Dit slippertje had één punt aftrek tot gevolg. AJdJ: Het systeem (23x41) 36x38 is vaker toegepast, de intro met (49x4) is nieuw. De eerste die 32-28 (23x41) 36x toepaste was de destijds 18-jarige Johan van den Boogaard (en vandaar het onscherpe slot?), met #106a: 43-39, 40, 33-28, 45, 28, 20, 40, 42, 35, 4. *De Tijd* 14.8.1942. Het ligt voor de hand om er een ex-Guerra van te maken en dat deed Jan Vink dan ook eind jaren vijftig, met #106b: 19, 17, 44, 40, 28, 40, 42, 34, 2. *Excelsior Revue* 10.1959. Willem Lente kwam met drie meerslagen, een extra

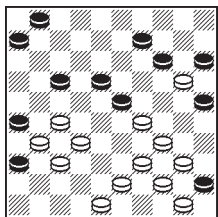
107a. J. v.d. Boogaard

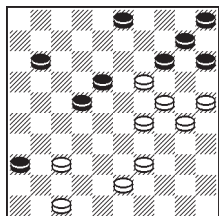
108a. L. de Rooij

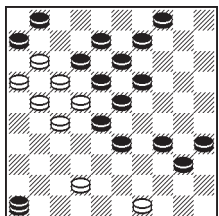
109a. L. de Rooij

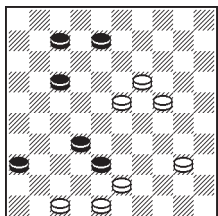
110a. C. v.d. Kuilen

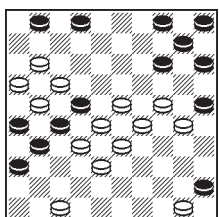
111M. 42-37

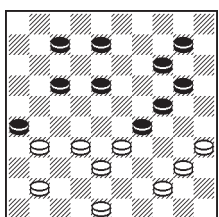
112a. J.J.T. Hauschild

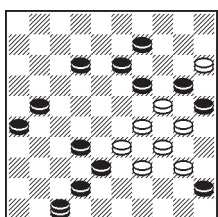
113a. M. Douwes

114a. D. de Ruyter

115M. 33-28

witte dam en de mooie stand (zonder nulde zet) van #106c: 39-34, 39, 18, 28, 3, 29, 29 (24, 24) 43+. DP 2.1991.

• 107. **J. Viergever** (+): 42Z, 32Y, 44, 40, 16-11X, 28, 9, 3 (27) 16 [over 44] 2 **Timoneda 1547** Z 45-40, 44, 42, 32, 28, en zie verder de hoofdvariant. Y 45-40, 44, 32 enz. X 28, 16-11, 3, 2. De volgorde van zetten is aan de oplosser; het kan op vele manieren! De redacteur gaf dit van te voren al aan, en hij voegt er aan toe dat zo'n voorbeeld illustratief is voor het 'waarom de problemist dit normaal gesproken probeert te vermijden'... Een van de zetverwisselingen aangegeven. (FS, FT, GB, GvM, JP, JU, LH, PvdB, RMa, WK) AJDj: Slagpatroon is grotendeels bekend, zie #107a: 42, 32, 44, 28, 9, 40 (27) 34, 3, 2. HD 5.1954. Aardig waarom hier ZD39 geplaatst moet worden, om later met de lunette 40-34 een tempo voor 9-3x2 te creëren.

• 108. **L. de Rooij**: 43, 40, 15, 18-13, 41, 44, 9, 4, 5, 2+ Ook hier ligt een ex-Guerra ervan maken voor de hand. En dat blijkt Leen zelf al eerder te hebben gepresteerd met precies hetzelfde idee, zie #108a: 30, 24, 20, 9, 21, 44, 9,

4, 5, 2. *Nederlands Dagblad* 28.12.2002. Leuk zoals wit hier opschuift: 29-24-20x9.

• 109. **L.F. Faber**: 12, 18, 4, 33-29, 28, 41, 49-43, 42, 15, 35 [over 31] 49, 50-44, 2 **Timoneda 1547** Blijkt al geplaatst in *Het Damspel 2007* – nota bene in de rubriek van Leen de Rooij.

AJDj: Ook Leo bewerkt hier met (45x34) 44-39 (34x43) 50-44 (49x40) 35x2 een eigen systeem. Zijn eerste uit DP 2.1988 was echter bijoplosbaar, evenals een tweede poging in HD 10.1993. De eerste succesvolle bewerking is van Leen de Rooij op #109a: 21, 12, 10, 31, 42, 4, 35, 39, 44, 2. DP 2.2005. Wit lijkt geen goed tempo te hebben voor (15x33) 39x10 vanwege counters met (21) of (41). Vandaar 27-21x12!

• 110. **T. Smedinga**: 45, 23, 28, 37, 14, 44, 17, 7, 42Z, 1, 14, 14 (20, 10) 20 (14, 14) 24+ Z: 1 (17) 42, 6, 14, 14 enz. W+ (BD, FT, JP, PvdB, RMa) AJDj: Het motief is bekend van Kees van de Kuilen, die ook al het slagsysteem 6-1 (47x20) 25x14 (10x19) 1x14 toepaste en daarbij ook nog de schijf op 6 plaatste, zie #110a: 41, 38, 6, 1, 14, 14. *De Zuidlimburger* 13.2.1956.

• 111. **J. Viergever** (+): 10Z, 31 (46) 48-43, 42, 37, 29, 7, 3, 26, 39 (45) 50 (40) 11 (9A) 6 (44, 50) 18 (39) 44, 12 (44) 17, 17.

A (10) 6 (44, 50) 23 (39) 44, 12 (44) 17, 17. Z: De eerste twee zetten kunnen verwisseld worden, maar 48-43 mag niet te vroeg! (BD, FT, JP, PvdB) Het vinden van het sterkste afspel viel niet mee. Na (45) 50 moet zwart (40) doen om het eenduidig uit te kunnen spelen. AJDj: Mooi nieuw idee op het systeem 21x (12x21) [van Max Douwes] in #111M: de extra slag 29x7 (1x12).

Daartoe moet een witte schijf op 34 of zwarte op 34.40 steun geven. Jaap kiest voor de laatste optie en vindt daarbij een passend motief.

• 112. **A. Geurts**: 2 (27) 23Z (29) 39+ Z 31/36!+ (JP, PvdB). Opmerkelijk dat zowel auteur als redacteur dit overzag. Maar

ook bij de oplosers ging er iets mis: een aantal van hen gaf als oplossing: 2 (40) 42/47, 12-7, 33, 2, 44/50. Maar wit hoeft voor de winst zijn dam van 42/47 niet te offeren op 33. Dit had een trigger moeten zijn dat dit niet de oplossing was. AJDj: Traditioneel komt Geurts met een harakiri-probleem waarin zwart wordt gedwongen tot het uitvoeren van een combinatie die direct verliest, want eindigend in een 'verkeerde oppositie'. De computer waarschuwt in dit geval echter niet voor de alternatieve winst 2x31/36 en kiest terecht voor 2x23! Met een verkorte meerslag is het idee bekend, zie bijvoorbeeld #112a van John Hauschild: 48-42, 41, 13, 42. DP 10.2000.

• 113. **J.B.M. de Heer**: 32-28, 37, 7, 29, 18, 7, 1, 48. Een schijnoplossing is: 32-28, 38?, want na 7, 29, 18, 7, 1 mag wit er geen 5 slaan (over 41 en 31 naar 25) maar moet er

6 slaan naar (ook naar 25), en dan blijft schijf 41 staan. AJDj: Systeem is bekend van Max Douwes, zie #113a: 44, 40, 18, 29, 8, 41, 20, 18, 6, 7, 1, 3. DP 9.1964. Turbo Database geeft in totaal 13 bewerkingen.

• 114. **A. Rom**: 13-9, 3, 30, 5, 19, 5x37, 42 (36) 37+ AJDj: Dick de Ruyter bewerkte het gegeven D5x37 (42x31) 48-42 op een keurige manier met #114a: 39 (46) 30, 4, 5, 37, 42. *Vrienden* 15.1.1943. Rom voegt er nog een extra damoffer aan toe, maar met grote concessies aan de beginstand.

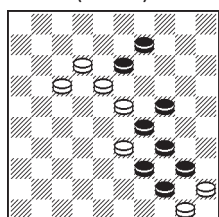
• 115. **A. Rom**: 39, 12, 7, 28, 7, 3, 2, 31, 24, 24. AJDj: Dit probleem nam deel aan het Concours Ligue des Nations KVD 2008. Het slagsysteem waarmee wit op twee dammen komt start in #115M. Beide dammen worden geofferd. •

116. **P. Kuijper**: 10, 8, 31, 21, 33 (11) 7, 30, 3, 12 (8, 40) 17 (45) 50. **45 = D50** AJDj: Een echt PK probleem, mooie probleemstand met forse zwarte en witte blokken, en zwart wordt weggetikt met leuke acties over het bord. Een leuk moment is #116M. Na (13x11) loopt het niet vanzelf, wit heeft nog een tempo nodig en komt dan met de valse plakker 12-7!

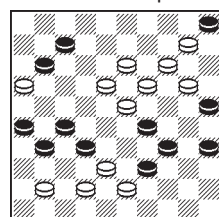
• 117. **J.B.M. de Heer**: 11, 15-10, 20, 38, 21, 41, 12, 3, 35, 50-44, 5+ **D46 = D5** AJDj: Een andere bewerking op dit systeem is te zien op #117a: 12, 1, 40, 7, 3, 1, 5. DP 4.2010. Nog een extra damoffer en eveneens eindigend in 46/5.

• 118. **A.A.M. Ottink**: 38-32, 23, 33, 44, 1 "W+". Dit eindspel lijkt gewonnen voor wit maar dat is niet het geval! Het loopt alsnog remise na (17) 45 [6? (22!) =] (22) 32 (20) 1 (24) 7 (28, 40) =. Als wit na (24) naar veld 45 gaat heeft zwart na (29!) tijd om de triktrak over te

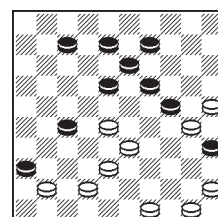
116M. (13x11)

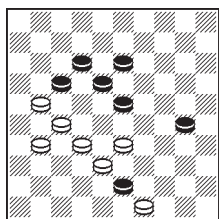
117a. S.A. Perepelkin

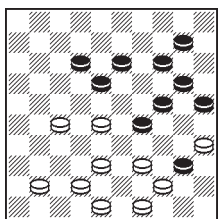
118a. L. Dalman

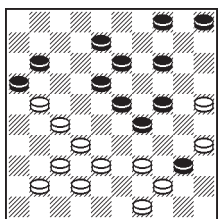
119a. P. Kleute

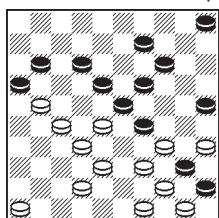
120a. Kleen/Bierman

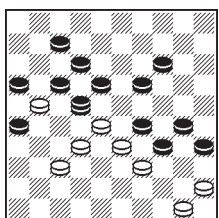
120b. N.H.S. Eisma

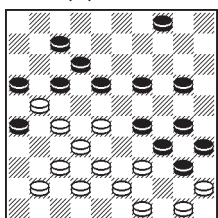
120c. E. v. Dusseldorp

120M. 33x13

120d. (A)

steken. (FT, GB, GvM, JP, RMa) ADvM: De redding is niet één lid van OG Utrecht (waar dit probleem eerder ter oplossing werd aangeboden) opgevallen! Alfons is met het plaatsen van schijf 11 ongelukkig geweest; staat die schijf bijvoorbeeld op veld 16, 21, 26 of 36, dan wint het wel. AJD: Een iets eenvoudiger versie van het idee (47x20) en dan (49x40) 45x1 staat op #118a: 42-37, 20, 24, 23, 24, 32, 43, 44, 1. *L'Effort* 1980. Ottink voegt er nog de mooie ad libitum meerslagen 38-32 en 29-23 aan toe. Geen scherpe bewerkingen op dit idee, het valt ook niet mee om beide steunschijven z15 en z35 in een scherp motief te vangen.

● 119. **P. Kleute** (arr.): 26-21, 28, 17, 24/32, 32/24, 33, 1 "+". Nummer 452 in boek Kleute; Ook nu wint het eindspel na 1 niet!! Na (21) ziet de computer zelfs geen voordeel voor wit. (FT, JP, PvdB) Het vermelden van de zetverwisseling 24/32 leverde geen extra punt op. ADvM: Schijf 4 was toegevoegd voor het standevenwicht. Daarmee was ik dus te voorbarig. Trouwens, wie in de database zoekt op de slagen (17x37) 28x17 komt slechts één treffer tegen: Piet Kleute, *Le Bavard* 1.11.1924! Een totaal ander effect, zie #119a: 33-28, 17, 12, 32+. Probleem 119 (zonder schijf 4) is ook te dateren op circa 1924 en is ongetwijfeld ergens eerder gepubliceerd.

● 120. **L.J.A. Koops**: 49-44,

38-33, 13 (38) 32, 2, 39, 40, 20/25+. Het aangeven van de 'eindslag' 20/25 resulteert niet in een extra punt. AJD: Dit probleem spettert van ambitie. Het idee 38-33 (49x22) blijkt zich goed te lenen voor allerlei doeleinden. Kleen kwam met #120a (met z14 op 5), maar in de hier getoonde stand van Jos Bierman is de resulterende oppositie vrij van zetverwisseling: 49-43, 38-33, 30, 4 (49) 22 (32) 43, 44, 44. HD 6.1969. De betreurde Nico Eisma (1960-1982) kwam met #120b: 43, 38-33, 32-28, 34, 3, 46 (9) 30 (14, 14) 24. *Brabants Nieuwsblad* 4.7.1981. Schitterende meerslagen 32-28 (23x41) en 39-34 (22x30) om 25x3 voor te bereiden! Misschien is het niet toevallig dat Eisma's voormalig klasgenoot Eric van Dusseldorp met de vondst van #120c kwam: 49-43, 35-30, 34, 41, 33, 4, 10, 44, 6. DP 6.1986. Geweldig zoals w28 geleidelijk aan in een Cliffhanger verandert en dan 3 slagkeuzes heeft. Ook een leuk intro met al die zorgvuldige prikstoten, alsof er een serie Américain op tafel wordt gelegd. Koops werkt toe naar #120M, waarbij de slag naar 2 in etappes wordt afgelegd. Een prachtig plaatje, helaas net niet scherp afgewerkt. Een mogelijk arrangement met harikiri-slot en een minder fraaie beginstand is #120d: 49-44Z, 38-33, 13, 32, 2, 39, 32, 40, 25 (31) 48 (36) 37 (10) 5. Z28-22 lijkt zwart te kunnen hebben.

Ladderstand bijgewerkt t/m aug. 2017

J. Bulstra *		514 + 84 = 598
G. van Mastrigt	GvM	535 + 60 = 595
J. Plat	JP	517 + 66 = 583
L. van der Meij		520 + 58 = 578
J. Kroeze		550 + 27 = 577
P. van den Berg	PvdB	496 + 66 = 562
D. van der Sluis		523 + 38 = 561
S. Betten		511 + 0 = 511
J. Uijterlinde	JU	427 + 62 = 489
L. Haan	LH	332 + 54 = 486
R. Mackevicius		439 + 46 = 485
H. Bruijn		394 + 50 = 444
A. Spijkstra		415 + 0 = 415
T. van Bokhoven		396 + 0 = 396
C. Draijer		339 + 50 = 389
G. Benning	GB	237 + 59 = 296
H. van der Heijden		220 + 44 = 264
B. Dijkers	BD	180 + 62 = 242
R. Martens	RMa	178 + 60 = 238
D. van der Stelt		211 + 0 = 211
K. Kuiper		199 + 0 = 199
F. Teer	FT	132 + 66 = 198
G. van Os		151 + 43 = 194
F. Schermer	FS	116 + 58 = 174
R. Winkel		44 + 50 = 94
A. Pruijs		45 + 45 = 90
T. Stam		0 + 57 = 57
W. Krikke	WK	0 + 16 = 16

* De 84 punten behaald door de heer Bulstra zijn opgebouwd uit 39 punten voor de nagekomen juniserie en 45 punten voor de augustuserie.

De Ladderstand na augustus 2017

Aan de top van de Ladder was het bijzonder spannend. Door zijn dubbele inzending zien we penningmeester **Johan Bulstra** bovenaan de ladder verschijnen. **Gerrit van Mastrigt** uit Vlaardingen wist als enige aan te haken en is tweede geworden. Beide redacteuren worden gefeliciteerd met de behaalde prijs. Achter hen aan komt een groep van 5 oplosers die voor het komende nummer gaan 'uitvechten' wie dan bovenaan komen.

Uit de behaalde scores viel op te maken dat het, net als de vorige keer, een lastige serie was. Dit keer werden de nodige punten verspeeld doordat bij een aantal composities niet het sterkste afspel werd aangegeven. De lastigste opgaven van deze serie waren: nr. 100 van Tavernier en nr. 105 van degene die voor ons de problemen selecteert (geen oplossing of niet het sterkste afspel); opgave 112 van

Geurts (geen oplossing of een foutieve); opgave 95 van De Rooij (idem, of het weerwerk was niet op z'n sterkst); en opgave 111 van Viergever (geen oplossing of het tegenspel liet te wensen over).

Reacties van de oplosers bij deze serie

Plat: "Ik vond het een mooie maar moeilijke serie met veel zoekwerk". Dijkers: "Een mooie serie met een paar fraaie eindspelletjes. Vooral

het motief in het probleem nummer 101 (Tavernier) vond ik een mooie. Het motief in het andere probleem van Tavernier vond ik nog wat moeilijker". Van Os: "Na weken noeste arbeid en klam zweet toch nog tot een aantal oplossingen gekomen". Draijer: "Het geeft toch weer voldoening als ik de serie opgelost heb. De mooiste problemen uitzoeken blijft altijd lastig. Bij 'Attentie' kies ik dit keer voor nr. 109 van Leo Faber. Bij 'Bereik' is mijn keuze gevallen op nr. 115 van Alexander Rom. Voor de 'Concreet' problemen is nr. 120 van Lambert-Jan Koops de mooiste." Van der Sluis: "Tja, en dan de mooiste problemen van deze serie. Van de 'kleintjes' nummer 93 van Tom Kieboom en van de 'groten' de nummers 108(!) van Leen de Rooij, 114 & 115 van Alexander Rom, 116 van Pieter Kuijper en ook 107 van Jaap Viergever." Van der Meij: "Een mooie serie met veel variatie. Pittige problemen, partijstanden en eindspelen. Ik had veel moeite met nr. 109 van Leo Faber en nr. 117 van Joost de Heer. Bij deze laatste schonk ik eerst te veel aandacht aan 16-11." Een aantal ladderaars gaf aan dat ze zeer vereerd waren met de special over Leen de Rooij. Dit ging gepaard met het vermelden van eigen herinneringen aan Leen of zelfs een ode in dichtvorm.

Opmerkingen

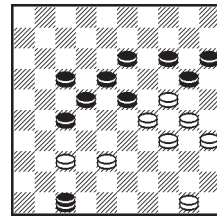
Oplossingen en opmerkingen bij de problemen uit de nieuwe rubriek kunnen gestuurd worden naar het adres: André Schokker, Lomondlaan 18, 1060 PL Amsterdam of per e-mail: zaschokker@hotmail.com

Stuur uw oplossingen UITERLIJK één week na het verschijnen van het nieuwe nummer van De Problemist aan mij toe. Anders is er onvoldoende tijd beschikbaar om de oplossingen te verwerken ■

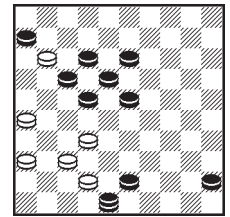
Oplossing selectie van 10 eerder gepubliceerde problemen

- 1. De Noord-Ooster 19 maart 1932: 11, 41, 372, 12, 9, 20, 44, 40, 17. Vanaf #1M start een fantastische buitelaar waarmee o.a. z15 in twee etappes naar 35 wordt verplaatst en uiteindelijk op 44 de aangever wordt voor de winnende slotslag!
- 2. Damwereld 11-01-1939: 33, 44, 39, 38, 27, 22, 31, 17. Nog een klassieke buitelaar, die volgens mij al een tijdje niet in DP stond. In #2M wordt z43 aan w38 gehangen en dit blijft wel drie zetten het geval tot eindelijk alles klaar staat voor (43x32) 26x17!
- 3. L'Effort 09-1950: 21, 17, 29, 7, 1, 39, 44, 24, 43. In #3M volgt na 7-1 het prachtige damslagslagoffer 1x39 en wordt zwart even later ingepakt met de terugslag 25x43!
- 4. DP 01-1961: 13 (49) 2 (16) 32 (49) 24, 44, 3. De 6x6 van Pennings. Wellicht doen we hier nog enkele oplossende lezers een plezier mee. Dat het 45x3 moet worden zal wel meteen duidelijk zijn, maar wit lijkt niet uit te komen met de tempo's?!? De clou vanuit #4M is de dwangslag 37-32 (16x49) en dan het unieke damoffer 2-24!!
- 5. DP 01-1961: 10, 15, 19, 7, 21, 3, 24, 10, 6. Na in #5M 34-29 (25x32) 47x7 staan twee weldadige meerslagen (28x50) en (23x45) klaar, ogenschijnlijk moeiteloos naar 45.D50 = D6 toe gecombineerd. Het initiële slagsysteem (31x42) 34-29 (23x32) 47x7 is identiek aan de aftrap in Viergever's probleem, maar verder gaat het totaal anders! En het valt me nu bij deze chronologische presentatie pas op dat deze in hetzelfde DP nummer stond als die van Pennings!
- 6. DP 04-1965: 472, 42, 24, 20, 30, 39, 38, 3, 3x48 (over 22!) 27, 19. Hier krijgen we zoals verwacht inderdaad het bekende systeem van Max Douwes, maar hoe moeten we verder in #6M? Een fantastische practical joke van Jaap Bus, hopelijk nog niet bekend bij een aantal oplossende lezers! In #6M-achtige standen gaat men na de Coup Max gewoonlijk verder met 3x48 over 18, maar die voorkennis helpt hier niet. Jaap heeft uiteindelijk niet voor niets al die moeite gedaan om op 18 een zwarte dam te krijgen!
- 7. Sasaki 05-1972: 28, 17, 34, 7, 44, 20, 7. Vanaf #7M volgt na 40-34 (29x40) de schitterende truc 38x7 (47x49) en dan met 35x44 (49x24) en alles staat klaar voor het klassieke 25-20x7!
- 8. HD 01-1987: 32, 23, 1, 14, 10, 24. De fantastisch meerslagen 38-32 en 29-23 zijn nog maar de inleiding! Clou is het onmogelijke #8M waarin de Cliffhanger op 23 de kurk uit de dijk werkt met 23x14 (10x19) 1x10 (5x14) 16x29!
- 9. Kamp USSR 1988: 30, 29, 11, 31, 23 (50A) 1, 6. A(44) 1, 50. Bij 46/5 bewerkingen zie we vaak de dwangslag van een zwarte dam naar 46. Dat is meestal makkelijk te organiseren omdat die zwarte dam anders wel opgepikt wordt in een gewoonlijk onscherpe rondslag met een witte dam. Bij 45.D50 = D6 daarentegen is die dwangslag naar 50 bijna niet te doen omdat wit dan in een alternatieve

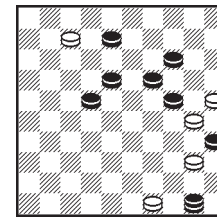
1M. H.G. van den Berg

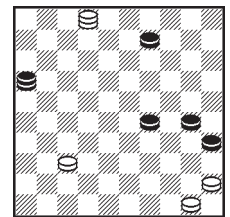
2M. G.L. Gortmans

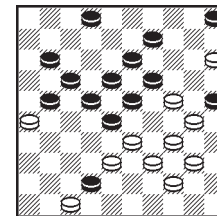
3M. J. Viergever

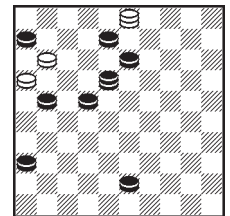
4M. J.A. Pennings

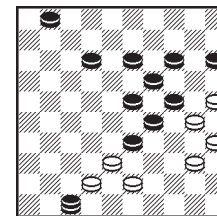
5M. A.P. de Zwart

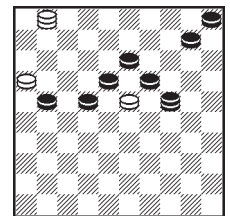
6M. J. Bus

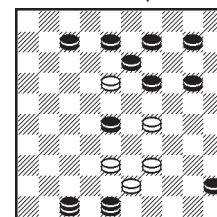
7M. V. Matus

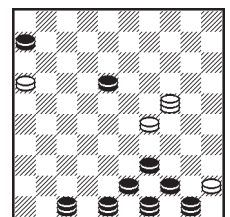
8M. E. v. Dusseldorp

9M. S.A. Perepelkin

10M. S. Yushkevitch

rondslag alles moet zien te rapen en ook nog op 50 eindigen om z45 te blokkeren! Dat lukt hier allemaal fantastisch goed vanuit #9M. Na 29-23 (47x44) 23x1 (18x12) neemt wit namelijk de molenwiek over 10.13.20.28 andersom!

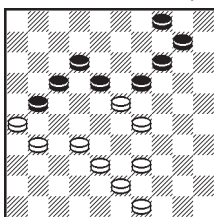
- 10. Hoofdlijn 09-2004: 42, 31, 32, 14, 5, 34, 24, 11, 15, 26. Vier zwarte dammen en vanuit #10M na 16-11 (6x17) 24-15 (47x24) 15x26 eindigend in een onwaarschijnlijke dammenpiramide!! De auteur heeft lang gepuzzeld op dit thema, want al in HND 07-1985 stond een bewerking van deze opsluiting. Deze versie werd door de lezers tot mooiste probleem van 25 jaar Hoofdlijn gekozen! (AJDJ) ■

Forcings

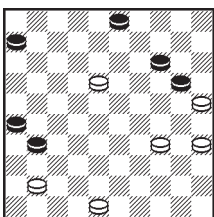
Oege Dijkstra

Oplossingen oktober 2017

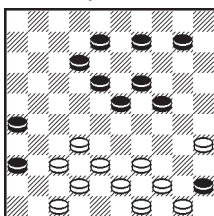
12. A. van der Stoep

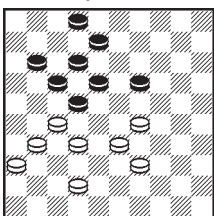
13. M. Sabater

14. O. Dijkstra

15. O. Dijkstra

• **12.** Wit staat een schijf voor. Zwarts laatste zet was gedwongen, maar helaas kon de auteur hiervoor geen forcing vinden. Toch moet wit nauwkeurig spelen om te winnen: 32-28 (18-22) 38-33! (4-9) 43-38 (21-27) 26-21 (17x37) 28x8 (19x28) 33x42

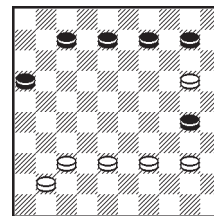
(9-13) 8x19 (14x32) 42-38 (32x43) 49x38.
 • **13.** 41-36 (31-37) A 48-42 (37x48) 18-12 (48x30) 35x15 (6-11) 25-20 (14x25) 15-10 (25-30) 10-5 (11-17) 12x21 (26x17) 5-23 (17-22) 36-31 (30-35) 23-7 (3-8) 7-23 (8-13) 23-7! (22-28) 7-11 (28-32) 11-16 (32-37) 31x42 (35-40) 16-11 (40-45) 11-50 (13-18) 42-38 Meer een eindspel dan een forcing ,maar waar ligt het onderscheid? Leuk is het pendelen van de witte dam: 23-7-23-7.

• **14.** 32-27! Dreigt met een doorbraak : 27-22 , 35-30, 44-40 38x7 en spelen op 29 is door 27-22 etc. eenvoudig verhinderd. Dus (12-17) 35-30 (24x35) 44-40 (35x33) 38x29 (23x34) 27-22 (18x27) 47-41 (36x38) 43x5 (26-31) 5x40 (31x42) 50-44 (45x34) 44-39 (34x43) 49x47.
 • **15.** 32-28 (2-7!) Merkwaardig genoeg zwarts beste verdediging; de andere zetten verliezen kansloos na 42-38. 28-23 (19x28) 31-26 (22x31) 33x2 (17-22!) 36x18 (12x43) 2-35! dreigt 35-49 (43-49) 26-21 (49x16) 35-49 (11-17) 42-38 (16x43) 49x1. Mooi spel en tegenspel.

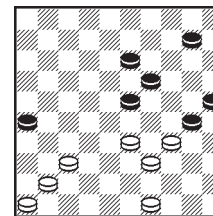
Nieuwe opgaven

We beginnen met twee eenvoudige opgaven, 16 en 17. Nummers 18 en 19 zijn iets moeilijker, nummer 20 gaat ook nog wel. Voor de laatste opgave (diagram 21) zult u toch even een bord moeten pakken...

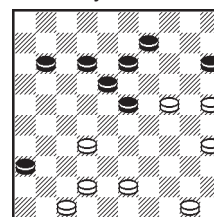
16. A. van der Stoep

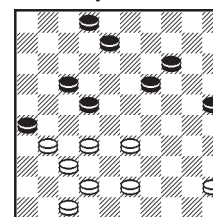
17. M. Sabater

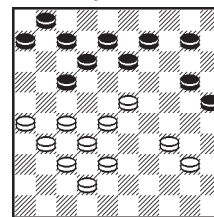
18. O. Dijkstra

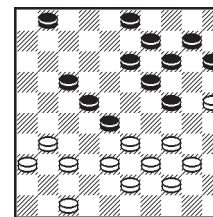
19. O. Dijkstra

20. O. Dijkstra

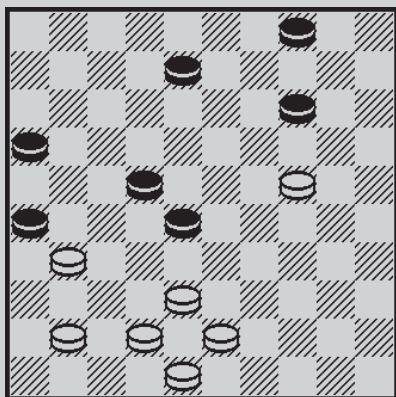
21. A.J. Timmer

Reacties en composities graag naar: oege@dijkstra@hotmail.com ■

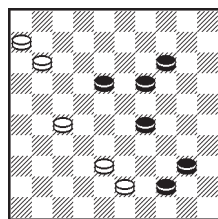
Reactie Bert Dijkers

Bert Dijkers reageerde op de rubriek 'Forcings' van augustus 2017. Bij het eindspel van diagram 7 merkte ik op dat ik niet wist vanaf waar dit precies bekend was. Nu: het is precies bekend. In Springdans van Gerhard Bakker zien we diagram 74 op naam van Dirk van den Berg. Na 24-20 (26x46) 20x9 (4x13) 42-37 (46x32) 38x9 (8-13) 9x18 zijn we in hetzelfde eindspel beland. Bedankt Bert!

Scherp uit in de partij (21)

In de rubriek van Eric van Dusseldorp in het Haarlems Dagblad (en dus ook een aantal andere regionale dagbladen) van 2 september 2017 kwam, zo meldt Arne van Mourik, onderstaande stelling aan bod. Het zijn de woest ogende restanten van een partij tussen N.N. en Hein Meijer (zwart) in het Brunssum Open 2017. Zwart is aan zet. De Amsterdammer won via (33!, 49) 22 - want 23 (2) 12 verliest door overmacht - (7, 34). Van Mourik: "Nu zal de partij wel afgelopen zijn geweest, want dat een partijspeler nog 19, 1 speelt lijkt me niet realistisch. Maar doet hij dat, dan

is de enige winst daarna toch echt alleen 45, 34. Volgens K.W. Kruijswijk is dit scherpe slot nog helemaal nieuw ook." (HW)

• Hein Meijer

De beste problemen van tien jaar geleden

Menno Veldstra

Ik ben de miserabele oktober-serie van 2007 alweer vergeten. In december van dat jaar wordt namelijk alles goed gemaakt. Ik laat u vijftien problemen zien.

• **124.** 31, 450, 20, 404 (29x) 34, 14, 45 (14) 30 (19) 24, 40. Een arrangement van een probleem van A. Stuurman uit 1955. Mooie stand, dwangslag en het tussenlopen door 20-14, gevolgd door het bijtrek-motiefje.

• **125.** 30, 31, 38, 8, 10, 3, 48 (31, 41A) 26 (47) 42 (41) 37, 38. In feite een geperfectioneerde versie van het probleem van Vuurboom, zie dia **125A** (oplossing: 30, 21, 8, 10, 3, 48). De ontsierende tweegever is weg, het motief is sprankelender.

• **126.** 27, 32, 45, 43, 42, 41, 9 (40) 25, 5 (40) 28 (45) 50 (8) 37 (12) 32 (17) 6 (50) 328. Subtiel schuiven. Alleen (40) biedt scherp spel, althans tot aan de allesbehalve subtiele eindslag 6x33 of.

• **127.** 183 (35) 40 (7x29) 23, 9, 4, 23, 2. Om te kwijlen is dit, zo genieten!. Het wemelt van de keuzeslagscenario's, en 't

is allemaal keurig Timoneda 1547. De meester in topvorm.

• **129.** 40, 31, 494, 37, 20, 4 (29) 10 (34) 40, 44. Mooie stand. Net probleem op het motief van Jan Scheijen. En het broertje mag er ook zijn, zie dia **129A** (oplossing: 40, 31, 494, 37, 20, 2 (249) 7 (34) 40, 44).

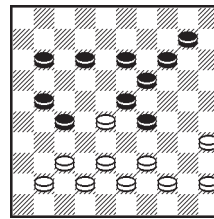
• **130.** 39, 24, 31, 2, 20, 350 (24x) 30, 34 (30A) 40, 34, 34. A (50) 44, 34. Op de plakker 31, de spectaculaire zwieper naar 20, en het gewriemel aan het eind rechts beneden, vestig ik graag uw aandacht.

132. 17, 20, 317, 27, 38, 30, 8, 3, 5. Dat lijntje 15-33 aan het eind, met drie op slag staande schijven, vind ik genieten. Een langelijner uit een bijzonder boekje.

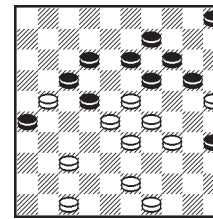
• **134.** 11 (16) 39, 483, 7 (34) 41, 3, 39 (17A) 11, 1 (45) 40, 44. A (45) 494 (17B) 11, 40, 1. B (50) 17, 8. Dwangslag, mooie afwikkeling en prachtig motief. Wat wil een mens nog meer!

• **136.** 22, 44, 31, 39, 4, 50 (12) 45 (21, 11) 26 (7) 21 (12) 17, 41. Deze De Jong kan er ook wat van. De zetten 22 en 31 zijn fantastisch. Tot en met het bijtrekkertje geweldige

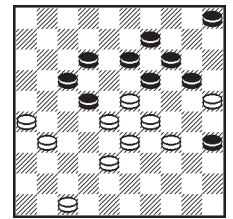
124. B.J. Nuys/AvM

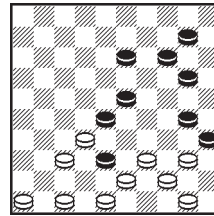
125. M. van Dijk

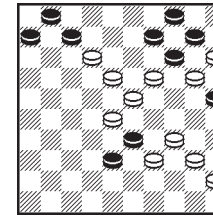
125A. Vuurboom ('07)

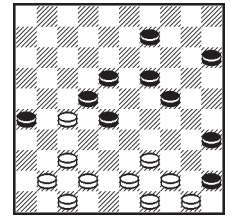
126. J.C. Patry

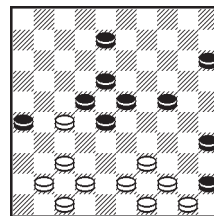
127. L. de Rooij

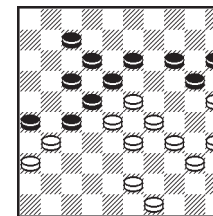
129. A.J. Timmer

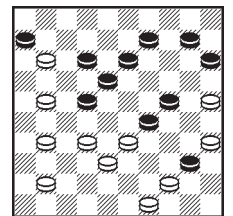
129A. A.J. Timmer ('07)

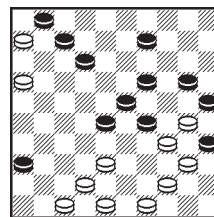
130. J.J. van Tol

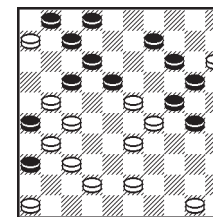
132. A.V. Uvarov

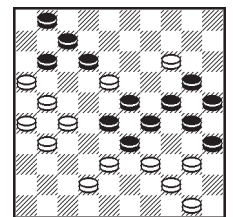
134. A. Wuijtenburg

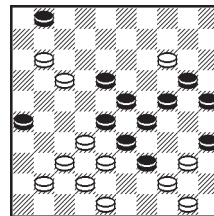
136. R. de Jong

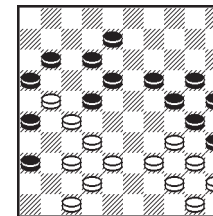
137. A.D. van Mourik

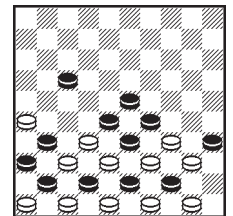
137A. J. v.d. Boogaard

138. A. van der Stoep

144. A.J. de Jong

problematiek.

• **137.** 394, 17, 12 (18) 7, 21, 17, 27, 38, 4, 30, 15 (33) 38 (40) 33 (45) 50. Maar één meerslagmoment, maar toch indrukwekkend. Johan biedt meer meerslagen, zie dia **137A** (oplossing: 7, 27, 31, 37, 42, 38, 4, 30, 15), maar er zit net zo'n lelijke puist op.

• **138.** 31 (48) 383, 328, 41, 22, 14, 2, 48 (23) 404, 44, 34, 34 (30, 40) 39 (45) 50. De grande finale. Witte en zwarte keuzemomenten, prachtige meerslagen, fijn motief.

• **144.** 21, 45 (50) 44 (49) 43 (48) 42 (47) 41. Geen kunst maar kitsch. Ach, moet een keer kunnen! ■

Kerstoplosedstrijd 2017

De redactie van De Problemist geeft dit jaar weer invulling aan de traditie van een Kerstoplosedstrijd. Dit keer in de vorm van drie oplosedstrijden in de categorieën miniatures, eindspel korte oplossing en problemen met meer dan 7 schijven per kleur. Per categorie zijn er 6 damproblemen op te lossen. Er zijn 3 prijzen per categorie van € 12,50, € 10,00 en € 7,50. Men loot mee als er 3 of meer oplossingen zijn gevonden voor één categorie. Eén deelnemer kan maximaal 2 prijzen winnen. Inzenden is mogelijk tot 15 januari 2018, hetzij via mail (johanbulstra@home.nl) of via reguliere post naar J. Bulstra, B. van Galenstraat 28, 8101 ES Raalte. De redactie wenst u veel oplosedplezier.

Miniatures

De eerste 3 diagrammen zijn van Mr. M.J. Kuipers. Kuipers had een eigen stijl wat ook duidelijk blijkt uit de eerste 3 opgaven. Steeds een kleine verrassende finesse waarop het miniatuur is gebaseerd. Dia 1 komt uit L'Effort van 3.1970, dia 2 en 3 komen respectievelijk uit De Gelderse dammer van 11.12.1956 en 1.1948. In opgave 4 van de Rus Babuk uit 1976 forceert wit de winst. Het Rotterdamse duo Van Tol en Van Prooijen publiceerde de beauty van dia 5 in De Haagse Post van 26.3.1949. Wellicht de mooiste creatie staat op dia 6 van S. Oestjanov. Een forcing met 3 dammen in de oplossing, die je niet zomaar van het blad af oplost.

- 6. zwart 4, 5, 7, 8, 15, 27, 28; wit 24, 29, 34, 37, 38, 42, 43.

Eindspel korte oplossing

Deze eindspellen, ook wel 'pats boem' eindspellen genoemd door Johan Bastiaannet, hebben een korte oplossing van ongeveer 2 á 3 zetten. Bijvoorbeeld zwart 36 en dam op 16 en wit dammen op 21, 27 en 37. De sleutelzet van dit stukje van Viergever van mei 1970 is 37-26. Zwart staat nu 'mat'. Nu de opgaven. Dia 1 is van een groot-meester op dit gebied de Rus Tsomik. De stand maakt deel uit van het slot van een langer eindspelopgave. Dit genre kan als notendop gepresenteerd zijn, zie dia 2 als voorbeeld. De auteur hiervan is P. van Dijk uit Damwereld

nummer 5 uit Blancs et Noirs 1970. De 6de en laatste opgave van een onbekende auteur kent tot slot weer een kleine finesse.

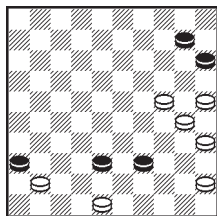
De cijferstanden ter controle.

- 1. zwart 39, 40, 43; wit dam 2 en 15 schijf op 48.
- 2. zwart 26, 33 dam op 46; wit 17, 18, 27, 32, 37, 48.
- 3. zwart 6, 34, 45; wit dammen op 36, 37 en 49.
- 4. zwart 42 en 45; wit 24 en 44 en dammen op 23 en 30.
- 5. zwart 13, 28 dam 49; wit 20, 24, 44 dam 3.
- 6. zwart 30 en dam 22; wit 15, 32, 35 dam 24.

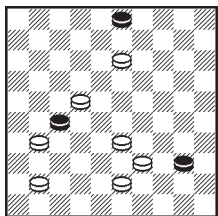
Meer dan 7 schijven per kleur

Onderstaand een fraaie serie uit de jaren vijftig en zestig. Het gemeenschappelijke aan de problemen is dat ze allemaal

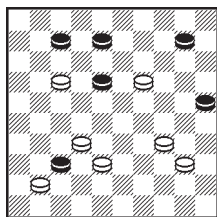
1. M.J. Kuipers

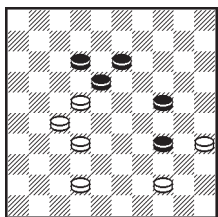
2. M.J. Kuipers

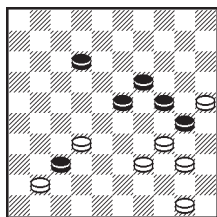
3. M.J. Kuipers

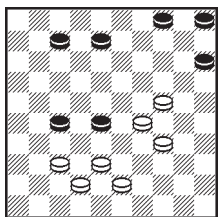
4. Babuk

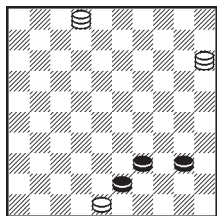
5. Van Tol/V. Prooijen

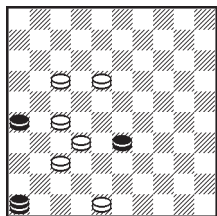
6. S. Oestjanov

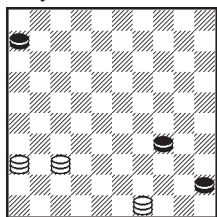
1. Tsomik

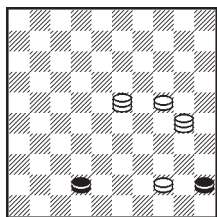
2. P. van Dijk

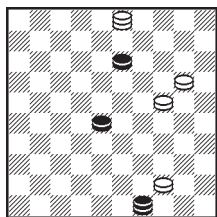
3. Fjederok

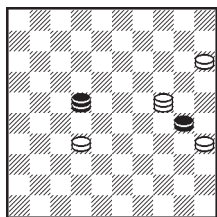
4. V. Korolkov

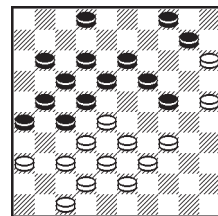
5. Galetski

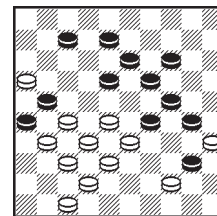
6. N.N.

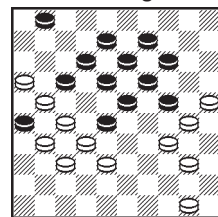
1. J. Viergever

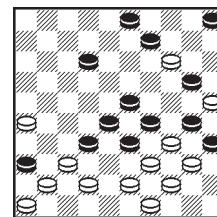
2. A. Miedema

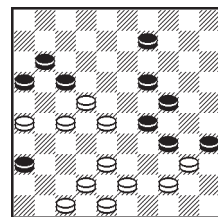
3. J.A. Pennings

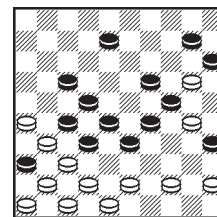
4. G. van der Linde

5. P. van der Kwartel

6. J.A.J. Wortman

De cijferstanden ter controle.

- 1. zwart 10, 15, 36, 38, 39; wit 24, 25, 30, 35, 41, 45, 48.
- 2. zwart 3, 27, 40; wit 13, 22, 31, 33, 39, 41, 43.
- 3. zwart 7, 8, 10, 18, 25, 37; wit 17, 19, 32, 34, 38, 40, 41.
- 4. zwart 12, 13, 18, 24, 34; wit 22, 27, 32, 35, 42, 44.
- 5. zwart 12, 19, 23, 24, 30, 37; wit 25, 32, 34, 39, 40, 41, 50.

in zakformaat van 2.1950. Let bij dia 3 goed op de volgorde. De ogenschijnlijk bijoplossing in de opgave van Fjederok is dit niet. Dia 4 is een éénzetter met een nasleep van V. Korolkov uit Dambrete-Sjasji 1969. Na de sleutelzet van wit volgt op elke zet van zwart een kleine combinatie. De Rus Galetski tekende voor

prijswinnaar waren in dezelfde compositiewedstrijd namelijk die werd georganiseerd door Jan Scheijen in de krant De Zuid-Limburger.

De cijferstanden ter controle.

- 1. zwart 2, 4, 10-13, 17-19, 21, 22, 24, 26, 27; wit 15, 25, 28, 32-34, 36-39, 42, 43, 47.
- 2. zwart 7, 8, 13, 14, 18, 19, 21, 24,

Mirck

Olga Teer

'De Index' telt honderden namen van dammers die amper een spoor hebben nagelaten. Logisch, elke kunst en elke sport kent de piramide: een brede basis draagt een smalle top. Juist nu de damspelcultuur in hoog tempo afkalft, of – om het positief uit te drukken – op zoek is naar een nieuwe identiteit, blijkt hoe broodnodig dat fundament blijft.

Nijmegen

Het Nijmeegsch Damgenootschap werd in mei 1942 geleid door Henk Mirck, zestien lentes eerder één der vroege vogels van de Gelderse damkampioenschappen. Hij was toen trouwens al penningmeester van de Nijmeegsche Dam Vereniging. (Beide clubs gingen op in Vriendenkring, inmiddels onderdeel van Damcombinatie Nijmegen. De klok tikt door.) Mirck liet welgeteld één traecerbaar probleem na, in *Het Damspel* mei 1924. Vol-van-ZV te zien op het eerste diagram. De halve gare Laöcoön naast latere leukere leggen is in

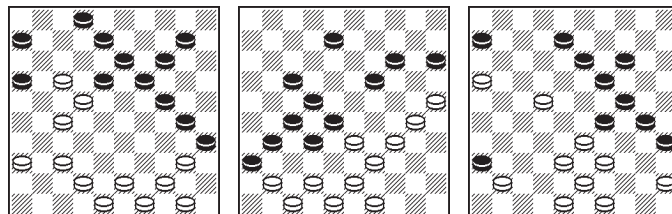
dit verband aanlokkelijk:

Vuurboom gunt zwart geen dam, de jongste Winter voegt een oplosoppositie toe om een dwangslag mee te pakken. Tot zover de damproblematiek. Nu familieproblematiek.

Purmerend

Trijntje Verberne, de moeder – Henk is de voorlaatste van haar elf kinderen – treedt 17 mei 1918 te Nijmegen in het huwelijk. Met kastelein en visser Jacob Geugjes, die net als zij in de Purmer woonachtig is. Henk doet het zelf ook in de Waalstad, op zijn dertigste verjaardag, een maand ná zijn debuut en afscheid, een maand vóór zijn moeder sterft in de polder.

Een kleine veertig jaar ervoor heeft grootvader Mirck, zeer gelovig, onder druk van meneer de pastoor zoon Adolf ontferd, wegens afvalligheid van de Rooms Katholieke Kerk. Dat kon nog net, op zijn sterfbed in Purmerend, steunend op zijn sullige geweten. Het was Adolf immers totaal in het verkeerde keelgat geschoten toen hij de smederij bleek te erven, en Jan de gehele ijzerhandel, met de voorraad erbij. Smeden was weliswaar zijn lust en zijn leven, maar de aan zijn broertje toebedachte reserves vertegenwoordigden een behoorlijk geldbedrag, en in de smidse stonden alleen een aambeeld en een blaasbalg. Na de scheiding des fortuins en geloofs raakt Adolf hoe langer hoe meer de weg kwijt, hij laat zijn vrouw en elftal in de steek, werkt nog maar een dag in de week en koopt van de zuinige centen drank, te

veel drank. Hij gaat zwerven. Wat een klucht: de oudste zoon was een voortreffelijk smid geweest, boeren uit de wijde omgeving bestelden hun gereedschap bij hem. De kruischaatsen, een bescheiden familietraditie, vonden gretig aftrek voor vertier. Jan is een minder getalenteerd ambachtsman, hij wordt verkoper in de ijzerhandel. Vandaar. Het afzwaaimoment voorbij neemt hij wel de smederij over, produceert kachels en de schaatsen. Een derde broer is een schim in dit verhaal, en de vijf oudere zussen worden natuurlijk gepasseerd, die moeten maar een vent vinden. Geen wonder: de splijting heeft de Mircken generaties lang

achtervolgd.

Dracula

Purmerend is na het faillissement van Adolf (in 1887 al) begaan met het lot van Trijntje en haar wassende kroost. Een inzameling brengt ruim voldoende poen op voor twee jaar huur. Daarnaast verdient ze de kost met strijkwerk, en ze ontmoet weduwnaar Jacob Geugjes, cafébaas van De Drie Zwanen in IJpendam, waar ze het huishouden doet voor hem en zijn zes kinderen. Drie jaar na de onvermijdelijke scheiding (in 1915 pas, Adolf zit dan in de Rijkswerkinrichting te Veenhuizen) trouwt ze honderdzwintig kilometer verderop eindelijk met

Vervolg 'Kerstoploswedstrijd 2017'

26, 29, 30, 40; wit 16, 27, 28, 31-33, 35, 37, 38, 42, 44, 47. ● 3. zwart 1, 8, 9, 12-14, 17-19, 23, 24, 26, 28; wit 16, 21, 25, 27, 30-32, 34, 37, 38, 40, 50. ● 4. zwart 3, 5, 9, 12, 20, 23, 28-30, 32, 33, 35, 36; wit 14, 25, 26, 34, 37, 39, 40-44, 46, 49. ● 5. zwart 9, 11, 16, 17, 19, 24, 29, 34, 35, 36; wit 22, 26-28, 38, 40, 42-44, 47, 48. ● 6. zwart 8, 10, 15, 17, 19, 22, 24, 27, 28, 29, 32, 33, 35, 36; wit 20, 26, 30, 31, 37, 41-48. ■

FAILLISSEMENT**A. J. Mirck.**

Bij vonnis van de Arrondissements-Rechtbank te Haarlem, dd. 20 September 1887, is A. J. MIRCK, Grofsmid en Winkelier te Purmerend, verklaard te zijn in staat van faillissement, welk faillissement is ingegaan op den 12^{den} September 1887, met benoeming van den EdelAchtbaren Heer Mr. W. A. 'T HOOFT, Lid van gemelde Rechtbank, tot Rechter-Commissaris en van Mr. C. G. von REEKEN, Advocaat en Procureur te Haarlem, tot-Curator.

De Curator,
Mr. C. G. von REEKEN.

Haarlem, 22 Sept. 1887.

Geugjes. In Nijmegen dus, vanwege vage familie daar, vermoedelijk. De meeste kinderen zijn dan het huis al uit, de andere worden verwaarloosd in het café. Een zus van Henk verdrinkt in 1914. Oudste broer Piet vlucht al snel naar Amerika, verdwijnt uit beeld, komt vlak voor de oorlog plotseling terug, en koopt voor vijfduizend gulden de synagoge van Monnickendam –met het doel deze later aan de Joden terug te geven, maar zij komen niet weerom. De kluizenaar gaat er dan zelf maar in wonen, en verkoopt ijsco vanaf een kist waarin hij zichzelf 's nachts te ruste legt. Henk Mirck ontsnapt definitief

naar Nijmegen, waar hij Jaan de Ronde schaakt, een Schiedamse.

Bronnen

- home.kpn.nl/jvkuler/mirck/htm (Het fascinerende geslacht Mirck gaat vlot terug tot Korbach en Waldeck, tweehonderd kilometer ten oosten van Roermond).
- www.wazamar.org/persoonsbewijs/genealogieen/mirck/gezin-mirck-de-ronde.htm
- www.schaatshistorie.nl/schaatsenmakers
- *Het Damspel* 5.1924 p.100 nr.1669 (H. Mirck): 44-39 / 11, 21, 32, 42, 3+
- *De Problemist* 9.1946 (D. Vuurboom): 20, 30, 34, 42-37,

Personages en een lijst

- Johannes Petrus Mirck (6.3.1817 Sloten – 17.1.1886 Purmerend)
- Trijntje Verberne (20.12.1860 Den Helder – 17.7.1924 IJpendam)
- Adolf Johannes Mirck (15.1.1859 Purmerend – 12.8.1922 Breda) [huwelijk 20.11.1881 te Purmerend, echtscheiding aldaar 24.9.1915]
- Jacob Geugjes (30.8.1858 IJpendam – 31.1.1929 Purmerend)
- Johannes Petrus (Jan) Mirck (31.1.1862 Purmerend – 5.3.1925 Purmerend)
- Johannes Petrus (Piet) Mirck (17.9.1882 Purmerend – 4.1961 Amsterdam)
- Hendrik Mirck (6.6.1894 Purmerend – 26.8.1972 Dordrecht) huwt 6.6.1924 te Nijmegen Adriana Elisabeth (Jaan) de Ronde (26.5.1899 Schiedam – 27.8.1970 Schiedam). Henk en Jaan krijgen twee meiden, die naar Frankrijk en Spanje emigreren, en drie jongens. De oudste, Henny, overlijdt al in april 1970 te Groningen, waar ook de derde zoon belandt.

Op een lijst met adressen van oplossers, tweede helft jaren zestig, komt een H. Mirck voor te Klein Blankeweer, een uitspanning bij Noordlaren aan de Beslotenveenseweg, Zuidwest Groningen. Mirck junior zou de interesse voor het damspel van zijn vader geërfd kunnen hebben. Maar misschien is het Henk zelf, op bezoek in het hoge noorden.

28, 42, 3 (23, 13) 43+

- *De Problemist* 2.1977 (J.H.J. Winter): 18 (22) [anders 20, 2 (50) 8+] 32, 33, 28, 11, 42, 3 (23, 13) 43 (19) 39 (24) 34 (40) 30, 34+

N.B. Hoewel café De Drie Zwanen in IJpendam niet

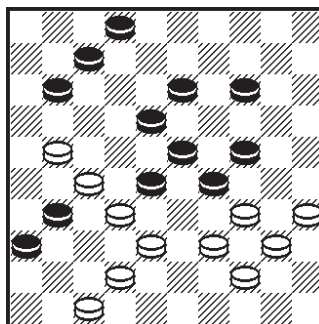
meer bestaat is de naam nog wel bekend: gelijknamige horecagelegenheden zijn vlakbij te vinden in Purmerend en in Den IJp, naast de galerie die wordt gerund door de vrouwen van Anton Heyboer. Maar dat is weer een heel andere klucht ■

Boekenrubriek in februarinummer

Door ruimtegebrek moet de boekenrubriek worden doorgeschoven naar het februarinummer. Dan kan de lezer een aantal beschouwingen tegemoet zien over de nieuwste boeken van Johan Krajenbrink (*Gewoon positiespel 1*) en van Aleksander Getmanski *Kurs debiutow*. Recent kon een nieuwe uitgave aan de lijst worden toegevoegd: *Draughts Confetti* van de Rus Efgrav Zubov. Tot slot dook de redactie in de omvangrijke nalatenschap van Wim van der Kooij en kwam boven met talrijke ideeën voor een heuse nieuwe serie artikelen (HW) ■

1917

Roel Bergsma werd honderd jaar geleden op 23 november geboren in het Friese Wartena. Samen met zijn broer Pieter - een veel sterkere dammer maar een veel mindere componist - heeft hij lang het dammen in Friesland vormgegeven, zowel op 'ons' bord als op dat van de Friezen met hun afwijkende spelregels. Hij stelde enkele vermakelijke probleemboekjes samen en was van 1948 tot zijn dood op 31 maart 1988 de man achter de probleemrubriek in de Leeuwarder Courant.

Het waren vaak prachtige en vooral ook zeer omvangrijke artikelen - dammen stelde nog wat voor in de ogen van de toenmalige hoofdredacties - waarin de problematiek ruimschoots aan bod kwam. De problemist Bergsma kon af en toe grandioos uit zijn slof schieten. Hij heeft bijvoor-

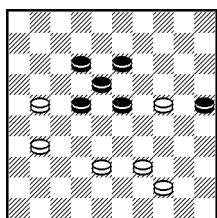

beeld enkele frappante composities gemaakt op het dubbele-dam-thema op de triktrak, waarvan de mooiste, in maart 1950 gepubliceerd in DP, alleszins een herpublicatie verdient. Wit wint door 350, 10, 41, 17, 8, 1, 4, 6!! Petje af! Een evergreen van de eerste orde (HW) ■

Reacties,
correcties
& wat dies
meer zij

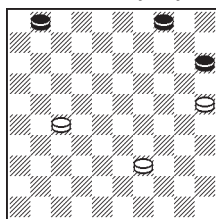
• **ANDRÉ SCHOKKER** komt terug op 'Scherp uit in de partij (20)' in het oktobernummer. Het ging om onderstaande stelling tussen Dick Roelofs met Wit tegen Harrie Hoonhorst.

Het partijverloop:
45.44-40 23-29
46.24x33 22-28
47.33x22 18x36 48.38-32 36-41 49.32-28
41-46 50.21-17 46x45
51.17x19 45-50 52.39-34 50-22 53.19-14
22-28 54.14-9 28-14
55.9x20 25x14 met oppositie. André: de zet 49... 41-46 verdient een vraagteken, want dit zou tot remise hebben moeten leiden. Winnende voortzettingen waren wel 49... 41-47 of 49... 13-18 enz."

• Een tweede opmerking van **ANDRÉ SCHOKKER** behelst diagram 74a op pagina 189 op naam van K.W. Kruijswijk. Het betreft een bewerking op de positie 23 = 13.14.30 met zwart aan zet die door Eugène Leclercq werd gepubliceerd in *Le Jeu de Dames* 15.11.1893 (p.95 nr.58). De oplossing van Kruijswijks bewerking, DP decem-

74a. K.W. Kruijswijk

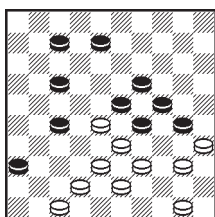

ber 1952 (p.115 nr.3) gaat als volgt: 22 (9) 18 (7) 34 (11) 12 (13) 30 (17, 18) 17 (23) 12 (28) 8 (32) 3 (37/38) 17! Maar volgens André gooit Kingsrow al na de eerste zet roet in het eten. Na 22 (9) wint namelijk niet alleen 18, maar ook 34. Kingsrow is overigens momenteel veruit het sterkste damprogramma ter wereld, ontworpen door de Amerikaan Ed Gilbert. Nadere info: edgilbert.org/Checkers/KingsRow.htm.

• **Ed Gilbert**

• **SERGEI YUSHKEVITCH** komt met een nieuwe publicatiedatum van een probleem van Henk Laros (DP augustus 2016, p. 111).

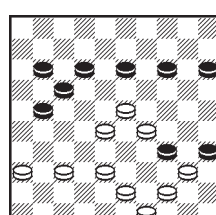
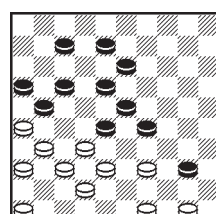
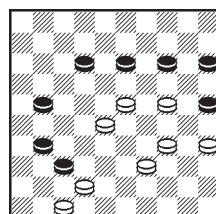
Volgens de database werd dit probleem door Laros gepubliceerd in *De Problemist* juni 1960. Oplossing: 34, 30 (43) 41, 42!!, 48. Onze vooruitgeschoven post in Charkov laat echter weten dat Laros met dit werkstuk meedeed aan de compositiewedstrijd van de VKP in 1940/1941. Hij won er

in categorie A zelfs een eerste prijs mee.

• Kersvers KNDB-erelid **FRANK TEER** wijst de directeur van de probleemrubriek terecht: "In DP heeft Arne van Mourik een stukje geschreven over August Willemsen waarin hij schrijft dat de Braziliaanse regels op het 64 velden bord dezelfde zijn als de Portugese regels. Dat klopt niet; ze spreken wel Portugees, maar dammen anders; de Braziliaanse regels zijn dezelfde als die van het internationaal dammen op de 100 velden, met alleen enkele uitzonderingen over het aantal zetten dat gespeeld mag worden in het eindspel; dit omdat bijvoorbeeld de 3 om 1 winnend is als de meerderheidspartij de lange lijn bezit. Er zijn over de hele wereld vele verschillende versies op de 64 velden, Czech, Italiaans, Checkers, Spaans/Portugees, Russisch en andere met allerlei afwijkende bepalingen over het al dan niet achteruit mogen slaan, het al dan niet verplicht zijn meerslag te nemen, maar juist het Braziliaanse dammen kent dat soort verschillen met 100 velden dammen niet. De FMJD heeft ook een sectie Braziliaans die ook wel 64-international wordt genoemd omdat de regels gelijk zijn aan international 100."

Word, net als meer dan 160 collega's, lid van de KvD-pagina op facebook!

• Tot besluit drie kerstkransjes van **HERMAN SPANJER**. Zoals altijd zeer de moeite van het oplossen waard, uiteraard zo van het bord en zonder rekenhulpen in te schakelen. Oplossingen in het volgende nummer.

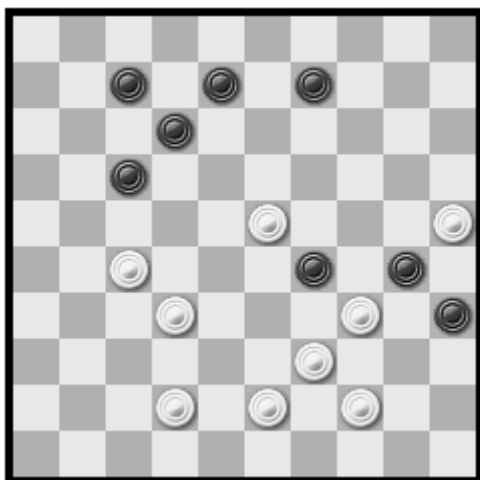
Hein Wilsens

Met de groeten uit Tilburg...

Het zit in de genen: een ingebakken hekel aan gezagsdragers en hotemetoten. Het is een erfenis van mijn moeder, een anarchiste van de zuiverste soort. Zij heeft van kindsbeent af in de clinch gelegen met pastoors, kapelaans, nonnen, burgemeesters, notarissen en verder eenieder die het in haar ogen hoog in zijn of haar bol had. Ik ben met hetzelfde sop overgoten. Keller bijvoorbeeld heb ik nooit kunnen pruimen, Roozenburg nog veel minder. En dan zijn er de dammers bij wie in mij steevast de gedachte opborrelt: wat moet ik met die man? Godefridus Laurentius Gortmans bijvoorbeeld.

Misschien is het niet helemaal of helemaal niet terecht en vloeit mijn scepsis voornamelijk voort uit onwetendheid: ik weet haast niks van Gortmans. Wel dat hij op 30 juli 1894 werd geboren in Brummen, van Joodse afkomst was, in Londen werkte voor een handelsonderneming en in het huwelijk trad met Rita Constance Reis. Voorts dat het echtpaar drie kinderen had, Derek (1923-1985), Neville (1925) en Carole (1946), dat hij een aantal boeken op zijn naam heeft staan, waaronder het wereldberoemde *1001 Miniaturen* (1939), dat hij jarenlang verbonden is geweest aan Het Damspel en de man was achter het Dammers-weekblad, dat hij zich bediende van

een hele reeks pseudoniemen en dat hij op 23 april 1956 in Londen is gestorven. Daarmee houdt het op. Ik weet niet eens wat zijn roepnaam was. Godfried? Frits? Opleiding, achtergrond? Wat hield die handelsonderneming in en hoe was hij daar vanuit Nederland terechtgekomen? Hoog op de ladder of een bescheiden functie? Bijzonder veel tijd en inspanning kan die baan in elk geval niet hebben gekost: als we zijn productie op en rond het dambord in ogenschouw nemen, moet Godefridus elke dag vele, vele uren achter het dambord hebben doorgebracht.

Er bestaat een foto van net na de oorlog die nog in DP juni 2017 is gepubliceerd, waarop we Gortmans, Miedema en Aart de Zwart zien voor het huis van Gortmans in Londen. Er staan een meisje en een hond bij. De Zwart en Miedema hebben er

zichtbaar lol in, maar Gortmans straalt een en al zwaarmoedigheid en misnoegen uit. In zijn beginjaren komt hij in zijn teksten tamelijk stug en af en toe zelfs enigszins pedant over, maar gaandeweg wordt zijn stijl steeds losser en luchtiger.

Misschien toch een aardige man? Goed mogelijk, maar waarom bakte hij Monsma dan zo'n enorme poets? Samen met Monsma heeft hij het pareltje *1001 Miniaturen* samengesteld. Maar verbazingwekkend genoeg wordt het grote aandeel van Monsma nergens in het boekje aangestipt. En waarom heeft hij zich het vaderschap (samen met wederom Monsma) van de Scherpe Regels laten aanleunen,

terwijl hij niets meer deed, zoals Arie van der Stoep beschreef in het KNDB-jubileumboek, dan een samenvatting oplepelen van de gedachten van Jesaijer Groenteman, in de jaren dertig de probleemredacteur van HD? Wat wel als een paal boven water staat is dat Gortmans een fabelachtig goeie componist was. Elders in dit nummer laat Ard-Jan de Jong Gortmans' mooiste zien. Op deze pagina treft de lezer een ander veelgeroemd probleem aan. Hij heeft er vele tientallen van dit kaliber gemaakt. Een man dus met een onmiskenbaar grote staat van dienst.

Maar toch: wat moet ik met die man? Een gedegen biografische schets neemt wellicht al mijn vooroordelen weg. Wie voelt zich geroepen?

Hein Wilsens

Uit de inhoud

• FMJD breekt met CPI <i>Hein Wilsens</i>	201
• DP vergezelt Geert Post <i>Hein Wilsens</i>	201
• Frank Teer erelid KNDB <i>Hein Wilsens</i>	202
• Probleemrubriek <i>Arne van Mourik</i>	203
• einDsPel <i>Gerrit L. de Bruijn</i>	205
• Anatoli en Piet (1) <i>Arie van der Stoep</i>	208
• Dam-problemen <i>Leen de Rooij</i>	209
• Sijbrands en Twiest: associaties <i>Edwin Twiest</i>	210
• Een tegen allen (24) <i>Gerrit v. Mastrigt & Arie vd Stoep</i>	212
• Henri Gans (2) <i>Johan Bastiaannet</i>	214
• Harakiri (7 en slot) <i>Pieter Kuijper</i>	218
• Hoe ontstaat een compositie... <i>Tom Kieboom</i>	222
• Nogmaals Bram Goedhart <i>Hein Wilsens</i>	224
• Timoneda's (IV) <i>Leen de Rooij</i>	225
• Afscheid van Timoneda <i>Arie van der Stoep</i>	226
• Reünieprobleem omgetoverd <i>Hein Wilsens</i>	227
• Oplossingen augustus 2017 <i>André Schokker</i>	228
• Forcings <i>Oege Dijkstra</i>	234
• Scherp uit in de partij (21) <i>Hein Wilsens</i>	234
• De beste problemen van tien jaar geleden <i>Menno Veldstra</i>	235
• Kerstoploswedstrijd 2017 <i>KvD</i>	236
• Mirck <i>Olga Teer</i>	237
• Boekenrubriek februari 2018 <i>Hein Wilsens</i>	238
• 1917 <i>Hein Wilsens</i>	238
• Reacties... <i>Hein Wilsens</i>	239
• Met de groeten uit Tilburg... <i>Hein Wilsens</i>	240